

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Evidenčné číslo: 101006/I/2025/36145173627474436

ŠKANDINÁVSKE DAŇOVÉ SYSTÉMY V EÚ

Diplomová práca

2025

Bc. Alexander Czanik

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

ŠKANDINÁVSKE DAŇOVÉ SYSTÉMY V EÚ

Diplomová práca

Študijný program: Financie a dane

Študijný odbor: Ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra financií

Vedúci záverečnej práce: Ing. Denisa Ihnatišinová, PhD.

ABSTRAKT

CZANIK, Alexander: *Škandinávské daňové systémy v EÚ.* – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; Katedra financií. – Ing. Denisa Ihnatišinová, PhD.– Bratislava: NHF EU, 2025, 84 s.

Cieľom záverečnej práce bolo identifikovať hlavné rozdiely v rámci zdaňovania fyzických osôb, benefitov, progresivity aj sadzieb a limitov pri ročnom vysporiadaní dane fyzických osôb v sledovaných krajinách a navrhnúť odporúčania z dánskeho daňového systému pre fyzické osoby, ktoré by mohli byť implementované do daňového systému Slovenska pre zvýšenie efektívnosti vyberania daní. Čiastkové ciele zahŕňali analýzu jednotlivých parametrov, ktoré vstupujú do schémy vysporiadania ročnej daňovej povinnosti fyzických osôb v sledovaných krajinách, ktoré buď znižujú alebo zvyšujú základ dane daňovníka. Zároveň preskúmať jednotlivé sadzby daní a limity pre jednotlivé úrovne príjmov v časovom období za analyzované krajiny. Na ich spracovanie sme použili kvantitatívne metódy zahŕňajúce matematicko-štatistické metódy, Kakwaniho indexovú metódu, komparačnú analýzu aj mikroekonomickú analýzu. Výsledkom riešenia práce je zhodnotenie rozdielov v zdaňovaní a ročnom vysporiadaní fyzických osôb v analyzovaných krajinách a navrhnutie odporúčaní pre zdaňovanie fyzických osôb pre Slovensko inšpirované daňovým systémom Dánska. Pridaná hodnota práce spočíva v odporúčaníach pre zefektívnenie a zvýšenie sociálnosti a adresnosti daňového systému Slovenska. Tieto odporúčania majú pridanú hodnotu v prínosoch pre daňový systém Slovenska aj pre ich daňovníkov.

Kľúčové slová:

Daňové systémy, mzdy, progresivita, severský model, zdaňovanie fyzických osôb

ABSTRACT

CZANIK, Alexander: *Scandinavian Tax Systems in the EU.* – University of Economics in Bratislava, Faculty of National Economy; Department of Finance. – Supervisor: Ing. Denisa Ihnatišínová, PhD. – Bratislava: NHF EU, 2025. 84 p.

The aim of this thesis was to identify the key differences in the taxation of individuals, including benefits, progressivity, tax rates, and thresholds, in the context of the annual tax settlement for individuals in the observed countries. Furthermore, the thesis sought to propose recommendations inspired by the Danish personal income tax system that could be implemented in Slovakia to enhance its efficiency. The partial objectives included a detailed analysis of the individual parameters involved in the annual tax settlement scheme, which either increase or reduce the tax base of the taxpayer. In addition, the thesis examined the structure of tax rates and thresholds applicable to various income levels over a five-year period in the analyzed countries. To achieve these objectives, quantitative methods were employed, including mathematical-statistical approaches, the Kakwani index method, comparative analysis, and microeconomic evaluation. The outcome of the thesis is a comprehensive assessment of the differences in individual income taxation and annual tax settlement processes between the countries under review, accompanied by a set of recommendations for the Slovak tax system, inspired by selected features of the Danish model. The added value of the thesis lies in the formulation of proposals aimed at increasing the efficiency, social equity, and targeting accuracy of the Slovak tax system. These recommendations offer tangible benefits for both the tax system and the taxpayers of Slovakia.

Keywords:

Nordic model, personal income taxation, progressivity, tax systems, wages

Obsah

1	Súčasný stav riešenej problematiky	8
1.1	Škandinávske daňové systémy.....	8
1.1.1	Charakteristika škandinávskych krajín	8
1.1.2	Severský model, ako úspešný model pre ekonomiku Škandinávie.....	9
1.1.3	Hospodárstvo Škandinávskych krajín	10
1.1.4	Opis daňového systému Škandinávie	12
1.1.5	Najvýznamnejšie daňové reformy.....	15
1.2	Daňový systém Dánska	16
1.2.1	História a princípy daňovej politiky Dánska.....	16
1.2.2	Daňové ukazovatele v relácií na Dánsko	17
1.2.3	Zdaňovanie a sociálne zabezpečenie FO	18
1.2.4	Korporátna daň a jej zložky	21
1.2.5	Miestne dane v Dánsku.....	22
1.2.6	Daň z pridanej hodnoty v relácií Dánska.....	23
1.2.7	Environmentálny aspekt daní.....	24
1.2.8	Daňová politika a správa daní v Dánsku	26
1.3	Daňový systém Švédska	27
1.3.1	História a princípy daňového systému Švédska.....	27
1.3.2	Daňové ukazovatele vo Švédsku.....	28
1.3.3	Zdaňovanie a sociálne zabezpečenie FO	28
1.3.4	Zdaňovanie PO vo Švédsku	30
1.3.5	Environmentálne dane vo Švédsku	31
1.3.6	Daňová politika a správa daní vo Švédsku	32
2	Cieľ práce.....	33
3	Metodika práce	35
4	Výsledky práce a diskusia	40
4.1	Vývoj priemernej mzdy v sledovaných krajinách.....	40
4.2	Parametre vstupujúce do modelu pre výpočet ročnej daňovej povinnosti	42
4.3	Sadzby daní v skúmaných krajinách	44
4.4	Schéma pre výpočet ročného vysporiadania dane v skúmaných krajinách.....	45
4.5	Vplyv úrovne príjmu na daňové zaťaženie a čistú mzdu	47

4.5.1	Zdaňovanie dánskej FO s priemerným príjmom.....	47
4.5.2	Zdaňovanie slovenskej FO s priemerným príjmom	49
4.5.3	Zdaňovanie dánskej FO s nízkym príjmom.....	50
4.5.4	Zdaňovanie slovenskej FO s minimálnou mzdou	51
4.5.5	Zdaňovanie dánskej FO s vysokým príjmom	52
4.5.6	Zdaňovanie slovenskej FO s vysokým príjmom.....	54
4.5.7	Zdaňovanie dánskej FO s veľmi vysokým príjmom	55
4.5.8	Zdaňovanie slovenskej FO s veľmi vysokým príjmom.....	56
4.6	Analýza a komparácia daňového zaťaženia v sledovaných krajinách	58
4.7	Progresivita zdaňovania fyzických osôb v sledovaných krajinách.....	61
4.7.1	História progresívneho zdaňovania FO	61
4.7.2	Existencia progresivity zdaňovania FO v sledovaných krajinách	61
4.7.3	Miera progresivity zdaňovania FO v sledovaných krajinách	64
4.8	Výdavková štruktúra fyzických osôb v skúmaných krajinách	64
4.8.1	Odhadovaná výška výdavkov priemerného daňovníka v Dánsku	65
4.8.2	Odhadovaná výška výdavkov priemerného daňovníka na Slovensku	66
4.8.3	Štruktúra výdavkov v skúmaných krajinách a ich komparácia	67
4.9	Odporúčania pre zlepšenie daňového systému SR	70
4.9.1	Očakávané prínosy pre Slovensko	70
4.9.2	Potenciálne riziká pre Slovensko	71

Záver 73

Zoznam použitej literatúry	79
---	-----------

Úvod

Daňové systémy predstavujú základný nástroj hospodárskej politiky štátu v rámci fiškálnej politiky. Prostredníctvom daní sa zabezpečuje financovanie verejných služieb štátom. V Európskej únii existuje výrazná diverzita medzi prístupmi jednotlivých štátov k daňovej politike. Pozrieme sa na odlišnosti týkajúce sa daňových systémov Škandinávie aj s porovnaním Slovenska.

V prvej časti sa zameriame na teoretické východiská škandinávskych krajín v rámci hospodárstva, základných ukazovateľov, ekonomiky aj daňových systémov a daní konkrétne. Priblížime si severský, škandinávsky model a jeho príčiny prečo sú tieto krajiny tak úspešné v rámci zdaňovania. Opíšeme konkrétne daňový systém Dánska a Švédska, kde sa pozrieme na jednotlivé druhy daní, pravidlá, limity, sadzby a aj daňové odpočty a benefity pre zamestnancov.

V praktickej časti sa zameriame bližšie na fyzické osoby a ročné vysporiadanie ich dane v Dánsku v porovnaní so Slovenskom. Zanalyzujeme jednotlivé parametre vstupujúce do výpočtu, zmeny limitov aj sadzieb v 5-ročnom časovom horizonte a daňové benefity a odpočty znižujúce daňovú povinnosť daňovníkov. Budeme skúmať aj mieru zdanenia, efektívnu daňovú sadzbu aj výšku daňovej povinnosti a čistej mzdy. Pri analýze sa pozrieme aj na existenciu a mieru progresivity v sledovaných krajinách, aby sme vedeli vyčíslit' vývoj a výšku zdanenia fyzických osôb v oboch krajinách. V poslednej časti výskumu zanalyzujeme odhadovanú štruktúru a výšku mesačných výdavkov daňovníkov v oboch krajinách a porovnáme ich navzájom. Z týchto výsledkov budeme môcť odvodiť záver o zostatkovom disponibilnom príjme, ktorý zostane daňovníkovi na sporenie a investície.

Fungujúci severský daňový systém môže slúžiť ako inšpirácia pre reformu daňovej politiky aj v iných členských štátoch. Z výsledkov záverečnej práce po interpretácii výsledkov budeme vedieť jasne odvodiť závery a odporúčania pre zlepšenie a zefektívnenie daňového systému Slovenska do budúcnosti.

1 Súčasný stav riešenej problematiky

1.1 Škandinávske daňové systémy

1.1.1 Charakteristika škandinávskych krajín

Škandinávia je oblasť v Severnej Európe, ktorú tvorí päť suverénnych krajín a to sú: Dánsko, Švédsko, Nórsko, Fínsko a Island. Z týchto piatich krajín sú tri krajiny v Európskej únii okrem Nórska a Islandu. V niektorých literatúrach sa neuvádza Fínsko, ani Island za Škandináviu. Škandinávске krajiny spája podobný jazyk, kultúra a ekonomika.¹

Škandinávске krajiny majú veľa spoločných črt, ale k nim nepatria klimatické a geografické charakteristiky. Aj napriek tomu, že každá škandinávska krajina má prístup k moru, ich orografia je rozličná. Dánsko je plochá krajina s najvyšším bodom len 170 metrov nad morom. Švédsko, Fínsko a Nórsko sú hornaté krajiny s vrchmi vyššími ako 2 000 metrov. Island je charakteristický ľadovcami, sopkami a gejzírmí. Rozlohovo najväčšou škandinávskou krajinou je Švédsko, ktoré má aj najviac obyvateľov spomedzi týchto piatich krajín. Kvôli rozsiahlym pobrežiam škandinávskych krajín (Nórsko má až 25 000 kilometrov dlhé pobrežie), more zohráva výraznú úlohu v hospodárstve jednotlivých krajín. Severské ostrovy v mnohých prípadoch spájajú mosty s pevninami ako príklad môžeme uviesť Kodaň v Dánsku a Malmo vo Švédsku. Podnebie škandinávskych krajín je charakterizované veľkým počtom dní so zrážkami kvôli blízkosti Atlantického oceána, ale teplota je miernejšia v porovnaní s inými miestami s rovnakou zemepisnou šírkou vďaka Gofskému prúdu.²

Severské krajiny patria dnes k najbohatším krajinám sveta podľa ukazovateľa HDP na osobu. Dané krajiny dosahujú popredné priečky na rebríčkoch daných ukazovateľov, ako je životná úroveň a HDP/c.³ Historicky v 19.storočí severské

¹ Hilson, M. (2019). *The Nordic region*. [online] nordics.info. Dostupné na: <https://nordics.info/show/artikel/the-nordic-region>

² DYVIK, Einar H. Geography of the Nordics. Statista, 5. júla 2024. Dostupné na: <https://www.statista.com/topics/9316/geography-of-the-nordics/>

³ OECD. Measuring the attractiveness of regions. OECD, 9 septembra 2022. Dostupné na: https://www.oecd.org/en/publications/measuring-the-attractiveness-of-regions_fbe44086-en.html

krajiny zaostávali za ekonomikami popredných štátov. Hospodársky rozvoj však bol rapídny a vďaka zavedeniu Severského modelu sa Škandinávске krajiny dostali k najúspešnejším krajinám v ekonomike.⁴

1.1.2 Severský model, ako úspešný model pre ekonomiku Škandinávie

Severský model spája kapitalizmus voľného trhu so sociálnymi výhodami, čo znamená, že občania majú k dispozícii vysokokvalitné služby vrátane bezplatnej zdravotnej starostlivosti, bezplatného vzdelávania a garantovaných dôchodkov. Tieto služby sú financované z vybraných daní od daňových poplatníkov a manažované tak, aby z nich mali benefit všetci občania. Tento systém vytvára dôveru občanov v ich vláde a chuť spolupracovať s vládou pri riešení aktuálnych spoločenských problémov. Vláda aj občania sa usilujú hľadať riešenia, ktoré koniec koncov sú ich spoločné záujmy. Hospodársky systém je zmiešaný: ponúka občanom voľnú ruku pre rozhodovanie o využívaní jednotlivých zdrojov, ale aj o chránení súkromného vlastníctva. Najväčší benefit spočíva v malých rozdieloch medzi bohatými a chudobnými a v príjmovej nerovnosti.⁵

Úspešnosť modelu spočíva v spoločnom historickom kontexte. V minulosti sa zakladali malé, rodinné podniky, ktoré sa zameriavali na poľnohospodárstvo a ak sa našiel nejaký problém, ľudia ich riešili ako jedna komunita. Skrz toho sa vytvorila vláda, ktorá na jednej strane vyberá vysoké dane, ale na druhej strane občania získajú vysokokvalitné služby. Pracovný život sa tiež pýši mnohými benefitmi kvôli aktívnej trhovej politike, ktorá zoskupuje aktívne odbory a združenia zamestnávateľov. Počas dynamického rastu Škandinávskych krajín sa vynorilo niekoľko slepých miest, ktoré dané krajiny robili zraniteľnejšími: Švédsko a Dánsko boli krehkými kvôli závislosti na zahraničnom obchode. Podobná situácia nastala aj v Nórsku, ale vďaka množstvu ropy a zemného plynu sa výkyvy vyrovnali. Fínsko sa príliš zameriavalo na lesné hospodárstvo, čím nediverzifikovalo riziko voči krízam. Island ako jediná

⁴ FELLMAN, Susanna. Economic development in the Nordic countries [online]. Nordics.info, 13. júna 2019. Dostupné na: <https://nordics.info/show/artikel/economic-development-in-the-nordic-countries>

⁵ CORPORATE FINANCE INSTITUTE. Nordic Model [online]. Corporate Finance Institute. Dostupné na: <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/economics/nordic-model/>

škandinávská krajina sa nedostala do krízy v 20. storočí, avšak hospodárska kríza v roku 2008 ich postihla výrazne.⁶

Pre severský model však existujú aj nejaké limitácie, ktoré môžu ovplyvňovať občanov aj negatívne. Kvôli úplnému financovaniu sociálnych služieb daňami existuje riziko, že ak zamestnanci budú mať nižší disponibilný dôchodok, tak budú môcť prispieť nižšiu čiastku do štátnej kasy. Aby tento model bol udržateľný, dane vybrané od občanov musia rásť paralelne s HDP. Vynára sa však aj ďalší problém, ktorý je spojený s demografiou a globalizáciou. Pre štát je potrebné, aby mu prispievalo veľa mladých ľudí a ľudia v strednom veku s malým podielom ľudí v neproduktívnom veku. Ako aj v iných európskych krajinách aj Škandinávii hrozí starnutie obyvateľstva kvôli zostarnutiu ľudí narodených v druhej polovici 20. storočia. Problémom je vyšší podiel starých ľudí poberaajúcich starobné dôchodky a menej produktívnych, pracujúcich ľudí platiacich dane.⁷

1.1.3 Hospodárstvo Škandinávskych krajín

Pri industrializácii dané krajiny rozdeľujeme do dvoch skupín: Švédsko a Dánsko sa industrializovalo začiatkom 19. storočia, zatiaľ čo Fínsko, Nórsko a Island sa industrializácii dočkali neskôr, v druhej polovici 19. storočia. Pre 70. roky bola typická stagnácia: Dánsko trpelo vysokou infláciou a rozpočtovými deficitmi, Nórsko trpelo finančnou a realitnou krízou a Švédsko sužovali problémy s lodenicami a ťažobným priemyslom. Spomedzi škandinávskych krajín sa Fínsku darilo najviac kvôli bilaterálnym zmluvám so Sovietskym zväzom. 80. roky boli charakteristické trhovým systémom s liberalizáciou a dereguláciou, ktoré podporili rozvoj krajín. V 90. rokoch 20. storočia sa rozpad Sovietskeho zväzu prejavil negatívne pre ekonomiku Fínska. Švédsko trpelo vysokými úrokovými sadzbami, kvôli ktorými krajina musela pristúpiť k devalvácii svojej meny. Ostatné severské krajiny zasiahla banková kríza.⁸

⁶ NYSTRÖM, Lars. From farms to firms: rural industrialisation under the “Swedish model” of organised capitalism. *Ager. Revista de Estudios sobre Despoblación y Desarrollo Rural*, č. 26, s. 67–102, 2019. Dostupné na: <https://www.redalyc.org/journal/296/29659260003/>

⁷ CORPORATE FINANCE INSTITUTE. Nordic Model [online]. Corporate Finance Institute. Dostupné na: <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/economics/nordic-model/>

⁸ Mjøset, Lars. *Nordic economic policies in the 1970s and 1980s*. In: International Organization. Cambridge: Cambridge University Press, 1987, roč. 41, č. 3, s. 403–456.

90. roky sa niesli v pozitívnom duchu: ekonomika rástla, Švédsko a Fínsko sa stali členskými krajinami EÚ (Dánsko už bolo súčasťou EÚ). Rozvíjali sa nové priemyselné odvetvia spojené s elektrotechnikou a telekomunikáciami. Ciele obsahovali hospodársku politiku so zameraním na zdravé verejné financie a nízke inflačné ciele. Príjmy z ropy a zemného plynu sa investovali do fondu pre budúcnosť v Nórsku. Ako sme už vyššie spomenuli finančná kríza v rokoch 2007/08 nebola až taká výrazná v Škandinávskych krajinách okrem Islandu. Na začiatku 21. storočia sa islandský bankový sektor liberalizoval a sprivatizoval. Domáce banky expandovali na zahraničné trhy, spotrebitelia a podniky si požičiavali v zahraničných menách. Medzinárodná finančná kríza spôsobila skolabovanie troch najväčších islandských bánk, čo viedlo k poklesu HDP o 6,8 % v roku 2009 a o 4 % v roku 2010.⁹

Všetky spomenuté škandinávské krajiny dosahovali v roku 2024 pozitívny ekonomický rast, pričom v priemere narástli medziročne o 2 %. Najvýznamnejší nárast vidíme pri Švédsku a Islande (2,4 %) a najmenší pri Dánsku (1,6 %).¹⁰

Miera nezamestnanosti však už sa pohybuje v širšom rozmedzí. Najnižšia je na Islande, kde miera nezamestnanosti dosahuje len 2,7 % a najvyššia je naopak vo Švédsku a vo Fínsku, kde sa hodnoty blížia ku 9 percentám.¹¹

Vo Švédsku a vo Fínsku je nízka inflácia (0,5 %), pričom v ostatných krajinách sa pohybuje inflácia na hodnote od 2 do 3,8 % (najviac na Islande).¹²

Ukazovateľ, 2024	Fínsko	Nórsko	Island	Švédsko	Dánsko
Ekonomický rast	+ 2 %	+ 1,8 %	+ 2,4 %	+ 2,4 %	+ 1,6 %
Nezamestnanosť	8,7 %	4,1 %	2,7 %	8,4 %	5,9 %
Inflácia	0,5 %	3,6 %	3,8 %	0,5 %	2 %

Tabuľka 1: Základné ekonomické charakteristiky vybraných krajín za rok 2024

Vlastné spracovanie podľa zdrojov 10,11,12

⁹ Fellman, Susanna. *Economic development in the Nordic countries*. In: nordics.info [online]. 13. jún 2019. Dostupné na: <https://nordics.info/show/artikel/economic-development-in-the-nordic-countries>.

¹⁰ IMF. – *Reálny rast HDP (v %) – Celosvetovo*. In: IMF Data Mapper [online]. Washington, D.C.: Medzinárodný menový fond. Dostupné na: https://www.imf.org/external/datamapper/NGDP_RPCH@WEO/OEMDC/ADVEC/WEOWORLD.

¹¹ OECD. *Miera nezamestnanosti – aktualizácia: december 2024*. In: OECD [online]. 11. december 2024. Dostupné na: <https://www.oecd.org/en/data/insights/statistical-releases/2024/12/unemployment-rates-updated-december-2024.html>

¹² Trading Economics. *Miera inflácie – podľa krajín*. In: Trading Economics [online]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/country-list/inflation-rate>.

1.1.4 Opis daňového systému Škandinávie

Severské dane sú komplexné, vysoké a jednoduché na správu. Daňové príjmy tvoria podielovo od 36 % na HDP na Islande do 46 % na HDP v Dánsku (čo je mimochodom najvyššia hodnota v OECD). Trendy daňovej politiky v Škandinávskych krajinách flexibilne reagujú na rôzne zmeny v ekonomike a sú zosúladené s cieľmi hospodárskej politiky krajiny, ale aj so spoločnými cieľmi daňovej politiky Európskej únie.¹³

Daňová politika Škandinávie sa zameriava na štyri hlavné prvky ich daňových režimov:

1. Informácie tretích strán a nízke daňové úniky

Zamestnávateľia odvádzajú dane za zamestnancov a finančné inštitúcie odvádzajú dane za klientov. Vymáhanie daní ťaží z informácií vytvorených trhovými transakciami medzi stranami, zmluvami, platobnými kartami a obchodnými partnermi. Ako perfektný príklad uvádzame Dánsko: 95 % príjmov podlieha oznamovacej povinnosti a z týchto príjmov bolo vykázaných len 2 % daňových únikov.

2. Základ dane a elasticita zdaniteľných príjmov

Elasticita zdaniteľných príjmov udáva, že koľko príjmov prinesú dane. Platí, že pri nízkej elasticite zdaniteľných príjmov je základ dane väčší a daňové úniky nižšie. To vedie k zvýšeniu príjmov a nižším deformáciám v ekonomike. Odhady elasticity sú v Škandinávskych krajinách pomerne nízke, čo predstavuje optimálny stav.

3. Výdavkové politiky

Severské krajiny vynakladajú vysoké sumy na sociálnu starostlivosť obyvateľov skrz sociálnych dávok pre slabšie skupiny obyvateľstva. Platí, že lacné a dobre financované vzdelávanie dlhodobo má efekt zvyšujúcej sa ponuky práce. Zvýšené zdanenie pozitívne koreluje s účasťou na trhu práce pre ľudí v mladšom a strednom veku. To evokuje fakt, že účinok vládnych výdavkov pre sociálne opatrenia je vysoký.

¹³ OECD. *Revenue Statistics 2023: Tax Revenue Buoyancy in OECD Countries*. 2023. Dostupné na: <https://doi.org/10.1787/9d0453d5-en>

4. Kultúrne a sociálne vplyvy

Štedrá severská kultúra dopomáha akceptácií vysokého daňového zaťaženia v krajinách Škandinávie. Dôvera vo vládnych inštitúciách a solidarita sú hlavnými aspektmi pre ochotu platenia vyšších daní v kruhu obyvateľov Škandinávie.¹⁴

Na Island je charakteristické, že korporátna daň má nižšiu sadzbu ako priemer OECD a predstavuje to sadzbu 20 %. Zdaňovanie fyzických osôb je taktiež nižšia ako priemer OECD a predstavuje nižšie daňové zaťaženie ako v ostatných krajinách OECD. Na druhej strane je sadzba dane z pridanej hodnoty vysoká a to až 24 %.¹⁵

Daňový benefit v Nórsku je, že firmy si môžu svoje straty preniesť ľubovoľne do ďalšieho obdobia. Na druhej strane je Nórsko jednou z mála krajín OECD, ktorá vyberá daň z čistého bohatstva.¹⁶

Fínsko má relatívne nízku sadzbu pre právnické osoby a to 20 %. Negatívom však je, že Fínsko zdaňuje finančné transakcie.¹⁷

Daňový systém Dánska a Švédska bližšie konkretizujeme v ďalších kapitolách.

Pri skúmaní trendov daňovej politiky Škandinávie si všimame dva aplikované prvky. Jednak ide o zníženie hraničnej sadzby dane z príjmu a rozšírenie daňovej základne. To vyvolá vyšší výber daní, totiž menej ľudí vie obísť platenie daní, nakoľko sa zdanenie vzťahuje na väčší sortiment tovarov a služieb. Druhým trendom je zvýšenie zdanenia spotrebného tovaru skrz vysokej DPH aj zavedením nových spotrebných daní.¹⁸

V Škandinávii sa daň vyberá do troch rozpočtov: do centrálného rozpočtu, do miestneho rozpočtu a do sociálnych fondov. Sociálne fondy sú používané vo Fínsku (12,7%) a vo Švédsku (5,4%). Do centrálného rozpočtu plyní podielovo najmenej daní vo Fínsku (20,7%) a najviac v Dánsku (33,4%) a Nórsku (32,4%). Miestna samospráva vyberie najmenej daní v Nórsku (5,9%) a najviac daní vo Švédsku (15,6%).¹⁹

¹⁴ Kleven, Henrik Jacobsen. *How Can Scandinavians Tax So Much?* In: Journal of Economic Perspectives, 2014, roč. 28, č. 4, s. 77–98.

¹⁵ Tax Foundation. *Iceland: Tax Rates & Rankings*. In: Tax Foundation [online]. Dostupné na: <https://taxfoundation.org/location/iceland/>.

¹⁶ Tax Foundation. *Norway: Tax Rates & Rankings*. In: Tax Foundation [online]. Dostupné na: <https://taxfoundation.org/location/norway/>.

¹⁷ Tax Foundation. *Finland: Tax Rates & Rankings* In: Tax Foundation [online]. Dostupné na: <https://taxfoundation.org/location/finland/>.

¹⁸ OECD. *Consumption Tax Trends 2024: VAT/GST and Excise, Core Design Features and Trends*. 2024. Dostupné na: <https://doi.org/10.1787/dcd4dd36-en>

¹⁹ Einhorn, Eric S. *Overview of taxation in the Nordics*. In: Nordics.info [online]. 2019. Dostupné na: <https://nordics.info/show/artikel/overview-of-taxation-in-the-nordic-region>

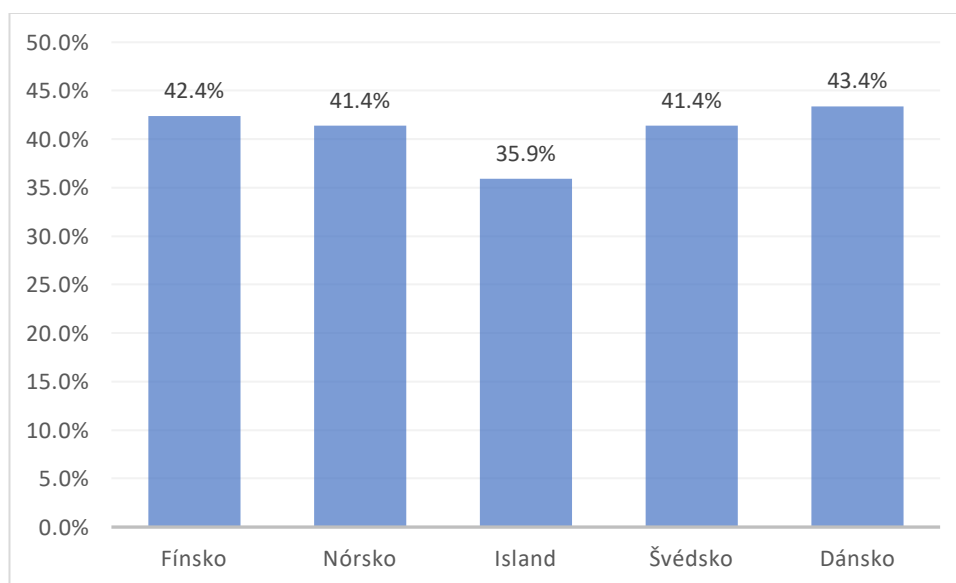
Daňová kvóta je hlavným daňovým ukazovateľom a vypočíta sa ako podiel daňových príjmov na hrubom domácom produkte danej krajiny. Daňová kvóta je najvyššia v Nórsku (31%) a vo Švédsku (30%) a najnižšia vo Fínsku (21%) a na Islande (22%).²⁰

Krajina / daň	Fínsko	Nórsko	Island	Švédsko	Dánsko
Daň z príjmu FO*	57 %	40 %	46 %	52 %	55 %
Daň z príjmu PO	20 %	22 %	20 %	20,6 %	22 %
DPH	24 %	25 %	24 %	25 %	25 %

Tabuľka 2: Prehľad základných sadzieb daní v Škandinávskych krajinách

Vlastné spracovanie, dáta za 2024, zdroj podľa ²¹ a ²² *maximálna sadzba

Daňové príjmy tvoria značné percento podielovo na HDP krajiny. Pri všetkých škandinávskych krajinách je podiel daňových príjmov na HDP vyšší ako 35 %. Najviac daňových príjmov tvorí na HDP v Dánsku a to až 43 %, naopak najmenej daňových príjmov na HDP tvorí 35,9 % na Islande.²³

Graf 1: Daňové príjmy v Škandinávskych krajinách, ako % podiely na HDP, 2024 podľa zdroja 24

²⁰ World Bank Open Data. *Celková daňová záťaž ako percento HDP* In: World Bank Open Data [online]. Dostupné na: <https://data.worldbank.org/indicator/GC.TAX.TOTL.GD.ZS>.

²¹ Tax Foundation. *Sadzby korporátnych daní v Európe 2024*. In: Tax Foundation [online]. Dostupné na: <https://taxfoundation.org/data/all/eu/corporate-tax-rates-europe-2024/>.

²² Trading Economics. *Sadzby dane z príjmu fyzických osôb v Európe*. In: Trading Economics [online]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/country-list/personal-income-tax-rate?continent=europe>.

²³ OECD. *Štatistiky príjmov 2023*. In: OECD [online]. Dostupné na: https://www.oecd.org/en/publications/2023/12/revenue-statistics-2023_6ee814f4.html.

1.1.5 Najvýznamnejšie daňové reformy

Daňové reformy predstavujú konkrétne zmeny v rámci daňového systému ako nástroj na dosiahnutie nejakého konkrétneho cieľa. Ten cieľ je mnohokrát zlepšenie aktuálneho stavu k optimálnemu stavu alebo zefektívnenie procesov v rámci daňovej politiky. Politiky všeobecne zahŕňajú znižovanie daní z pridanej hodnoty, indexovanie dane z príjmu podľa inflácie a znižovanie daňových sadzieb pre nízkopríjmové skupiny obyvateľstva. Aktuálne daňové reformy v rámci krajín Európskej únie sa zameriava na štyri oblasti: prosperita a konkurencieschopnosť, férovosť, životné prostredie a zdravie a v neposlednom rade efektívnosť vyberania daní.²⁴

Prosperita a konkurencieschopnosť sa prejavilo vo Fínsku, kde zaviedli nový odpočet dane na výskum a vývoj. Taktiež pri prenose strát sa Fínsko stalo flexibilnejšou krajinou, nakoľko pristúpili v zrýchlenom odpisovaní fixných aktív. Švédsko dočasne zvýšilo strop pre daňový úver na opravy budov, ktorá prispieva na zlepšenie a údržbu budov. V oblasti sociálnych opatrení Švédsko pristúpilo k zrušeniu zliav pre mladých zamestnancov.²⁵

Férovosť sa ukázala pri zmiernení bremena inflácie občanov členských krajín. Väčšina krajín si upravuje svoje pásma dane z príjmu fyzických osôb reagujúc na infláciu a majú zavedený mechanizmus automatického prispôsobenia. Švédsko zvýšilo daňové odpočty za dochádzanie a Dánsko a Fínsko zaviedli dočasné daňové úľavy na kompenzáciu rastúcich cien energií.²⁶

Ekologické daňové reformy v členských štátoch zahŕňajú podporu zelenej transformácie v rámci elektromobility, obnoviteľné zdroje energie a stanovenie cien uhlíka. Členské štáty flexibilne reagujú na meniacu zelenú politiku a zaviedli daňové stimuly pre elektromobily, nabíjacie stanice a iné nízkoemisné režimy, ktoré zahŕňajú oslobodenia a zníženia daní a výhodnejšie odpisy. Vo Švédsku sa zvýšili daňové výnimky pre solárne panely. Dánsko zaviedlo daň z leteniek a daň na základe kilometrov pre nákladné vozidlá.

²⁴ Európska komisia. *Spravodlivé a jednoduché zdaňovanie: Komisia navrhuje nový balík opatrení na podporu obnovy Európy*. In: Európska komisia [online]. 15. júl 2020. Dostupné na: https://taxation-customs.ec.europa.eu/news/fair-and-simple-taxation-commission-proposes-new-package-measures-contribute-europes-recovery-and-2020-07-15_en.

²⁵ Fínska daňová správa. *Dodatočný odpočet na výskum a vývoj v daňových rokoch 2021–2027*. In: Fínska daňová správa [online]. Dostupné na: <https://www.vero.fi/en/detailed-guidance/guidance/90739/additional-deduction-for-research-and-development-in-tax-years-20212027/>

²⁶ Medzinárodná energetická agentúra (IEA). *Dočasná podpora spotrebiteľov elektriny v roku 2023*. In: IEA [online]. Dostupné na: <https://www.iea.org/policies/16881-2023-temporary-electricity-consumer-support>.

Členské krajiny sa snažia zvyšovať daňové sadzby pre škodlivé výrobky ako je tabak, cigarety, alkohol a sladené nápoje. Niektoré členské štáty oznámili politické reformy s cieľom zjednodušiť daňové systémy a zredukovať daňové úniky. V mnohých krajinách sa zrušili osobitné daňové režimy ako napríklad vo Švédsku sa zjednodušila daň na chemikálie.²⁷

1.2 Daňový systém Dánska

1.2.1 História a princípy daňovej politiky Dánska

Dánsko je škandinávská krajina ležiaca v severnej Európe pri Baltskom mori. Je moderným a prosperujúcim štátom, ktorá sa aktívne podieľa na hospodárskej a politickej integrácii Európy aj v rámci spoločnej daňovej politiky EÚ. Ako dôležité míľniky sú: vstup do NATO v roku 1949 a podpis dohovoru o založení OECD. Dánsko je členom Európskej únie od roku 1973. V Dánsku funguje trhové hospodárstvo, ktoré sa pýši moderným priemyslom a poľnohospodárstvom, pričom významné oblasti predstavujú aj farmaceutický priemysel a námornú dopravu. Dánsko kladie veľký dôraz aj na ekológiu a preto sa snaží zužitkovať obnoviteľné zdroje energie. Dánsko sa pýši kvalitným sociálnym zabezpečením a vysokou životnou úrovňou. Je čistým vývozcom energie a potravin a platobná bilancia krajiny je kladná.²⁸

Dánsko je silnou ekonomikou, čo potvrdzuje aj fakt, že nezamestnanosť je na 2,9 percentách a inflácia dosahuje hodnoty len percenta. V druhom kvartáli aktuálneho roka prebiehal mierny ekonomický rast na hodnote 1,1 %. Verejný dlh predstavuje 29 % z HDP. Ako krajina s veľkým dôrazom na ekológiu Dánsko používa až podielovo 45 % obnoviteľných zdrojov energie na celkovej spotrebe energie.²⁹

Skutočné a štrukturálne daňové zaťaženie vykazuje v posledných rokoch klesajúci trend. Z medzinárodného hľadiska však má Dánsko stále vysoké daňové zaťaženie.

²⁷ Publications Office of the European Union. *Annual report on taxation 2024 : review of taxation policies in the European Union*. In: Publications Office of the EU. [online] dostupné na: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/154705e0-38ef-11ef-b441-01aa75ed71a1/language-en>

²⁸ European Union. *Denmark – EU country profile*. In: Európska únia [online]. Dostupné na: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-countries/denmark_en

²⁹ Dánska štatistická agentúra. *Prehľad dánskej ekonomiky*. In: Dánska štatistická agentúra [online]. Dostupné na: <https://www.dst.dk/en/Statistik/temaer/overblik-dansk-oekonomi>.

Za posledné roky sa zaviedlo mnoho znížení dane z príjmu a kvôli tomu sa marginálna daň znížila v celej škále príjmov. Toto zníženie bolo výraznejšie v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ aj OECD. Môžeme skonštatovať, že pre Dánov v nižšej príjmovej skupine je individuálna daň nižšia ako v EÚ. Zároveň sa znížila aj priemerná daň, ktorá je definovaná ako podiel daní z príjmu na celkovom príjme domácností. Daňové príjmy sa spravidla medziročne zvyšujú. V Dánsku celkový príjem z daní a poplatkov dosiahol viac ako 1 miliardu DKK ročne (133 978 945 EUR).³⁰

Daňové zaťaženie vzrástlo v priemere z takmer 40 %. Výrazné zvýšenie nastalo v 80. rokoch, keď bolo potrebné konsolidovať verejné financie Dánska po rokoch s veľkými deficitmi. Po 80. rokoch sa daňové zaťaženie pohybovalo v priemere okolo 46 % HDP. V ďalších rokoch sa očakáva mierny pokles daňového zaťaženia na hodnotu 43 – 44% HDP. V medzinárodnom kontexte však daňové zaťaženie Dánska je najvyššie spomedzi krajín OECD pred Švédskom, Belgickom a Francúzskom. Treba však poznamenať, že vysoké daňové zaťaženie je spôsobené aj kvôli príjmom z transferov, ktoré sú v Dánsku zdaniteľné.³¹

1.2.2 Daňové ukazovatele v relácií na Dánsko

Daňový mix nám udáva, že jednotlivo ktorá daň sa ako podieľa na celkovom daňovom portfóliu. Spravidla platí, že čím vyšší je percentuálny podiel danej dane na celkovom podiele daní, objemovo tým viac daní sa vyzbiera a opačne. V priemere pre OECD platí, že 37 % podiel tvoria priame dane, 35 % podiel tvoria nepriame dane a zvyšných 25 % tvoria sociálne odvody. Pri Dánsku tieto podiely v porovnaní s OECD korešpondujú, avšak kvôli špecifickému systému sociálneho zabezpečenia sa táto kategória zlučuje s kategóriou priamych daní a preto priame dane so sociálnymi odvodmi tvoria až 63 % podiel a nepriame dane 37 % podiel.³²

³⁰ Dánske ministerstvo financií. *Kapitola 3 z Regnemethoder*. In: Dánske ministerstvo financií [online]. Dostupné na: https://skm.dk/media/Skatteministeriet/Dokumenter/PDF'er/Regnemethoder_-_kapitler_af_Skatteøkonomisk_Redegørelse/sr21-kap-3.pdf.

³¹ Dánske ministerstvo financií. *Kapitola 3 z Regnemethoder*. In: Dánske ministerstvo financií [online]. Dostupné na: https://skm.dk/media/Skatteministeriet/Dokumenter/PDF'er/Regnemethoder_-_kapitler_af_Skatteøkonomisk_Redegørelse/sr21-kap-3.pdf.

³² Tax Foundation. *Dánsko: Sadzby a hodnotenia daní*. In: Tax Foundation [online]. Dostupné na: <https://taxfoundation.org/location/denmark/>.

Daňová kvóta udáva podiel všetkých daní v krajine k HDP. V Dánsku je 6. najvyššia v Európe a predstavuje 42 % (čo je o 8 % vyššia hodnota ako priemer OECD).³³

Daňový klin v Dánsku sa zvýšil na hodnotu 36,4 % v roku 2023 (čo predstavuje vyššiu hodnotu o 2 percentuálne body v porovnaní s priemerom OECD). V rámci rankingu OECD štátov je Dánsko umiestnené v strede na 20. mieste.³⁴

1.2.3 Zdaňovanie a sociálne zabezpečenie FO

Každá osoba, ktorá pracuje v Dánsku alebo má viac ako 15 rokov je povinná platiť dane. Podiel daňovníkov, ktorí platia nejakú daň je stabilne na úrovni 90 %. Počet daňovníkov platiacich najvyššiu sadzbu dane sa mierne zvyšuje, do roku 2025 by sem malo patriť 460 000 ľudí. Podiel zamestnancov, ktorí platia najvyššiu daň je 40 %.³⁵

Pri zdaňovaní fyzických osôb v Dánsku sa prihliada na typ daňovej povinnosti. Fyzické osoby môžu mať plnú daňovú povinnosť (FO, ktorá je usadená v Dánsku 6 alebo viac po sebe idúcich mesiacov), s čím vzniká zdanenie dánskych aj celosvetových príjmov. Fyzické osoby, ktoré nemajú plnú daňovú povinnosť (FO, ktorí sa nezdržiavajú v krajine viac ako 6 po sebe idúcich mesiacov) majú obmedzenú daňovú povinnosť. Majú zdanené len dánske príjmy, pričom sa zahraničné príjmy zdaňujú v inej krajine v rámci Zmluvy o zamedzení dvojitého zdanenia. Okrem mzdy za prácu v Dánsku sa pri obmedzenom režime zdaňujú aj odmeny, príjmy z majetku v Dánsku a dividendy od dánskych spoločností.³⁶

Zdaňovanie príjmov fyzických osôb je progresívna. To znamená, že hraničná aj priemerná sadzba dane sa zvyšuje, avšak priemerná daň je nižšia ako hraničná daň a rastie s príjmom postupne. Skladba zdaňovania fyzických osôb je komplexná a daňové sadzby sú vysoké. V praxi má Dánsko najvyššie sadzby pri príjmoch fyzických osôb v Európe, totiž sa hraničná efektívna sadzba je do 52 %. Pri zdaňovaní fyzických osôb sa berú do úvahy:

- **Príjmy fyzických osôb:** sú to tie príjmy, ktoré fyzická osoba získa v závislej činnosti v rámci pracovnoprávneho vzťahu vo forme mzdy.

³³ OECD. *Štatistiky príjmov: Dánsko (edícia 2021)*. In: OECD [online]. Dostupné na: https://www.oecd-ilibrary.org/taxation/data/oecd-tax-statistics/revenue-statistics-denmark-edition-2021_5caea926-en.

³⁴ OECD. *Zdanenie miezd: Dánsko*. In: OECD [online]. Dostupné na: <https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/topics/policy-issues/tax-policy/taxing-wages-denmark.pdf>.

³⁵ Dánske ministerstvo financií. *Kapitola 3 z Regnemeter*. In: Dánske ministerstvo financií [online]. Dostupné na: https://skm.dk/media/Skatteministeriet/Dokumenter/PDF'er/Regnemeter_-_kapitler_af_Skatteøkonomisk_Redegørelse/sr21-kap-3.pdf.

³⁶ Dánska daňová správa. *Daňová povinnosť v Dánsku*. In: Dánska daňová správa [online]. Dostupné na: <https://skat.dk/en-us/individuals/taxation-in-denmark/tax-liability>.

Z príjmov, ktoré slúžia ako dôchodok a z príjmov, ktoré vznikajú pri samostatne zárobkovej činnosti.

- **Kapitálové príjmy:** sú to príjmy z kapitálového majetku, ktoré zahŕňajú úrokové náklady a príjmy.
- **Príjmy z akcií:** ide o dividendy a kapitálové zisky získané z akcií.
- **Majetky fyzických osôb:** berie sa do úvahy hodnota hmotného alebo nehmotného majetku, hnuteľných alebo nehnuteľných nachádzajúcich sa buď v Dánsku alebo v zahraničí.³⁷

Pri týchto komponentoch príjmov sa aplikujú jednotlivé sadzby a jednotlivé základy dane, ktoré si nižšie predstavíme.

Fyzická osoba je zdanená jednak **vnútroštátnou daňou**, ktorá podlieha progresívnej sadzbe dane a rozdeľuje sa na spodnú daň a hornú daň. Základ dane pri spodnej dane je vyrátaný ako osobný príjem zvýšený o kladný čistý kapitálový príjem. 12 percentná sadzba je aplikovaná pre spodnú daň. Horná daň sa aplikuje, keď základ dane presahuje 78 947,35 EUR (588 900 DKK) zníženej o dane z trhu práce. Aplikuje sa vyššia sadzba, t.j. 15 %.

Ďalším nástrojom zdanenia príjmov fyzických osôb sú **miestne dane**. Obecná alebo komunálna daň (miestna daň z príjmu) je naviazaná na konkrétnu obec a jej výška závisí od danej obce, pričom sadzba je paušálna. V priemere sa sadzba komunálnej dane v krajine pohybuje pri hodnote 25,07 %. Základ dane sú zdaniteľné príjmy FO. Nasledujúca daň pre fyzické osoby je daň z trhu práce. Sadzba je paušálna a predstavuje 8 % z príjmu fyzických osôb.

Podielová daň sa aplikuje progresívnou sadzbou a to do výšky 8 177 EUR (61 000 DKK) sadzbou 27 %. Podielový príjem, ktorý presahuje tento limit sa zdaňuje 42 % sadzbou.³⁸

Cirkevnú daň platia členovia dánskej štátnej cirkvi a aplikuje sa paušálna sadzba, ktorej výška závisí od konkrétnej obci. V priemere ide o sadzbu 0,65 %.

Inovatívne riešenie pre pracujúcich cudzincov v Dánsku s obmedzenou daňovou povinnosťou je **systém prenájmu pracovnej sily**. Tento systém slúži ako forma prenajatia

³⁷ Dánska daňová správa. *Daň z príjmu fyzických osôb v Dánsku*. In: Dánska daňová správa [online]. Dostupné na: <https://skat.dk/en-us/individuals/taxation-in-denmark/income-tax>.

³⁸ Dánska daňová správa. *Daňová povinnosť v Dánsku*. In: Dánska daňová správa [online]. Dostupné na: <https://skat.dk/en-us/individuals/taxation-in-denmark/tax-liability>.

pracovníkov, ktoré sú zamestnaní v domovskej krajine, ale sú prenajatí Dánsku. Títo zamestnanci sa zdaňujú paušálnou sadzbou vo výške 30 % bez zrážok z daní. Musí sa však platiť daň z trhu práce. Len tí zamestnanci sa môžu zapojiť do systému prenájmu pracovnej sily, ktorí v Dánsku nepodliehajú bežnej obmedzenej, ani plnej daňovej povinnosti. Podmienkou je teda, aby sa zamestnanec z cudzej krajiny nepresiahol pobyt 6 po sebe idúcich mesiacov alebo 183 dní v rámci jedného roka, ktorý nemusí kopírovať kalendárny rok.³⁹

Systém sociálneho zabezpečenia v Dánsku je krytý z bežných daňových príjmov a len v malom podiele príspevkami zamestnancov a zamestnávateľom. Ak fyzická osoba pracuje v Dánsku, má plnú daňovú povinnosť a je krytý sociálnym poistením v Dánsku je povinný platiť doplnkový dôchodok na trhu práce. Tieto príspevky na sociálne zabezpečenie sa odpočítavajú od celkových príjmov fyzických osôb. Zrážku zo mzdy pre sociálne zabezpečenie je povinný vykonať zamestnávateľ v mene svojich zamestnancov. Sadzby pre príspevok sociálneho zabezpečenia je vyčíslená ročne pre zamestnancov na 160 EUR (1 188 DKK) a pre zamestnávateľov 319 EUR (2 376 DKK). Okrem vyššie uvedených príspevkov sa platí aj príspevok do materského fondu vo výške 180 EUR (1 350 DKK) a poistenie pre prípad pracovných úrazov vo výške 670 EUR (5 000 DKK).⁴⁰

Daň z dedičstva sa platí ak je dedičstvo zanechané dánskym rezidentom bez ohľadu na krajinu bydliska príjemcu. Ak sa však prípad dedičstva rieši cez dánsky súd povinne sa zdaňuje dedičstvo. Sadzba pre daň z dedičstva predstavuje 15 % a pripadá rodinným príslušníkom a blízkym zosnulej osoby. Ak dediči nie sú blízka rodina aplikuje sa dodatočne 25 % sadzba. Od dane z dedičstva sú oslobodené dedičské a poistné plnenia. Daň z dedičstva sa nevyberá do výšky 44 655 EUR (333 100 DKK).⁴¹

Pre fyzické osoby existuje mnoho možných odpočtov v rámci komplexného systému daní v Dánsku. Odpočty je možné vykonať len pri tých príjmoch, ktoré nie sú oslobodené od dane a sú predmetom dane v Dánsku, pričom odpočítať je možné len výdavky nepresahujúce príjmy. Čo sa týka výdavkov na zamestnanie patria sem cestovné výdavky, príspevky do dôchodkových systémov, náklady za sťahovanie a servisné náklady. Pri osobných výdavkoch

³⁹ Dánska daňová správa. *Zdanenie zahraničných pracovníkov v Dánsku*. In: Dánska daňová správa [online]. Dostupné na: <https://skat.dk/en-us/individuals/taxation-in-denmark/taxation-of-foreign-workers>.

⁴⁰ OECD. *Štatistiky korporátnych daní 2023*. In: OECD [online]. 21. november 2023. Dostupné na: <https://doi.org/10.1787/f1f07219-en>.

⁴¹ Dánska daňová správa. *Daň z dedičstva a darov v Dánsku*. In: Dánska daňová správa [online]. Dostupné na: <https://skat.dk/en-us/tax-legal-inheritance-tax>.

sa odpočet môže vykonať na charitatívne príspevky, na bonus pre deti, na úrokové výdavky a aj na pokuty.⁴²

1.2.4 Korporátna daň a jej zložky

Daň z príjmu právnických osôb je významnou súčasťou dánskeho daňového systému. Daň zabezpečuje, aby firmy prispievali k financovaniu spoločnosti, ktorá im prináša zisky. Korporátne dane predstavujú 3 % podiel na HDP. Trend sadzby korporátnej dane je klesajúci: kým v minulosti sadzba bola 50 % v súčasnosti sa znížila sadzba z 25 % na hodnotu 22 %. Pri znižovaní sadzieb dane z právnických osôb sa zvýšil základ dane. Príjmy zo zdaňovania spoločností vo všeobecnosti majú kolísavý priebeh, nakoľko príjmy závisia od ekonomických trendov⁴³.

Hlavnou výzvou pre štát v rámci zdaňovania spoločností je daňová konkurencia. Čo znamená, že spoločnosť sa usadí v tej krajine, v ktorej sú najvýhodnejšie sadzby daní a najväčšie daňové úľavy a zvýhodnenia. Pri zdaňovaní spoločností sa kladie dôraz aj na sociálno-ekonomický dopad občanov krajiny a preto dánske ministerstvo daní vypracovalo všeobecný model, ktorý sa zameriava na dlhodobé sociálno-ekonomické dopady zmien a nazývajú ho modelom investičného správania ministerstva daní (SIA).⁴⁴

Spoločnosť sa pokladá za rezidentom Dánska, ak je založená v Dánsku a zapísaná v obchodnom registri ako spoločnosť, ktorá určila miesto podnikania v Dánsku. Existujú aj stále prevádzkarne, ktoré podliehajú čiastočne dánskou korporátnou daňou. Stále prevádzkarne podliehajú dánskym daniam z príjmov získaných zo stálej prevádzkarne v Dánsku. Stále prevádzkarne sa nemôžu založiť, ak ide o pomocnú činnosť pre podnik ako celok. Stála prevádzkareň sa nezakladá, ak

⁴² PwC. *Dane z príjmu fyzických osôb v Dánsku*. In: PwC [online]. Dostupné na: <https://taxsummaries.pwc.com/denmark/individual/taxes-on-personal-income>.

⁴³ Dánska daňová správa. *Daň z príjmu právnických osôb v Dánsku*. In: Dánska daňová správa [online]. Dostupné na: <https://skat.dk/en-us/businesses/corporate-income-tax>.

⁴⁴ Dánske ministerstvo financií. *Kapitola 3 z Regnemotoder*. In: Dánske ministerstvo financií [online]. Dostupné na: https://skm.dk/media/Skatteministeriet/Dokumenter/PDF'er/Regnemotoder_-_kapitler_af_Skatteøkonomisk_Redegørelse/sr21-kap-3.pdf.

sú vykonané činnosti spojené so zriadením a používaním podmorských káblov a potrubí, ktoré slúžia ako tranzit cez Dánsko.⁴⁵

Spoločnosti podliehajú dánskej dani zo všetkých svojich príjmov a pri odpočte výdavkov sa môže zohľadniť len tie výdavky, ktoré súvisia s činnosťou spoločnosti. Pri zdaňovaní funguje rozličný princíp ako pri fyzických osobách. Používa sa teritoriálny systém. Dánske spoločnosti sa zdaňujú v Dánsku len z dánskych príjmov a zahraničné príjmy nie sú predmetom dane. Nerezidenti, ktorí majú svoje prevádzky v Dánsku zdaňujú len zisky pochádzajúce z Dánska. Používa sa paušálna sadzba dane z príjmov vo výške 22 %. Pri skúmaní daňových sadzieb však skôr vychádzame z efektívnych daňových sadzieb, totiž v tomto prípade sa ráta aj s rôznymi odpočtami a odpismi nákladov. Spravidla efektívna daňová sadzba je nižšia ako reálna daňová sadzba. V Dánsku sa efektívna daňová sadzba pohybuje 2 percentuálne body pod reálnou daňovou sadzbou a predstavuje to hodnotu 20 %.⁴⁶

Pre ekologický aspekt sa dánske ťažobné spoločnosti v oblasti ropy a zemného plynu zdaňujú efektívnou daňovou sadzbou až 64 %. Z toho 25 % je klasická daň z príjmov právnických osôb a 52 % slúži ako uhl'ovodíková daň.

Ďalšou korporátnou daňou je daň z tonáže. Princíp tohto systému je, že pre subjekty lodnej dopravy sa nezdaňujú skutočné príjmy z podnikania, ale fiktívne príjmy, ktoré sú založené na čistej tonáži ich flotily podľa zákona o dani z tonáže.⁴⁷

1.2.5 Miestne dane v Dánsku

Ako sme už vyššie avizovali v Dánskom systéme daní sa daň z príjmov FO platí komunálna daň, ktorá plynie do miestneho rozpočtu. Cirkevná daň je napojená na obec len pri výpočte základu dane, totiž príjmy z tejto dane plynú do dánskej štátnej cirkvi.

Veľkou skupinou miestnych daní sú **dane z nehnuteľností**. Delíme ich do dvoch skupín a to: daň z hodnoty nehnuteľnosti a daň z nehnuteľností a pozemkov. Platia ich vlastníci nehnuteľností a/alebo pozemkov. Pre účely výpočtu dane z hodnoty nehnuteľnosti

⁴⁵ Dánska daňová správa. *Daň z príjmu právnických osôb v Dánsku*. In: Dánska daňová správa [online]. Dostupné na: <https://skat.dk/en-us/businesses/corporate-income-tax>

⁴⁶ Dánske ministerstvo financií. *Kapitola 3 z Regnemethoder*. In: Dánske ministerstvo financií [online]. Dostupné na: https://skm.dk/media/Skatteministeriet/Dokumenter/PDF'er/Regnemethoder_-_kapitler_af_Skatteøkonomisk_Redegørelse/sr21-kap-3.pdf.

⁴⁷ IHNATIŠINOVÁ, Denisa: Daňové systémy v EÚ. 2024 (podľa prednášky z predmetu)

sa aplikujú dve sadzby. Ak hodnota nehnuteľnosti je do 1 233 433,88 EUR aplikuje sa ročná sadzba 0,51 % z hodnoty nehnuteľnosti. Ak hodnota nehnuteľnosti presahuje tento limit platí sa vyššia ročná sadzba a to 1,4 % z hodnoty nehnuteľnosti. Je dôležité poznamenať, že tie nehnuteľnosti, ktoré sa prenajímajú sú oslobodené od tejto dane, avšak sa zdaňuje čistý zisk z prenájmu.

Vlastník je povinný platiť aj daň z nehnuteľností, kde základ dane je hodnota verejného odhadu nehnuteľností a sadzba dane je 1 %. Pred aplikovaním dane sa však používa zrážka 20 %, ktorá bola prijatá kvôli neistote a riziku, ktorá je spojená s oceňovaním nehnuteľnosti.

Daň z pozemkov sa počíta prostredníctvom predbežného odhadu príjmov FO. Od 2024 sa v každej obci v Dánsku znižuje sadzba dane z pozemkov. Priemerné vyčíslenie hovorí o tom, že sa sadzba znižuje o 2 % na 0,74 %.⁴⁸

1.2.6 Daň z pridanej hodnoty v relácií Dánska

Dánsko bolo jednou z prvých krajín, ktoré zaviedli daň z pridanej hodnoty v roku 1994. Systém prešiel najväčšou reformou v roku 2007, keď sa všetky dane harmonizovali s normami EÚ. Predmetom dane sú všetky dodávky tovarov a služieb zdaniiteľnými osobami, ktoré nie sú oslobodené od dane z pridanej hodnoty. Dánska DPH sa vyberá z transakcií, ktoré sa uskutočnili v Dánsku, pri dovozu tovaru z iného členského štátu EÚ a pri nákupe služieb od zahraničných dodávateľov. Aby sa predišlo znášaniu DPH na inom stupni ako na konečnom, Dánska vláda sa rozhodla pre možnosť vrátenia DPH prostredníctvom daňového priznania. Za výber a vykazovanie DPH z dodávok tovarov a služieb je zodpovedný dodávateľ, avšak pri zahraničných transakciách je zaň zodpovedný odberateľ. Všeobecná sadzba DPH je 25 % z ceny bez DPH. Znížená sadzba 5 % sa používa pri predaji produktu umeleckého diela v hodnote nad 40 219 EUR. Nulovej sadzbe podliehajú noviny a denná tlač. Spoločnosti, ktoré poskytujú služby, ktoré sú oslobodené od DPH môžu mať povinnosť platiť osobitnú daň zo mzdy, kde základom dane je celková mzda.

Tovar dovezený z iného členského štátu Európskej únie nepodlieha clu. Pri splnení podmienok sa tovar môže dovieť aj bez cla z tretej krajiny (krajiny mimo EÚ). Existuje však

⁴⁸ Dánska daňová správa. *Sadzby a prahové hodnoty v legislatíve*. In: Dánska daňová správa [online]. Dostupné na: <https://skm.dk/tal-og-metode/satser/satser-og-beloebgsgraenser-i-lovgivningen>.

informačná povinnosť pre fyzické osoby, ak odchádzajú z krajiny s hotovosťou vyššou ako 10 000 EUR. Informáciu je povinný poskytnúť daňovému úradu v Dánsku a vyplniť osobitné formuláre týkajúce sa života v zahraničí, investíciách a dôchodkových schémach.⁴⁹

1.2.7 Environmentálny aspekt daní

Dánsko kladie veľký dôraz na environmentálny aspekt daní. V roku 2014 dánska vláda zaviedla zákon o klíme, určili ministerstvo pre klimatické veci a existuje povinnosť každý piaty rok si vytýčiť ciele v oblasti ekológie. Obsah najnovších cieľov je znížiť skleníkové plyny do 70% do roku 2030, aby sa do roku 2050 mohli dosiahnuť nulové emisie. Okrem toho dánska vláda implementovala klimatický akčný plán na zriadenie fondu pre zelenú budúcnosť. Cieľom nadácie je poskytovať podporu environmentálnym projektom pre ich realizáciu. Ďalším cieľom je znížiť emisie o 3,4 milióna ton CO₂ do roku 2030. Ostatné ciele zahŕňajú zelené vykurovanie, veterné turbíny a podpora bioplynu. Sektor odpadu by mal byť do roku 2030 neutrálny. Tieto environmentálne alebo inak povedané energetické dane možno získať vrátenie platcom DPH za určité podmienky. Sadzby a úpravy energetických daní sa vykonávajú spravidla ročne. Environmentálne dane sa delia podľa oblastí: energetické dane, dane z vody, daň z odpadu, dane z prepravy a poľnohospodárske dane.⁵⁰

Ambície Dánska ku ekológii a ochrany životného prostredia začali v predošlom storočí, keď ako jediná severská krajina zaviedla daň z vody. Predmetom dane je spotreba vody aj vodné hospodárstvo. Cieľom je znížiť plytvanie vody, spotrebu vody a produkciu odpadových vôd a ochrana podzemných vôd. Dodávku pitnej vody zdieľa vodárenská spoločnosť, ktorej vlastníkom sú obce a mestá. Sadzba dane predstavovala 86 centov za m³. Pri odpadových vodách sa sadzba dane líši podľa minerálneho obsahu vody, pričom najnižšia sadzba je 2,22€/kg a najvyššia 22,19€/kg. Odvetvia manipulujúce rybami a výrobou cukru majú možnosť získať späť až 4 033 EUR cez dane ročne. Ďalšou environmentálnou daňou je daň z odpadu. Odpad v Dánsku sa recykluje, ukladá na skládky alebo sa spaľuje. Z množstva odpadu, ktorá sa ukladá na skládky sa vyberá daň majiteľom skládky. Sadzba dane

⁴⁹ Dánska daňová správa. *Daň z pridanej hodnoty (DPH) v Dánsku*. In: Dánska daňová správa [online]. Dostupné na: <https://skat.dk/en-us/businesses/vat>.

⁵⁰ Ministerstvo životného prostredia Dánska. Energy and Utilities. (2014). *Climate change legislation and green transition*. [online]. Dostupné na: <https://kefm.dk/english>

predstavuje 64 EUR za tonu odpadu. Akumulátory kvôli obsahu nikla podliehajú daní už od roku 1996. Paušálna sadzba za balenie predstavuje skoro 5 EUR.⁵¹

Všetok plastového a papierového sortimentu obsahujúce vrecká, jednorazový riad a príbory podliehajú poplatku podľa hmotnosti. Cieľom je zníženie spotreby týchto jednorazových plastových a papierových záležitostí. Zdaňuje sa aj PCV obaly pre potraviny. Recyklácia vratných fliaš je ďalším nástrojom ekologizácie krajiny. Sadzby pre vrátenie zálohovaného plastu závisí od veľkosti a typu fľaše alebo nádoby. Pohybuje sa medzi 13 až 40 centov za jednu fľašu.

Pri registrácii motorového vozidla sa platí registračná daň. Po zaplatení registračnej dani motorové vozidlo je možné používať s poznávacou značkou. Sadzby dane sú rôzne: ak hodnota automobilu nepresiahne hodnotu 9 411 EUR uplatňuje sa sadzba 25 %. Ak je hodnota automobilu do 28 234 EUR sa platí 85 % z tejto hodnoty. Ak hodnota automobilu je nad tým limitom aplikuje sa 150 % z hodnoty. Služobné automobily podliehajú environmentálnemu príplatku. Environmentálny príplatok motivuje zamestnanca pri vyberaní služobného vozidla, aby vybral úspornejšie vozidlo, nakoľko sa poplatok odvíja od spotreby paliva vozidla.⁵²

Hnojivo prináša benefity pre pôdu a plodiny v oblasti poľnohospodárstva, ale prináša aj kontamináciu vody a znečistenie ovzdušia. Problém je nahromadenie dusíka v pôde. Regulácia prebiehala už od 80.rokov 20.storočia. Kvôli zvýšeniu medzinárodnej konkurencieschopnosti táto daň bola zrušená v roku 2019. Pri skúmaní pesticíd sa prihliada na aspekty ako množstvo aktívnej zložky v konkrétnom pesticíde. Efektívna sadzba je paušálna a je diferencovaná podľa obsahu daného produktu.⁵³

⁵¹ Ministerstvo životného prostredia Dánska. *Oficiálna stránka*. In: Ministerstvo životného prostredia Dánska [online]. Dostupné na: <https://www.m.dk/environment>.

⁵² Dánska daňová správa. *Registrácia vozidiel v Dánsku*. In: Dánska daňová správa [online]. Dostupné na: <https://www.skat.dk/vehicle-registration>

⁵³ Nordic Council of Ministers. *Štatistiky Dánska*. In: Nordic Council of Ministers [online]. Dostupné na: <https://pub.norden.org/temanord2023-520/2-denmark.html>.

Energetické dane	Energetické dane z fosílnych palív
	Energetické dane z odpadu
	Daň z oxidu uhličitého
	Energetické dane z palív
	Energetické dane zo spotreby elektriny
	Dotácie na obnoviteľné zdroje energie
Daň z vody	Daň z dodávky vody
	Daň z odpadovej vody
Daň z odpadu	Daň za spracovanie odpadu
	Daň z batérií a z obalov (plast, papier, PVC)
Daň z prepravy	Registračná daň
	Daň z motorových vozidiel
Poľnohospodárske dane	Daň z hnojiva a z fosforu
	Daň z pesticíd

Tabuľka 3: Prehľad ekologických daní podľa oblastí v Dánsku

Vlastné spracovanie podľa zdroja 51

1.2.8 Daňová politika a správa daní v Dánsku

Zdaňovacie obdobie v Dánsku pre fyzické osoby je kalendárny rok, čiže od 1.januára do 31.decembra. Dane sa predbežne zrážajú alebo sa vyberajú na základe priebežne odhadovaného príjmu za kalendárny rok. Je tu teda povinnosť podať odhad príjmov FO. Všetkým fyzickým osobám aj s plnou aj s obmedzenou daňovou povinnosťou vzniká povinnosť podať daňové priznanie daňovým úradom do 1. mája po skončení kalendárneho roka. Jeden odklad je povolený a tým pádom sa daňové priznanie najneskôr musí odovzdať do 1.júla. Po podaní daňového priznania daňové úrady preskúmajú jednotlivé príjmy a výdavky a vypracujú finálny daňový pomer z čoho sa FO dozvie či mal nedoplatok na dani, preplatok na dani alebo ani jedno. Fyzická osoba pri odhadovanom výmere príjmu a výdavkov, by mala brať ohľad na všetky dane súvisiace s príjmami. Ak sa ale vyskytne nejaká neočakávaná udalosť (neočakávané príjmy a výdavky) tak sa priebežná výmera môže zmeniť.

Nedoplatok na dani do výšky 3 100 EUR sa prenesie do ďalšieho roka. Preplatok dani sa rozdelí do troch splátok s dátumom splatnosti 1.8., 1.9., a 1.10., v tom roku, keď bola daň vymeraná. Právnické osoby si môžu zvoliť zdaňovacie obdobie buď ako kalendárny rok alebo ako hospodársky rok, čo znamená 12 po sebe idúcich mesiacov. Finančné účty slúžia ako hlavný podklad pre vyplnenie daňového priznania.

Daňové priznanie sa musí podať maximálne do 6 mesiacov po skončení účtovného roka. Podáva sa v digitálnej forme. Kontrola daňového priznania je zodpovednosť zdaniteľnej osoby, aj keď vo viacerých prípadoch ešte daňové úrady skontrolujú daňové priznania. Daň z príjmu právnických osôb sa platí v dvoch rovnakých splátkach v strede marca a novembra. Správu daní vykonávajú dánske daňové úrady. Výber daní je založený na hláseniach od zamestnávateľov a bánk a na hláseniach od daňovníkov. V Dánsku je zriadené špeciálne ministerstvo pre dane, ktorá sa zaoberá jednotlivými druhmi daní, daňovou politikou a administratívnou činnosťou v oblasti daní.

Každý daňovník je zodpovedný za kontrolu pre správnu zaplatenú daň a má svoj elektronický daňový spis na stránke daňových úradov. V Dánsku zohráva veľkú úlohu ministerstvo daní pri platení daní. Táto inštitúcia ročne vyzbiera 134 miliónov eur na daniach. Pod ministerstvom funguje aj 9 špeciálnych oddelení, ktoré sa špecializujú na jednotlivé špecifické oblasti zdaňovania.⁵⁴

1.3 Daňový systém Švédska

1.3.1 História a princípy daňového systému Švédska

Švédsko, ako jedna zo škandinávskych krajín sa vyznačuje významným sociálnym zabezpečením v rámci ich daňového systému, čo viedlo k veľmi vysokej životnej úrovni. Švédsko vstúpilo do Európskej únie už v roku 1995 (v porovnaní s Dánskom o 22 rokov neskôr) a musela prejsť rôznymi hospodárskymi problémami ako napríklad s vysokou nezamestnanosťou v rokoch 2000 až 2002 a globálnym hospodárskym poklesom v roku 2009. Je jedna z mála európskych krajín, kde existuje prebytkový rozpočet a nízky verejný dlh.

⁵⁴ Dánske ministerstvo financií. In: Dánske ministerstvo financií [online]. Dostupné na: <https://skm.dk/english>

Krajina sa vďaka inováciám, dobre kvalifikovanej pracovnej sily a existencií dreva, vodnej energie a železnej rudy riadi medzi najrozvinutejšie štáty. Orientuje sa na zahraničný obchod a vo veľkej miere na priemysel a strojárstvo. Na druhej strane sa krajina nepodieľa na poľnohospodárstve výrazne (len čosi 1 % na HDP).

Populácia Švédska dosahuje 10.4 miliónov ľudí a HDP sa pohybuje na 640 miliónov eur s ekonomickým rastom o 0,7 % medziročne v rokoch 2023/24. Nezamestnanosť sa pohybuje okolo 8,3 % a inflácia na 1,8 %. Verejný dlh Švédska predstavuje hodnotu 32,7 % z HDP krajiny.⁵⁵

1.3.2 Daňové ukazovatele vo Švédsku

Krajiny získavajú daňové príjmy prostredníctvom kombinácií jednotlivých daní a implementovaním rôznych daňových politík v krajine. Vo Švédsku priame dane tvoria 50 % podiel, pričom nepriame dane len 29 % a sociálne odvody 21 % na celkových príjmoch z daní. V porovnaní s OECD ide o nižší podiel sociálnych odvodov a zdaňovaní príjmov fyzických osôb, ale vyšší podiel v oblasti spotrebných a majetkových daní.

Daňová kvóta vo Švédsku je relatívne vysoká a predstavuje 41 %. V rankingu je hneď za Dánskom na 7.mieste (ide o 7 percentuálnych bodov vyššiu hodnotu ako OECD priemer).⁵⁶

Daňový klin predstavuje hodnotu 42 % a ide o pokles v porovnaní s predošlým rokom o 0,3 percentuálne body. Švédsko v rámci EÚ má 8. najväčší daňový klin a v porovnaní s priemerom OECD je o 7 percentuálnych bodov vyššia.⁵⁷

1.3.3 Zdaňovanie a sociálne zabezpečenie FO

Pri zdaňovaní fyzických osôb sa primárne prihliada na rezidenciu fyzickej osoby. Rezidentom je taká fyzická osoba, ktorá má nepretržitý pobyt dlhší ako 6 mesiacov vo Švédsku. Ak sa fyzická osoba odsťahuje zo Švédska nerezidentom sa stáva až po 10 rokoch

⁵⁵ Švédsky ekonomický ústav. *Správa o švédskej ekonomike, september 2024*. In: Švédsky ekonomický ústav [online]. Dostupné na: <https://www.konj.se/download/18.fd7ff2d1922f1c211d90cb/1727420189530/Swedish-Economy-Report-September-2024-new.pdf>.

⁵⁶ OECD. *Štatistiky príjmov: Švédsko (edícia 2023)*. In: OECD [online]. Dostupné na: <https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/topics/policy-sub-issues/global-tax-revenues/revenue-statistics-sweden.pdf>.

⁵⁷ OECD. *Zdanenie miezd: Švédsko*. In: OECD [online]. Dostupné na: <https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/topics/policy-issues/tax-policy/taxing-wages-sweden.pdf>.

a to s tým, že musí dokázať, že neexistuje medzi osobou a krajinou žiadna väzba. Ak švédsky občan pracuje v zahraničí viac ako 6 mesiacov a odvádza dane v inej krajine z príjmov a nestrávi vo Švédsku viac ako 6 dní za mesiac alebo 72 dní za rok, nepodlieha dane z príjmu fyzických osôb vo Švédsku.

Daň z príjmu fyzických osôb pre rezidentov je progresívna a uplatňujú sa dve sadzby. Limit je 52 658,26 EUR. Ak má fyzická osoba - rezident príjmy pod touto hranicou, platí len daň mestám a obciam. Sadzby sú rôzne v každej dedine a v mestách. V priemere sadzba dane sa pohybuje okolo 32 %. Ak sa však príjem zvýši nad limit platí sa aj národná daň vo výške 20 % s kombináciou s vyššie uvedenou daňou.

Pre nerezidentov platí paušálna sadzba 25 %. Výnimka platí, ak zamestnanci pracujú vo Švédsku menej ako 15 dní za sebou a menej ako 45 dní celkovo počas kalendárneho roka.

Príspevky pre sociálne zabezpečenie sa berú vo výške 31,4 % z celkovej odmeny, ktorá je zdaniteľná buď v hotovosti alebo v naturáliách. Dôchodkový poplatok je vo výške 7 % z hrubého zárobku do výšky 52 224 EUR a je plne daňovo uznateľný. Narozdiel od Dánska vo Švédsku neexistuje daň z čistého majetku, dedičstva alebo z darovania. V rámci dôchodkových schém švédski zamestnávateľia platia osobitnú daň zo mzdy vo výške 24,26 % z dôchodkových nákladov.

Platí sa však poplatok za nehnuteľnosť, ktorý musí byť splatený k 1.1. každého roka. Sadzba je maximálne 817 EUR alebo 0,75 % zo zdaniteľnej hodnoty nehnuteľnosti pri rodinných domoch a bytovkách. Poplatky sa platia len na budovy, ktoré sú vo Švédsku.

Do celkového príjmu obyvateľa švédska zaraďujeme príjem zo zamestnania (mzdy, odmeny, prémie, renty, dôchodky, príspevky na bývanie, služobné auto, bezplatné stravovanie), príspevky do dôchodkových plánov zamestnávateľa, kompenzácia vlastného imania, príjmy z úzko prepojených spoločností, kapitálové zisky a príjmy z investícií, predaj nehnuteľností a majetku, príjmy z prenájmu a daň z výnosov.

Fyzická osoba vo Švédsku môže mať viacero odpočtov. Patria sem výdavky na zamestnanie, výdavky na úroky, náklady na riadenie, poisťné a príspevky na dôchodkové poistenie a osobné dôchodky.⁵⁸

⁵⁸ PwC. *Dane z príjmu fyzických osôb v Švédsku*. In: PwC [online]. Dostupné na: <https://taxsummaries.pwc.com/sweden/individual/taxes-on-personal-income>.

1.3.4 Zdaňovanie PO vo Švédsku

Právnické osoby vo Švédsku platia štátnu daň z príjmu. Miestne alebo regionálne dane z príjmu právnických osôb sa neplatia. Predmetom zdanenia pri rezidentoch sú všetky príjmy – aj zo Švédska aj zo zahraničia okrem výnimiek. Nerezidenti si musia vysporiadať svoju daňovú povinnosť len zo švédskych príjmov. Existuje len paušálna sadzba pre rezidentov aj pre nerezidentov a to je 20,6 %.

Švédsky systém DPH je taktiež harmonizovaný s pravidlami EÚ. Základná sadzba DPH vo Švédsku je 25 %. V osobitných prípadoch sa aplikuje aj znížená sadzba DPH a to 12 %. Konkrétne ide o ubytovacie služby, potraviny, jedlá v reštauráciách, nealkoholické nápoje, noviny, knihy, osobnú dopravu alebo vybrané kultúrne služby. Pri finančných a poisťovacích službách je DPH nulová. Daňové priznanie pre DPH sa podáva mesačne alebo štvrťročne súvisiace s obratom.

Sadzba dane	Položky
25 % (štandardná sadzba)	Tovary a služby podliehajúce DPH
12 % (znížená sadzba)	Reštauračné služby a turizmus
6 % (znížená sadzba)	Noviny, kultúrne služby a vnútroštátna preprava
0 % (nulová sadzba)	Finančné a poisťné služby, lieky, zlato

Tabuľka 4: Aplikovanie DPH sadziieb vo Švédsku, 2024

Vlastné spracovanie podľa zdroja 59

Spotrebné dane vo Švédsku sú vysoko harmonizované v rámci noriem Európskej únie, avšak pri zdaňovaní palív existujú rozdielnosti medzi regiónmi a krajinami. Palivá podliehajú dani z energie, dani zo síry aj dani z oxidu uhličitého. Spotrebná daň sa uplatňuje aj pri rôznych elektrických spotrebičoch v domácnosti.

Pre obchodné priestory určené na podnikanie sa vyberá daň 1 % z hodnoty odhadu nehnuteľnosti. Ak ide o priemyselnú budovu jej sadzba dane je 0,5 %.

Zamestnávateľia musia odvádzať sociálne odvody za zamestnancov vo výške 31 %. Odvody však sú odpočítateľnou položkou na účely dane z príjmu právnických osôb. Nižšia

sadzba sa uplatňuje pri osobách mladších ako 18 rokov alebo starších ako 65 rokov. Nad rámec povinných sociálnych odvodov existujú aj dobrovoľné dôchodkové dávky, ktoré tiež podliehajú zdaňovaniu vo výške 24 % a sú odpočítateľné na účely dane.⁵⁹

1.3.5 Environmentálne dane vo Švédsku

Environmentálne dane rovnako ako v Dánsku slúžia pre zníženie negatívnych dopadov globalizácie na životné prostredie, zredukovanie emisií a zachovanie biodiverzity a ekologického chápania ľudí. Predstavujú nepriamu formu zdanenia cez selektívne dane vybraných na konkrétny tovar. Environmentálne dane vo Švédsku delíme do štyroch veľkých skupín. Energetické dane sa zameriavajú na zdaňovanie paliva, oxidu uhličitého a produkcie elektriny. Dane zo znečistenia vody, pôdy a ovzdušia sa zameriavajú na zdaňovanie síry, leteckej dopravy, pesticíd a hnojív. Dane z dopravy zdaňujú motorové vozidlá, predaj týchto vozidiel a kilometrovú daň za dieselové palivo. Daň zo zdrojov zahŕňa zdaňovanie štrku.

Energetické dane slúžia pre obmedzenie a zníženie využívania neobnoviteľných a nebezpečných zdrojov. Paradoxne výrobné v ťažobnom priemysle dostali úľavu a platia len polovičnú daň za oxid uhličitý kvôli zachovaniu medzinárodnej hospodárskej súťaže. Ďalšou oblasťou oslobodenia je vodná doprava, ktorá používa vysoké množstvo vykurovacieho oleja a je zodpovedná za vysoký podiel znečistenia v krajine. Už v predošlom storočí tvorila 10 % všetkých emisií oxidu uhličitého vodná doprava. Najväčší podiel znečistenia však tvorí súkromná spotreba, ktorá sa podieľa 60 % na energetických daniach a 47 % na daní z oxidu uhličitého. Súkromná spotreba bola zodpovedná za 25 % celkových emisií oxidu uhličitého a 30 % spotreby elektriny a paliva.

Daň zo síry sa zaviedla pre zníženie emisie síry, ktorá sa vytvárala počas spaľovania uhlia a ropy. Oslobodenie od dane sa používa vo vodnej doprave a pri výrobe paliva. Doprava bola zodpovedná za štvrtinu celkových emisií oxidu siričitého, ale na druhej strane oblasť dopravy je oslobodená od dane. Vodná doprava je zodpovedná za drvivú väčšinu emisií (96%) znečisťovaniu sírou vo Švédsku.

Na konci 20.storočia sa viacero environmentálnych daní zrušilo kvôli zachovaniu medzinárodnej konkurencie v porovnaní s ostatnými štátmi. K zaniknutým daniam patria:

⁵⁹ PwC. *Daňová správa právnických osôb a DPH vo Švédsku*. In: PwC [online]. Dostupné na: <https://www.pwc.se/en/business-sweden/taxes-sweden.html>

daň za dieselové palivo, kilometrová daň alebo environmentálna daň z leteckej dopravy. Naopak daň z odpadu bola zavedená na konci minulého storočia.⁶⁰

1.3.6 Daňová politika a správa daní vo Švédsku

Zdaňovacie obdobie pre fyzické osoby je štandardne kalendárny rok. Daňové priznanie sa podáva zvyčajne do 2.mája po skončení zdaňovacieho obdobia. Pri podaní žiadosti je možné dátum podania predĺžiť. Daňové úrady vymerajú daň zo súhrnného listu zdaniteľných príjmov s príslušnými daňovými sadzbami. Daň sa predbežne zráža zamestnávateľom. Ak daň z príjmu nebola predbežne zrazená daňou, musí fyzická osoba daň zaplatiť do 90 dní po vystavení daňového dokladu.

Zdaňovacie obdobie pre právnické osoby je hospodársky rok, čo znamená 12 po sebe idúcich mesiacov, ktoré nemusia tvoriť presne kalendárny rok. Podanie daňového priznania je povinné. Splatnosť daňového priznania je viazaná na koniec zdaňovacieho obdobia pre spoločnosť a delí sa do troch termínov. Ak hospodársky rok skončil od januára do apríla splatnosť daní je v novembri v tom istom roku. Pre PO končiaci hospodársky rok v máji alebo v júni je splatnosť do 15.decembra v aktuálnom roku. Ak hospodársky rok skončil v júli alebo v auguste splatnosť je v marci v nasledujúcom roku a ak hospodársky rok skončil v septembri až decembri splatnosť je v júli v nasledujúcom roku. Najviac švédskych spoločností však využíva kalendárny rok a tak dátum splatnosti dane je 1.júla.

Daň sa spláca priebežne mesačne podľa minuloročného finálneho výmeru a podľa predbežného daňového priznania podaného v aktuálnom roku spoločnosťou. Daň je splatná od obdržania výmeru do 90 dní.⁶¹

⁶⁰ CBD. *Daňové stimuly a subvenčné opatrenia v Švédsku*. In: CBD [online]. Dostupné na: <https://www.cbd.int/finacial/fiscalenviron/sweden-taxsubsidies.pdf>.

⁶¹ PwC. *Daňová správa právnických osôb v Švédsku*. In: PwC [online]. Dostupné na: <https://taxsummaries.pwc.com/sweden/corporate/tax-administration>.

2 Cieľ práce

Cieľom záverečnej práce je komplexne preskúmať zdaňovanie fyzických osôb v Dánsku a porovnať ho s daňovým systémom Slovenska. Hlavný cieľom je teda identifikovať hlavné rozdiely v rámci zdaňovania, benefitov aj sadzieb a limitov pri ročnom vysporiadaní dane fyzických osôb v sledovaných krajinách a navrhnúť odporúčania z dánskeho daňového systému pre fyzické osoby.

Čiastkové ciele zahŕňajú analýzu jednotlivých parametrov, ktoré vstupujú do schémy vysporiadania ročnej daňovej povinnosti fyzických osôb v Dánsku aj na Slovensku, ktoré buď znižujú alebo zvyšujú základ dane daňovníka. Zároveň preskúmať jednotlivé sadzby daní a limity pre jednotlivé úrovne príjmov v 5-ročnom časovom rade za analyzované krajiny. Nakoľko obe krajiny aplikovali progresivitu v rámci zdaňovania fyzických osôb jedným čiastkovým cieľom je skúmať aj mieru progresivity v sledovaných krajinách.

Po skonštruovaní jednotlivých parametrov, daňových sadzieb a celkovej schémy pre daňové vysporiadanie ďalším cieľom bude modelovať výpočet daňovej povinnosti a čistej mzdy daňovníka.

Nakoľko sa vo výskume venujeme primárne fyzickým osobám a vyčíslujeme daňové príjmy, tak pre druhú časť mikroekonomickej analýzy stanovíme posledný čiastkový cieľ ako odhad štruktúry a podielov jednotlivých skupín výdavkov pre priemerného daňovníka a možnú výšku výdavkov s potenciálnym disponibilným zostatkom pre daňovníka na investovanie a sporenie.

Skonštruovali sme viacero výskumných otázok a hypotéz, ktoré chceme podložiť dátami a relevantnými zdrojmi v kvantitatívnej analýze:

1. Aký je vývoj priemernej mzdy v Dánsku a na Slovensku za posledných 5 rokov a aký má vplyv výška príjmu na daňové zaťaženie jednotlivých príjmových skupín?
Nulová hypotéza: S rastom priemernej mzdy sa nezvyšuje daňové zaťaženie
2. Aké parametre vstupujú do schémy ročného vysporiadania dane a ako menia výšku zdanenia aj čistého príjmu?
3. Ako indexácia daňových pásiem ovplyvňuje daňové zaťaženie daňovníka v sledovanom období? Ako sa menia limity a sadzby daní pre fyzické osoby?
4. Ako sa líši daňové zaťaženie fyzických osôb pri rôznych príjmových úrovniach medzi Dánskom a Slovenskom?

5. Aký je rozdiel vo výdavkovej štruktúre domácností v Dánsku a na Slovensku a ako tieto rozdiely ovplyvňujú reálne daňové zaťaženie daňovníkov?

3 Metodika práce

V praktickej časti sa zameriavame na ročné vysporiadanie príjmov fyzických osôb v Dánsku, ako príklad škandinávskej krajiny v EÚ a následne ju porovnáme so zdaňovaním na Slovensku. Z tohto vyplýva, že sledované krajiny budú Dánsko a Slovensko. Skúmame mieru zdaňovania a niekoľko ďalších daňových ukazovateľov, ako je efektívna daňová sadzba, daňovo-odvodové zaťaženie a čistá mzda. Vysporiadanie príjmov zoberieme za 5 ročné obdobie. V našom prípade to bude posledných 5 rokov (od 2020 do 2024). Toto 5-ročné časové okno budeme nazývať sledované obdobie. Týmto vieme skúmať vývoj zdaňovania meniaci sa v čase v oboch krajinách. Aby analýza bola komplexná, zdaňovanie vyčíslime pre jednotlivé úrovne príjmov. Pri daňovníkovi Dánska uvedieme daňovníkov s trvalým pobytom v hlavnom meste, v Kodani, nakoľko je kľúčové udať miesto trvalého pobytu kvôli určovaniu sadzieb pre účely výpočtu miestnej dani. Ako základ berieme ročnú priemernú mzdu pre Dánsko a pre Slovensko.

Nízkopríjmovú skupinu obyvateľstva v Dánsku zadefinujeme ako fyzickú osobu, ktorú zarobí 50 % priemernej ročnej mzdy v Dánsku. Na Slovensku použijeme ročnú minimálnu mzdu, ktorá je zadefinovaná zákonom a je približne 50 % priemernej ročnej mzdy na Slovensku. Vysokopríjmových obyvateľov sme zadefinovali ako fyzické osoby, ktorí zarábajú 200 % priemernej ročnej mzdy v Dánsku / na Slovensku. Daňovníci s veľmi vysokým príjmom sú tí, ktorí zarábajú štvornásobok priemerného platu, čo je 400 % ročnej priemernej mzdy.

Pri analýze ročného vysporiadanie dane berieme do úvahy aj progresiu v rámci zdaňovania a výšku benefitov ako nezdaniteľná časť základu dane daňovníka v SR alebo daňové odpočty v Dánsku. Tým vieme ošetriť základ dane o jednotlivé zníženie alebo zvýšenia pre daňovníka.

Do úvahy berieme slobodnú a bezdetnú fyzickú osobu zamestnanú v klasickom zamestnaneckom pracovno-právnom vzťahu na trvalý pracovný pomer. Hodnoty uvádzame v eurách, sú zaokrúhlené na celé čísla a z dánskych korún (DKK) prekonvertované aktuálnym kurzom podľa ECB v roku 2024 na eurá. Používame kvantitatívnu analýzu (matematicko-štatistickú metódu). V rámci zmien priemernej mzdy vyčíslime absolútnu medziročnú zmenu priemernej mzdy ako rozdiel priemernej mzdy v roku t a priemerná mzda

v roku t-1. Ako príklad môžeme uviesť priemernú mzdu v roku 2020 (rok t) ako 2 000 eur a v priemernú mzdu v roku 2019 (rok t-1) ako 1 500 eur. Absolútna medziročná zmena priemernej mzdy je teda $2\,000 - 1\,500$, čo predstavuje 500 eur. Interpretácia je z roku 2020 do roka 2021 sa zvýšila priemerná mzda medziročne o 500 eur. Relatívnu zmenu priemernej mzdy vyčíslime ako priemerná mzda v roku t znížená o priemernú mzdu v roku t-1 vydelená priemernou mzdou v roku t-1. Takto dostaneme relatívnu, percentuálnu zmenu priemernej mzdy medziročne. Ako príklad môžeme uviesť priemernú mzdu v roku 2020 (rok t) ako 2 000 eur a v priemernú mzdu v roku 2019 (rok t-1) ako 1 500 eur. Relatívna medziročná zmena priemernej mzdy je teda $(2000-1500)/1500$, čo predstavuje 33 % zvýšenie. Interpretácia je teda, že priemerná mzda sa z roku 2020 do roka 2021 medziročne zvýšila o 33 %. Vychádzame teda z oficiálnych údajov pre výšku priemernej mzdy a používame matematickú metódu pre výpočty zmien aj ďalších hladín príjmu.

Pri našej analýze sledujeme aj daňové zmeny v sledovaných krajinách a v sledovanom období. Sledujeme teda zmeny nezdaniteľných častí daňovníka, rôznych odpočtov – tým sledujeme zmenu limitov pre uplatnenie daňových benefitov a výšku daňového benefitu meniacu sa za dané obdobie. Pri porovnaní daňových ukazovateľov aj rôznych príjmových skupín používame komparatívnu analýzu.

Ďalším sledovaným ukazovateľom je sadzba dane, nakoľko obe krajiny používajú progresívne zdaňovanie, sledujeme zmeny v rámci limitu pre jednotlivé úrovne aplikovania sadzieb. Sledujeme aj zmenu daných sadzieb aj limitov, nakoľko pri sprísňovaní daňovej politiky sa znižujú limity a zvyšujú sadzby a naopak pri expanzívnej daňovej politike sa zvyšujú limity a znižujú sadzby dane pre fyzické osoby. Pri analýze sledujeme aj poistné príspevky, ktorý daňovník musí zaplatiť v stanovenej výške podľa obdobia a krajiny.

Po priblížení subjektov, časového obdobia a spôsob vyčíslenia výšky príjmov vychádzame zo schémy ročného daňového vysporiadania pre obe krajiny individuálne podľa oficiálneho výpočtu. Tak zistíme z hrubej mzdy pre jednotlivé úrovne príjmov výšku základu dane daňovníka, výšku čistého príjmu daňovníka a jeho daňovú povinnosť. Pre jednotlivé situácie používame príslušné limity, hodnoty a sadzby. Aplikujeme aj nezdaniteľné časti, daňové benefity a odpočty a sociálne príspevky pre účely výpočtu čistej mzdy. Tým vieme vyčíslieť čiastočný aj finálny základ dane, analyzovať výšku a limity týchto benefitov. Dôležité je poznamenať, že tieto benefity neznižujú daňovú povinnosť. Ich účelom je len zníženie základu dane. Čo znamená, že čím vyššia je hodnota benefitu, tým nižší je základ

dane. Od hrubej mzdy sa odpočítajú aj sociálne a poistné príspevky. Nakoľko subjekt je bezdetný a slobodný, z tohto dôvodu sme vylúčili benefity spojené s deťmi a manželkou. Finálnu podobu čistej mzdy udávame znížením hrubej mzdy o sociálne príspevky a daňovú povinnosť.

V ďalšej časti sa zameriavame na podloženie existencie progresie v daňovom systéme Dánska aj Slovenska. Danú skutočnosť chceme podložiť výpočtami priemerných a hraničných daňových sadzieb, ktoré podľa pravidiel progresivity by sa mali zvyšovaním príjmu zvyšovať a nerovnať sa nule. Po podložení skutočností, že daňové systémy sú progresívne, zanalyzujeme skutočnú mieru progresie, kde si ukážeme, že pri danom príjme aká veľká čiastka hrubého príjmu spadá do jednotlivých limitov. Pomocou Kakwaniho indexu (indexová metóda) vieme vyčíslieť skutočnú mieru progresivity daňového systému.

Ako finálna mikroekonomická analýza záverečnej práce sa zameriava na výdavkovú štruktúru priemerného daňovníka v Dánsku a na Slovensku pomocou čoho vieme vyčíslieť odhadovanú štruktúru výdavkov. To znamená, koľko percent výdavkov približne vynakladá daňovník na rôzne kategórie (ako sú potraviny, bývanie, zdravie) a aký je približný odhad absolútnej výšky výdavkov daňovníka podložené dátami z Datacube pre Slovensko a z Eurostatu pre Dánsko. Týmto vieme vyčíslieť z rozdielu čistej mzdy, ktorý je disponibilný príjem daňovníka a predpokladaných približných výdavkov, čiastku, ktorá zostáva daňovníkovi pre sporenie a pre investovanie.

V závere skonštruujeme spoločné body, rozličnosti, výhody a nevýhody aj odporúčania pre náš daňový systém, inšpirované z Dánskeho severského daňového systému, čo napokon môže byť motiváciou a inšpiráciou pre zvýšenie efektívnosti a objemu vybraných daní a znižovanie administratívnej záťaže, byrokracie a daňových únikov na Slovensku.

Daňové ukazovatele použité v analýze

Po výpočte ročného vysporiadania dane v skúmaných krajinách (Dánsko a Slovensko) v sledovanom období (5 rokov) v rámci 4 úrovní (podľa príjmov daňovníkov) použijeme vybrané daňové ukazovatele pre hlbšiu analýzu zmien v rámci zdaňovania.

Miera zdanenia (%): predstavuje ukazovateľ, ktorý udáva podiel celkovej daňovej povinnosti k hrubej mzde daňovníka. Ide o percentuálne vyjadrenie. Tento ukazovateľ vyjadruje koľko percent musí daňovník zaplatiť na daniach zo svojho hrubého príjmu. Ako

príklad uvedieme mieru zdanenia 20 % a hrubú mzdu 1 000 eur. Vychádzajúc z tohto predpokladu, vieme uviesť, že daňová povinnosť daňovníka bola 200 eur. Výsledky interpretujeme nasledovne: daňovník zaplatil 200 eur na daniach, čo predstavuje ekvivalent 20 % hrubej mzdy, ak tá je na hodnote 1 000 eur. Predpokladáme, že čím vyššia bude hrubá mzda daňovníka, tým vyššia bude aj miera zdaňovania. Príčina tohto vzťahu pramení zo zdaniteľných benefitov ako sú nezdaniteľné časti, odpočítateľné položky a z progresie zdaňovania príjmov fyzických osôb v oboch sledovaných krajinách. Predpokladáme, že hraničná zmena miery zdaňovania, t.j. zdaňovanie každej ďalšej dodatočnej jednotky bude klesať. Domnievame sa, že rozdiel v miery zdanenia bude vyššia v skupinách priemerný daňovník verzus nízkopríjmový daňovník ako napríklad porovnanie vysokopríjmového daňovníka verzus extra vysokopríjmového daňovníka.

Efektívna daňová sadzba (%): ukazovateľ, ktorý udáva podiel celkovej daňovej povinnosti na čistej mzde. Ide o percentuálne vyjadrenie. Tento ukazovateľ vyjadruje koľko percent musí daňovník zaplatiť na daniach zo svojho čistého príjmu. Predpokladáme, že čím vyššia bude hrubá mzda daňovníka, tým vyššia bude aj efektívna daňová sadzba, pričom platí, že v rámci skupín dodatočné zvýšenie / hraničná efektívna daňová sadzba bude nižšia a nižšia.

Priemerná daňová sadzba (ATR): ide o priemernú veličinu, ktorá je podielom zaplatenej dane k celkovým príjmom. Ukazovateľ dedukuje druh daňového systému. Ak je hodnota ATR s rastúcim príjmom rastúca, tak ide o progresívny daňový systém. Ak je hodnota ATR s rastúcim príjmom klesajúca, tak ide o regresný daňový systém. Ak je hodnota ATR s rastúcim príjmom nemenná, tak ide o proporcionálny daňový systém.

Hraničná daňová sadzba (MTR): ide o hraničnú veličinu, skúmame zmenu v daniach k zmene príjmov. Ukazovateľ tiež dokáže dedukovať druh daňového systému. Ak je hodnota MTR s rastúcim príjmom rastúca, tak ide o progresívny daňový systém. Ak je hodnota MTR s rastúcim príjmom klesajúca, tak ide o regresný daňový systém. Ak je hodnota MTR s rastúcim príjmom nemenná, tak ide o proporcionálny daňový systém.

Kakwaniho index progresivity je štatistický nástroj, ktorý meria progresivitu daňového systému. Index porovnáva, ako je daňová záťaž distribuovaná medzi jednotlivé skupiny príjmov. Hovorí o tom, do akej miery sú vyššie príjmy zdanené vyššími daňovými sadzbami v porovnaní s nižšími príjmami.

Vypočítame ho ako rozdiel medzi Giniho koeficientom pre príjmy a Giniho koeficientom pre distribúciu daňového zaťaženia. Giniho koeficient pre príjmy vyjadruje nerovnosť v rozdelení príjmov v danej krajine. Môže nadobúdať hodnoty medzi 0 a 1, pričom najnižší extrém je úplná rovnosť a najvyšší extrém je úplná nerovnosť. Giniho koeficient pre daňové zaťaženie vyčíslujeme podľa zaplatených daní rôznymi skupinami obyvateľstva na základe ich príjmu, pričom sa vypočíta Giniho koeficient na základe distribúcie vyššie uvedených parametrov.

Interpretácia Kakwaniho indexu progresivity je nasledovný:

- Ak je index pozitívny ($G > L$), čiže Giniho koeficient pre príjmy je vyšší ako Giniho koeficient pre dane, tak daňový systém je progresívny,
- Ak je index nulový ($G = L$), čiže Giniho koeficient pre príjmy sa rovná Giniho koeficientu pre dane, tak daňový systém je proporcionálny,
- Ak je index negatívny ($G < L$), čiže Giniho koeficient pre príjmy je nižší ako Giniho koeficient pre dane, tak daňový systém je regresívny.

4 Výsledky práce a diskusia

4.1 Vývoj priemernej mzdy v sledovaných krajinách

Priemerná mzda krajiny je aritmetický priemer zárobku osôb v krajine. Závisí od mnohých ekonomických faktorov ako ekonomický rast, produktivita práce, inflácia, ale aj od sociálnych faktorov ako zdravie a vzdelávanie, sociálne a pracovné podmienky a tiež odzrkadľuje životnú úroveň krajiny. Môžeme teda skonštatovať, že čím vyššia je priemerná mzda, tým vyššia je životná úroveň aj ekonomicko-sociálna úroveň krajiny. Spravidla ale musíme rátať s tým, že čím vyššie sú príjmy, tým vyššie sú aj náklady, aj keď mnohokrát pomer nákladov a príjmov je rozličný. Skrz medziročného ekonomického rastu a inflácie sa priemerná mzda medziročne zvyšuje.

Ak sa pozrieme na vývoj priemernej mzdy v Dánsku, tak môžeme skonštatovať, že v priemere sa zvýšila priemerná ročná mzda o 2 percentá, pričom najväčšie zvýšenie vidíme medzi rokmi 2021 a 2022 a najmenšie zvýšenie medzi rokmi 2020 a 2021 aj 2023 a 2024. Za päťročnú skúmanú periódu sa priemerná mzda v Dánsku zvýšila absolútne o 7 000 eur a relatívne o 10 percent. V aktuálnom období daňovník s priemernou mzdou v Dánsku má 6 250 eur na mesiac v priemere. Čo je o približne 580 eur viac na mesiac ako v roku 2020.

Dánsko	Roky	2020	2021	2022	2023	2024
FO s priemerným platom	Priemerná mzda	68 000 €	69 000 €	72 000 €	74 000 €	75 000 €
Medziročná absolútna zmena		-	1 000 €	3 000 €	2 000 €	1 000 €
Medziročná relatívna zmena		-	+ 1 %	+ 4 %	+ 3 %	+ 1 %

Tabuľka 5: Hodnota priemernej mzdy v Dánsku a jej zmena v sledovanom období

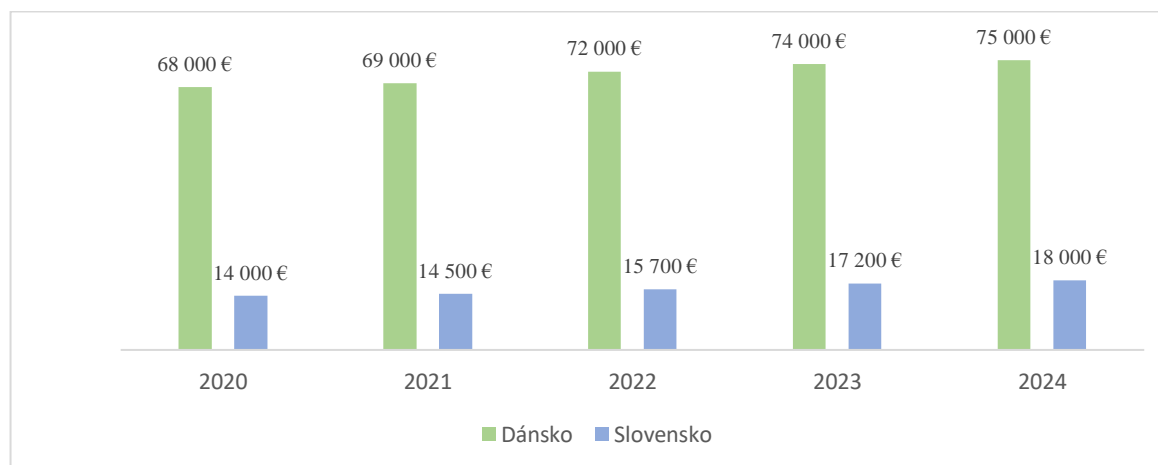
Ak sa pozrieme na vývoj priemernej mzdy na Slovensku tak vidíme v porovnaní s Dánskom, že medziročný nárast priemernej mzdy je výraznejší ako v Dánsku. V priemere za 5 ročné obdobie priemerná ročná mzda na Slovensku narástla o 7 %. Najvyšší nárast zachytávame medzi rokmi 2022 a 2023, keď nám priemerná ročná mzda narástla medziročne až o 10 %. Naopak najnižší nárast registrujeme medziročne v období 2020/2021, keď nám priemerná ročná mzda narástla len o 4 %. Kým toto percento je najnižšie na Slovensku, v Dánsku je to najvyšší nárast. Za päťročné obdobie v SR narástla priemerná ročná mzda absolútne o 4 000 eur a relatívne o 29 percent. V aktuálnom období priemerný daňovník na

Slovensku zarobí v priemere 1 500 eur na mesiac. Čo je o približne 330 eur viac ako v roku 2020. V porovnaní s daňovníkom v Dánsku zaostávame o 250 eur na mesiac pri zmene priemerného mesačného zárobku.

Slovensko	Roky	2020	2021	2022	2023	2024
FO s priemerným platom	Priemerná mzda	14 000 €	14 500 €	15 700 €	17 200 €	18 000 €
Medziročná absolútna zmena		-	500 €	1 200 €	1 500 €	800 €
Medziročná relatívna zmena		-	+ 4 %	+ 8 %	+ 10 %	+ 7 %

Tabuľka 6: Hodnota priemernej mzdy na Slovensku a jej zmena v sledovanom období

Pri porovnaní Dánska a Slovenska vidíme, že sa priemerná mzda na Slovensku relatívne zvýšila viac (29 %) ako v Dánsku (10 %), ak sa pozrieme na absolútnu hodnotu, tak v Dánsku absolútny nárast priemernej mzdy bol za 5-rokov 7 000 eur, kým na Slovensku o 3 000 € nižšie (nárast 4 000 €). Ak sa pozrieme na úroveň priemernej mzdy za 5-rokov, tak v Dánsku bola priemerná mzda 71 600 eur, kým na Slovensku 15 880 eur za 5-ročné obdobie. Môžeme skonštatovať, že Dáni zarábajú v priemere o 55 720 eur viac ako Slováci za rok, čo je tak o 4 600 eur viac mesačne.

Graf 2: Vývoj priemernej ročnej mzdy od roku 2020 až po 2024 v Dánsku a na Slovensku

4.2 Parametre vstupujúce do modelu pre výpočet ročnej daňovej povinnosti

Do výpočtu ročnej daňovej povinnosti vstupuje mnoho parametrov, ktoré sú buď základom výpočtu dane, alebo zvyšujú, poprípade znižujú základ dane o nejakú čiastku. Sú udávané buď fixne v eurách (v Dánsku prepočítaných z dánskych korún na eurá podľa oficiálneho výmenného kurzu ECB v roku 2024) alebo v percentuálnych hodnotách s možným maximálnym limitom pri benefitoch.

Hrubá mzda – brutto mzda, je to hodnota mzdy pred zdaňovaním a odpočtami. Základné hodnoty o priemerných mzdách v našich výpočtoch sú ekvivalentom hrubej mzdy.

Dánsko	Vysvetlenie	2020	2021	2022	2023	2024
FO s priemernou mzdou	Priemerná mzda	68 000 €	69 000 €	72 000 €	74 000 €	75 000 €
Nízkopříjmová FO	50 % PM	34 000 €	34 500 €	36 000 €	37 000 €	37 500 €
Vysokopříjmová FO	200 % PM	136 000 €	138 000 €	144 000 €	148 000 €	150 000 €
Extra vysokopříjm. FO	400 % PM	272 000 €	276 000 €	288 000 €	296 000 €	300 000 €

Tabuľka 7: Jednotlivé úrovne príjmov podľa rokov v Dánsku

Slovensko	Vysvetlenie	2020	2021	2022	2023	2024
FO s priemernou mzdou	Priemerná mzda	14 000 €	14 500 €	15 700 €	17 200 €	18 000 €
Nízkopříjmová FO	Minimálna mzda	6 960 €	7 476 €	7 752 €	8 400 €	9 000 €
Vysokopříjmová FO	200 % PM	28 000 €	29 000 €	31 400 €	34 400 €	36 000 €
Extra vysokopříjm. FO	400 % PM	56 000 €	58 000 €	62 800 €	68 800 €	72 000 €

Tabuľka 8: Jednotlivé úrovne príjmov podľa rokov na Slovensku

Poistné a sociálne príspevky – ide o príspevky určené na sociálne zabezpečenie alebo na účely zdravotnej poisťovne. Znižujú základ dane aj čistú mzdu. Na Slovensku hodnota týchto príspevkov je daná percentuálne a hodnota je konštantná za sledované 5-ročné obdobie 13,4 percenta. Počíta sa mesačne z hrubej mzdy. V Dánsku sa príspevok sociálneho zabezpečenia (ATP) udáva v absolútnych hodnotách a medziročne sa zvyšuje. Za 5-rokov sa hodnota ATP príspevku zvýšila o 12 eur (v priemere o 4 eurá medziročne).

Krajina	2020	2021	2022	2023	2024
Dánsko	148 €	150 €	155 €	160 €	160 €
Slovensko	13,4 %				

Tabuľka 9: Hodnota príspevkov pre sociálne zabezpečenia daňovníka v Dánsku a na Slovensku (2020-2024)

Daňové zvýhodnenia a odpočty – sú pre fyzickú osobu benefitom, totiž znižujú základ dane, tým pádom základ dane aj konečná daň je nižšia ako bez tohto zvýhodnenia.

V Dánsku poznáme viac odpočtov, ktoré sa týkajú práce alebo osobného odpočtu:

- **Osobný odpočet** (person fradrag) je základný odpočet, ktorý sa poskytuje každému daňovníkovi. Odpočíta sa z hrubej mzdy a tým znižuje základ dane pre účely výpočtu dane. Je daná v absolútnej hodnote v priemere 6 175 eur za posledných 5 rokov.
- **Zamestnanecký daňový odpočet** (fagforenings fradrag) je odpočet poskytnutý na základe príspevkov do odborov alebo profesijných organizácií. Je daná v percentuálnej hodnote, ale limitovaná horným limitom. Za posledné roky hodnota bola 10,6 %, ale v roku 2024 sa zvýšila na 12,3 %.
- **Pracovný daňový odpočet** (arbejds markeds fradrag) sa uplatňuje na príjmy získané zo zamestnania pre všetkých zamestnancov, ktorí majú príjem zo závislej činnosti alebo zo samostatne zárobkovej činnosti. Vyjadruje sa percentom z hrubej mzdy, za posledných 5 rokov konštantne 4,5 % ale s horným limitom okolo 350 eur za rok.

Benefity v Dánsku	2020	2021	2022	2023	2024
Osobný daňový odpočet	6 045 €	6 071 €	6 058 €	6 240 €	6 461 €
Zamestnanecký daňový odpočet	10,5 % max. 5 122 €	10,6 % max. 5 278 €	10,65 % max. 5 655 €	10,65 % max. 5 863 €	12,3 % max. 7 454 €
Pracovný daňový odpočet	4,5 % max.338 €	4,5 % max.338 €	4,5 % max.351 €	4,5 % max.351 €	4,5 % max.364 €

Tabuľka 10: Benefity pre daňovníka v Dánsku (hodnoty a limity) v sledovanom období

Čo sa týka benefitov na Slovensku hlavným benefitom je nezdaniteľná časť základu dane daňovníka. Od nezdaniteľnej časti základu dane na manželku a daňového bonusu abstrahujeme, nakoľko fyzická osoba nemá deti a je slobodný. Nezdaniteľná časť základu dane sa počíta z aktívnych príjmov daňovníka. Nezdaniteľná časť základu dane daňovníka v priemere za posledných 5 rokov je 4 828 eur na rok. Suma aj limity sa medziročne zvyšujú. Ak aktívne príjmy fyzickej osoby presiahnu daný limit nezdaniteľná časť sa kráti: čím vyšší príjem, tým väčšia nezdaniteľná časť na daňovníka až do nuly.

NČZDD na Slovensku	2020	2021	2022	2023	2024
Limit	19 506,56 €	19 936,22 €	20 235,97 €	21 754,18 €	24 952,06 €
Nezdaniteľná časť ZD, Ak sú AP pod limitom	4 414,20 €	4 511,43 €	4 579,26 €	4 992,82 €	5 646,48 €
Nezdaniteľná časť ZD, Ak sú AP nad limitom	9 290,84 – 0,25 * ZD	9 495,49 – 0,25 * ZD	9 638,25 – 0,25 * ZD	10 361,36 – 0,25 * ZD	11 884,5 – 0,25 * ZD

Tabuľka 11: Benefity pre daňovníka na Slovensku (hodnoty a limity) v sledovanom období

Čistá mzda– netto mzda, je tá hodnota mzdy, ktorú fyzická osoba dostane ako disponibilný príjem. Je to čiastka po odpočítaní dane a odvodov z hrubej mzdy.

4.3 Sadzby daní v skúmaných krajinách

V oboch skúmaných krajinách je aplikovaná progresívna sadzba dane v dvoch pásmach. V Dánsku sa okrem štátnej progresívnej dane aplikuje aj miestna daň, ktorej výška je rozličná podľa regiónov a je daná paušálnou sadzbou. Okrem týchto daní sa platí aj daň z trhu práce, ktorej hodnota je 8 % z hrubej mzdy. Sadzby daní a limity na účely pásiem sa menia každoročne. Štátna sadzba pre dolné pásmo je 12 % a 15 % pre horné pásmo. Pri miestnej dani sme rátali sadzbou pre hlavné mesto Kodaň so sadzbou 23,7 % v priemere za

5 rokov. Daňové sadzby sa v Dánsku za posledných 5 rokov menili len minimálne, limit pásma sa zvýšil o 8 000 eur za 5 rokov.

Dane v Dánsku	2020	2021	2022	2023	2024
Limit pre štátnu daň (progresia pásiem)	75 173 €	77 011 €	78 070 €	80 388 €	83 214 €
Sadzba dane pre dolné pásmo štátnej dane	12,11 %	12,09 %	12,10 %	12,09 %	12 %
Sadzba dane pre horné pásmo štátnej dane	15 %				
Miestna daň pre obyvateľa Kodane	23,6 %	23,7 %	23,8 %	23,8 %	23,8 %
Daň z trhu práce	8 %				

Tabuľka 12: Sadzby jednotlivých daní v Dánsku počas sledovaného obdobia

Na Slovensku sa pre účely dane z príjmu fyzických osôb odvádza štátna daň progresívne so sadzbou pre dolné pásmo 19 % a so sadzbou pre horné pásmo 25 %. Tieto sadzby sa počas 5 rokov nemenili. Limity pre pásma sa zvyšujú každoročne za 5 rokov sa zvýšili zhruba o 9 000 eur. Na Slovensku nemáme miestne dane z príjmov fyzických osôb ani špecifickú daň z trhu práce, ktorá je typická pre Dánsko.

Slovensko, roky	2020	2021	2022	2023	2024
Limit pre pásma dane FO	36 256,38 €	37 981,94 €	38 553,01 €	41 445,46 €	47 537,98 €

Tabuľka 13: Sadzby jednotlivých daní na Slovensku počas sledovaného obdobia

4.4 Schéma pre výpočet ročného vysporiadania dane v skúmaných krajinách

Po zedefinovaní parametrov, limitov a sadziieb daní prechádzame ku schéme, ktorú budeme používať pri výpočte čistej mzdy, mieru zdaňovania a ďalších ukazovateľov. Predstavíme schému výpočtu pre obe krajiny.

Pri oboch krajinách sa od hrubej mzdy odrátajú sociálne príspevky a tak dostaneme čiastkový základ dane. Ďalej sa odrátavajú zvýhodnenia v Dánsku ako daňové odpočty a na Slovensku ako nezdaniteľná časť základu dane. Je to pozitívum pre daňovníka, totiž týmto krokom sa znižuje jeho základ dane a tým pádom aj daňová povinnosť. Po odpočítaní dostaneme základ dane z čoho sa počítajú jednotlivé druhy daní s príslušnými sadzbami podľa pásiem a limitov. Celková daň je kumulatívnym súčtom všetkých daní vo všetkých pásmach. Čistú mzdu vypočítame z hrubej mzdy po odrátaní sociálnych odvodov a daňovej povinnosti.

Schéma je používaná pri oficiálnych výpočtoch daných krajín a aktualizovaná pre pomery sledovaného obdobia pre obe krajiny. Zároveň je uvedený vzorec pre výpočet základu dane a výpočet príslušných daní aj výpočtu čistej mzdy.

Schéma ročného vysporiadania dane daňovníka v Dánsku za roky 2020 až 2024	Schéma ročného vysporiadania dane daňovníka na Slovensku za roky 2020 až 2024
Hrubý ročný príjem	Hrubý ročný príjem
(-) Príspevok sociálneho zabezpečenia (ATP)	(-) Sociálne príspevky
(=) Čiastkový základ dane	(=) Čiastkový základ dane
(-) Osobný daňový odpočet	(-) Nezdaniteľná časť základu dane na daňovníka
(-) Pracovný daňový odpočet	
(-) Zamestnanecký daňový odpočet	
(=) Základ dane	(=) Základ dane
Štátna daň = ZD x príslušná sadzba (2 pásma)	Daň = ZD x príslušná sadzba (2 pásma)
Miestna daň = ZD x príslušná sadzba (1 pásma)	
Daň z trhu práce = ZD x sadzba (1 pásma)	
Celková daň = štátna + miestna daň + daň z trhu práce	
Čistá mzda = Hrubá mzda - (ATP + celková daň)	Čistý mzda = Hrubá mzda - (sociálne príspevky + daň)

Tabuľka 14: Schéma ročného vysporiadania dane daňovníka v Dánsku a na Slovensku za roky 2020 až 2024

Rozdiely v mzdovej úrovni a rastie miezd sa v analyzovaných krajinách výrazne líšia. Kým na Slovensku zaznamenávame vyšší relatívny rast miezd, tak absolútna výška miezd je

oveľa nižšia než v Dánsku. Priemerný Dán zarába približne o 4 600 eur viac mesačne, než priemerný Slovák.

Daňový systém Dánska je komplexnejší, obsahuje viacero vrstiev zdanenia (ako štátna, miestna daň alebo daň z trhu práce), ktoré zvyšujú daňové zaťaženie, ale aj redistribučnú funkciu daňového systému. Slovenský daňový systém pre fyzické osoby je jednoduchší a prehľadnejší, menej progresívny s nižším daňovým výnosom ako v Dánsku. Čo sa týka príspevkov na sociálne zabezpečenie, Slovensko má percentuálne zaťaženie z hrubej mzdy, čo najvýraznejšie ovplyvňuje nízkopríjmových zamestnancov. V Dánsku sa platí paušálny príspevok, ktorí je výhodnejší pre zraniteľnejšie skupiny.

Daňové benefity zahŕňajú viacero typov odpočtov, ktoré podporujú pracovnú aktivitu. Na Slovensku existuje nezdaniteľná časť, ktorá sa však kráti pri vyššom príjme. Tým systém získava progresívnosť, aj keď negatíva badáme pri adresnosti.

Výhody daňového systému	Nevýhody daňového systému
Vysoká miera transparentnosti a spravodlivosti	Vysoké daňové zaťaženie
Existencia viacerých daňových odpočtov	Komplexný, zložitý daňový systém
Vyšší disponibilný príjem	

Tabuľka 15: Výhody a nevýhody daňového systému Dánska

Výhody daňového systému	Nevýhody daňového systému
Jednoduchosť a prehľadnosť	Menšia miera progresivity
Nižšia miera daňového zaťaženia	Obmedzenia pri daňových úľavách
Ročná valorizácia nezdaniteľnej časti	Vyššie odvody pre nízkopríjmových

Tabuľka 16: Výhody a nevýhody daňového systému Slovenska

4.5 Vplyv úrovne príjmu na daňové zaťaženie a čistú mzdu

4.5.1 Zdaňovanie dánskej FO s priemerným príjmom

Pri analýze priemerného platu v Dánsku sa aplikuje výlučne nižšia štátna sadzba 12 % a paušálna miestna sadzba dane. Miera zdanenia sa pohybovala okolo 36 % v tejto skupine. Pokles miery zdanenia o 1 percentuálny bod vidíme pri roku 2024, pričom absolútna amplitúda je 0,8 percentuálneho bodu. Jednotlivé daňové odpočty sa medziročne zvyšovali,

pričom najvyšší nárast vidíme pri zamestnaneckom daňovom odpočte medzi rokmi 2023 a 2024, až o 1 591 eur, pričom predošlé roky nárast bol v priemere o 200 eur. Efektívna daňová sadzba sa v priemere pohybovala na hodnote 56,6 %. V porovnaní so Slovenskom ide o vyššiu sadzbu (o viac ako 42 percentuálnych bodov). Trend medziročnej zmeny efektívnej daňovej sadzby je nasledovný: nárast v rokoch 2021 a 2022 a následne mierny pokles v roku 2024 až pod hodnotu z roku 2020. Platí, že absolútne maximum efektívnej daňovej sadzby nastal v roku 2022 s hodnotou 57,3 % a absolútne minimum v roku 2024 na hodnote 54,5 %. Takto vieme skonštatovať, že amplitúda efektívnej daňovej sadzby je vyššia ako na Slovensku a predstavuje 2,8 %.

100% PM, DK	2020	2021	2022	2023	2024
Hrubá mzda	68 000 €	69 000 €	72 000 €	74 000 €	75 000 €
ATP	150 €	150 €	160 €	160 €	160 €
Čiastkový ZD	67 850 €	68 850 €	71 840 €	73 840 €	74 840 €
Osobný daňový odpočet	6 071 €	6 071 €	6 058 €	6 240 €	6 461 €
Pracovný daň.odp.	338 €	338 €	351 €	351 €	364 €
Zamestnanecký daň.odp.	5 278 €	5 278 €	5 655 €	5 863 €	7 454,29 €
Základ dane	56 163 €	57 163 €	59 776 €	61 386 €	60 560,71 €
Štátna daň dolná	6 740 €	6 860 €	7 173 €	7 366 €	7 267 €
Štátna daň horná	0 €	0 €	0 €	0 €	0 €
Miestna daň	13 366,79 €	13 604,79 €	14 226,69 €	14 548,48 €	14 292,33 €
Daň z trhu práce	4 493,04 €	4 573,04 €	4 782,08 €	4 910,88 €	4 844,86 €
Celková daň	24 599,39 €	25 037,39 €	26 181,89 €	26 825,68 €	26 404,47 €
Čistá mzda	43 250,61 €	43 812,61 €	45 658,11 €	47 014,32 €	48 435,53 €
Miera zdanenia (%)	36,2 %	36,3 %	36,4 %	36,3 %	35,2 %
Efektívna daňová sadzba (%)	56,9 %	57,1 %	57,3 %	57,1 %	54,5 %

Tabuľka 17: Schéma ročného vysporiadania dane priemerného daňovníka v Dánsku v sledovanom období

4.5.2 Zdaňovanie slovenskej FO s priemerným príjmom

Pri priemernej mzde fyzickej osoby na Slovensku sa aplikuje plná výška nezdaniteľnej časti základu dane na daňovníka a v rámci progresii zdaňovania výlučne dolná sadzba 19 %. V perióde 5 rokov sa miera zdanenia zvyšovala z 10,5 % na 10,9 %, s tým že v roku 2024 sa miera zdanenia vrátila späť na hodnotu 10,5 %. Rozdiel medzi najvyššou a najnižšou mierou zdanenia je 0,4 percentuálnych bodov. Efektívna daňová sadzba sa v priemere pohybovala na hodnote 14,1 %. Najnižšiu hodnotu sme zaznamenali v roku 2020 a najvyššiu v roku 2023. Môžeme teda skonštatovať, že priemerný daňovník vynaložil 14 % svojho čistého príjmu na dane.

100% PM,SR	2020	2021	2022	2023	2024
Hrubá mzda	14 000 €	14 500 €	15 700 €	17 200 €	18 000 €
Sociálne odvody	1 876 €	1 943 €	2 104 €	2 305 €	2 412 €
Čiastkový ZD	12 124 €	12 557 €	13 596 €	14 895 €	15 588 €
NČZDD	4 414,20 €	4 511,43 €	4 579,26 €	4 992,82 €	5 646,48 €
Základ dane	7 709,80 €	8 045,47 €	9 016,94 €	9 902,38 €	9 941,52 €
Daň, 19 %	1 464,86 €	1 528,66 €	1 713,22 €	1 881,45 €	1 888,89 €
Daň, 25 %	0 €	0 €	0 €	0 €	0 €
Celková DP	1 464,86 €	1 528,66 €	1 713,22 €	1 881,45 €	1 888,89 €
Čistá mzda	10 659,14 €	11 028,34 €	11 882,98 €	13 013,75 €	13 699,11 €
Miera zdanenia (%)	10,5 %	10,5 %	10,9 %	10,9 %	10,5 %
Efektívna daňová sadzba (%)	13,7 %	13,9 %	14,4 %	14,5 %	13,8 %

Tabuľka 18: Schéma ročného vysporiadania dane priemerného daňovníka na Slovensku v sledovanom období

4.5.3 Zdaňovanie dánskej FO s nízkym príjmom

Nízkopríjmoví daňovníci sú zdanení výlučne nižšou štátnou daňou a miestnou paušálnou sadzbou dane. Úroveň príspevku na sociálne zabezpečenie je konštantná. Zamestnanecký daňový odpočet je nižší v tomto prípade ako pri daňovníkoch s priemerným platom. Miera zdanenia v skupine nízkopríjmových je o 5 percentuálnych bodov nižšia ako pri daňovníkoch s priemerným platom. Miera zdanenia sa postupne zvyšovala z počiatočných 30,7 % v 2020 na maximum v roku 2022, čo predstavovalo 31,2 %. Pokles vidíme pri roku 2024, keď sa miera zdanenia znížila o 1 percentuálny bod. Amplitúda v tomto prípade je vyššia (1,1 percentuálneho bodu). Efektívna daňová sadzba v priemere predstavuje 44,8 %, čo je o 11 p.b. nižšia hodnota ako pri priemernom daňovníkovi Dánska. V porovnaní so slovenským daňovníkom s minimálnou mzdou je efektívna daňová sadzba výrazne vyššia, t.j. až o 40 percentuálnych bodov vyššia. Medziročný trend zmien efektívnej daňovej sadzby zostáva rovnaký. Amplitúda efektívnej daňovej sadzby je nižšia ako v prípade priemerného dánskeho daňovníka, ale je vyššia v porovnaní so Slovenskom (2,3 %). Pri porovnaní nízkopríjmových a priemerných daňovníkov v Dánsku môžeme skonštatovať, že nízkopríjmoví daňovníci zaplatia na daniach približne o 10 percentuálnych bodov menej ako priemerní daňovníci v Dánsku.

50% PM, DK	2020	2021	2022	2023	2024
Hrubá mzda	34 000 €	34 500 €	36 000 €	37 000 €	37 500 €
ATP	150 €	150 €	155 €	160 €	160 €
Čiastkový ZD	33 850 €	34 350 €	35 845 €	36 840 €	37 340 €
Osobný daňový odpočet	6 045 €	6 071 €	6 058 €	6 240 €	6 461 €
Pracovný daň.odp.	338 €	338 €	351 €	351 €	364 €
Zamestnanecký daň.odp.	3 657 €	3 657 €	3 834 €	3 940,5 €	4 612,5 €
Základ dane	23 810 €	24 284 €	25 602 €	26 308,50 €	25 902,50 €
Štátna daň dolná	2 879 €	2 936 €	3 098 €	3 181 €	3 108 €
Štátna daň horná	0 €	0 €	0 €	0 €	0 €
Miestna daň	5 666,78 €	5 779,59 €	6 093,28 €	6 208,81 €	6 112,99 €
Daň z trhu práce	1 904,80 €	1 942,72 €	2 048,16 €	2 104,68 €	2 072,20 €
Celková daň	10 450,21 €	10 658,25 €	11 239,28 €	11 494,18 €	11 293,49 €
Čistá mzda	23 399,79 €	23 691,75 €	24 605,72 €	25 345,82 €	26 046,51 €
Miera zdanenia (%)	30,7 %	30,9 %	31,2 %	31,1 %	30,1 %
Efektívna daňová sadzba (%)	44,7 %	45,0 %	45,7 %	45,3 %	43,4 %

Tabuľka 19: Schéma ročného vysporiadania dane nízkopríjmového daňovníka v Dánsku v sledovanom období

4.5.4 Zdaňovanie slovenskej FO s minimálnou mzdou

V rámci zdaňovania fyzických osôb s minimálnou mzdou vplývajúcej zo zákona (50 % priemernej mzdy) aplikujeme plnú výšku nezdaniteľnej časti základu dane na daňovníka a v rámci progresii zdaňovania výlučne 19 % sadzbu. Miera zdanenia fyzických osôb od roku 2020 rástla z počiatočných 4,4 % o 0,8 percentuálnych bodov na hodnotu 5,2 % v roku 2023. Miera zdanenia sa znížila na pôvodnú úroveň z roku 2020 v 2024. Ak porovnáme zdanenie nízkopríjmových daňovníkov s priemernými, tak môžeme konštatovať, že daňovníci s priemerným platom sú zdanení zhruba o 6 % vyššou mierou ako nízkopríjmoví daňovníci. Rozdiel medzi najvyššou a najnižšou mierou zdanenia v tejto

skupine je 0,8 percentuálnych bodov. Efektívna daňová sadzba sa v priemere pohybovala na hodnote 6 % čo predstavuje o 8 percentuálnych bodov nižšiu sadzbu ako pri daňovníkoch s priemerným platom. Efektívna daňová sadzba bola najvyššia v rokoch 2022 a 2023 a najnižšia v roku 2020.

50% PM, MM, SR	2020	2021	2022	2023	2024
Hrubá mzda	6 960 €	7 476 €	7 752 €	8 400 €	9 000 €
Sociálne odvody	933 €	1 002 €	1 039 €	1 126 €	1 206 €
Čiastkový ZD	6 027 €	6 474 €	6 713 €	7 274 €	7 794 €
NČZDD	4 414,20 €	4 511,43 €	4 579,26 €	4 992,82 €	5 646,48 €
Základ dane	1 613,16 €	1 962,79 €	2 133,97 €	2 281,58 €	2 147,52 €
Daň, 19 %	306,5 €	372,93 €	405,45 €	433,5 €	408,03 €
Daň, 25 %	0 €	0 €	0 €	0 €	0 €
Celková DP	306,5 €	372,93 €	405,45 €	433,5 €	408,03 €
Čistá mzda	5 270,86 €	6 101,29 €	6 307,78 €	6 840,9 €	7 385,97 €
Miera zdanenia (%)	4,4 %	5,0 %	5,2 %	5,2 %	4,5 %
Efektívna daňová sadzba (%)	5,4 %	6,1 %	6,4 %	6,3 %	5,5 %

Tabuľka 20: Schéma ročného vysporiadania dane nízkopríjmového daňovníka na Slovensku v sledovanom období

4.5.5 Zdaňovanie dánskej FO s vysokým príjmom

Vysokopríjmoví daňovníci sú zdanení podľa progresie v dvoch pásmach s príslušnými sadzbami a paušálnou miestnou sadzbou dane. Vyššia čiastka príjmov je zdaňovaná v dolnom pásme. Majú nárok na daňové odpočty na maximum hodnoty podľa limitu. Miera zdanenia je pomerne konštantná 41 %. Ako aj v ostatných skupinách aj v tejto skupine v roku 2024 klesla miera zdanenia o 0,7 percentuálneho bodu. Vysokopríjmoví obyvatelia sú zdanení o 5 % vyššie ako priemerní a o 10 % vyššie ako nízkopríjmoví.

Efektívna daňová sadzba je mimoriadne vysoká až 69 %. Čo znamená, že vysokoprájmový daňovník v Dánsku vynakladá až 69 % svojej čistej mzdy na dane. Táto hodnota v porovnaní so Slovenskom je extrémne vysoká, totiž daňovník v Dánsku zaplatí na daniach až o 49 percentuálnych bodov viac ako vysokoprájmový daňovník v SR. Amplitúda medziročnej zmeny kopíruje trend zdaňovania daňovníkov v Dánsku za sledované obdobie. V porovnaní vysokoprájmových daňovníkov s ostatnými skupinami vieme skonštatovať, že vysokoprájmoví daňovníci majú o 13 percentuálnych bodov vyššiu efektívnu daňovú sadzbu ako priemerní daňovníci a o 26 percentuálnych bodov vyššiu sadzbu ako nízkoprájmoví daňovníci. Na Slovensku rozdiel medzi týmito skupinami je polovičný.

200% PM, DK	2020	2021	2022	2023	2024
Hrubá mzda	136 000 €	138 000 €	144 000 €	148 000 €	150 000 €
ATP	150 €	150 €	155 €	160 €	160 €
Čiastkový ZD	135 850 €	137 850 €	143 845 €	147 840 €	149 840 €
Osobný daňový odpočet	6 071 €	6 071 €	6 058 €	6 240€	6 461 €
Pracovný daň.odp.	338 €	338 €	351 €	351 €	364 €
Zamestnanecký daň.odp.	5 278 €	5 278 €	5 655 €	5 863 €	7 454,29 €
Základ dane	124 163 €	126 163 €	131 781 €	135 386 €	135 560,71 €
Štátna daň dolná	10 061 €	10 061 €	10 069 €	10 061 €	9 986 €
Štátna daň horná	6 125,85 €	6 425,85 €	7 268,55 €	7 809,30 €	7 835,51 €
Miestna daň	29 550,79 €	30 026,79 €	31 363,88 €	32 086,48 €	31 992,33 €
Daň z trhu práce	9 933,04 €	10 093,04 €	10 542,48 €	10 830,88 €	10 844,86 €
Celková daň	55 670,26 €	56 606,26 €	59 243,80 €	60 787,23 €	60 658,70 €
Čistá mzda	80 179,74 €	81 243,74 €	84 601,20 €	87 052,77 €	74 902,01 €
Miera zdanenia (%)	40,9 %	41,0 %	41,1 %	41,1 %	40,4 %
Efektívna daňová sadzba (%)	69,4 %	69,7 %	70,0 %	69,8 %	68,0 %

Tabuľka 21: Schéma ročného vysporiadania dane vysokoprájmového daňovníka v Dánsku v sledovanom období

4.5.6 Zdaňovanie slovenskej FO s vysokým príjmom

Zdaňovanie vysokopříjmových skupín fyzických osôb prináša krátenie nezdaniteľnej časti základu dane, čo znamená, že čím má fyzická osoba vyšší príjem, tým je menšia čiastka NČZDD. Síce príjem je vysoký, ale ešte nedosahuje limit pre použitie dvoch sadzieb v rámci progresie zdaňovania. Ak sa pozrieme na vývoj miery zdanenia z hodnoty 14,3 % (z roku 2020 a 2021) sa zvýšila miera zdanenia o 0,5 percentuálnych bodov na 14,8 % a následne v roku 2024 klesla späť na hodnoty z rokov 2020 a 2021. Absolútna výška amplitúdy bola 0,5 percentuálnych bodov. Pri porovnaní vysokopříjmových daňovníkov s daňovníkmi s priemerným platom je miera zdanenia o 4 až 5 percentuálnych bodov vyššia a v porovnaní s nízkopříjmovými o 9 až 10 percentuálnych bodov vyššia. Efektívna daňová sadzba sa v priemere pohybovala okolo 20 %, čo je o 6 p.b. vyššia hodnota ako pri daňovníkoch s priemerným platom a o 14 p.b. vyššia ako pri daňovníkoch s minimálnou mzdou. Amplitúda efektívnej daňovej sadzby sa pohybuje tiež v rozmedzí 1 percentuálneho bodu, pričom ukazovateľ kopíruje trend s najvyššími a najnižšími hodnotami v rovnakých rokoch ako v predošlých prípadoch.

200% PM, SR	2020	2021	2022	2023	2024
Hrubá mzda	28 000 €	29 000 €	31 400 €	34 400 €	36 000 €
Sociálne odvody	3 752 €	3 886 €	4 208 €	4 610 €	4 824 €
Čiastkový ZD	24 248 €	25 114 €	27 192 €	29 790 €	31 176 €
NČZDD	3 228,84 €	3 216,99 €	2 840,15 €	2 913,76 €	4 090,50 €
Základ dane	21 019,16 €	21 897,01 €	24 352,25 €	26 876,64 €	27 085,50 €
Daň, 19 %	3 993,64 €	4 160,43 €	4 626,93 €	5 106,56 €	5 146,25 €
Daň, 25 %	0 €	0 €	0 €	0 €	0 €
Celková DP	3 993,64 €	4 160,43 €	4 626,93 €	5 106,56 €	5 146,25 €
Čistá mzda	20 254,36 €	20 953,57 €	22 565,47 €	24 683,84 €	26 029,76 €
Miera zdanenia (%)	14,3 %	14,3 %	14,7 %	14,8 %	14,3 %
Efektívna daňová sadzba (%)	19,7 %	19,9 %	20,5 %	20,7 %	19,8 %

Tabuľka 22: Schéma ročného vysporiadania dane vysokopříjmového daňovníka na Slovensku v sledovanom období

4.5.7 Zdaňovanie dánskej FO s veľmi vysokým príjmom

Daňovníci s mimoriadne vysokým platom sú zdanení progresiou, pričom väčšia časť ich príjmov je zdanených v druhom (hornom) pásme. Miera zdanenia je konštantná a najviac vyrovnaná v rámci skupín. Pohybuje sa medzi 43,5 % v roku 2024 do 44 % v roku 2022. Tým vieme určiť amplitúdu miery zdanenia, ktorá je 0,5 percentuálneho bodu. Ak porovnáme túto skupinu s vysokopříjmovými zdaňujú sa o 3 p.b. vyššie, pričom od priemerných daňovníkov 8 p.b. a od nízkopříjmových daňovníkov až o 13 p.b. vyššie. Efektívna daňová sadzba je na hodnote 78,5 %, čo je o 8 p.b. vyššia hodnota ako pri vysokopříjmových daňovníkoch o 21 p.b. vyššia ako pri priemerných daňovníkoch a o 33 p.b. vyššia ako pri nízkopříjmových daňovníkoch. Amplitúda v rámci skupín daňovníkov Dánska je najnižšia, len 1,6 % v rámci sledovaného obdobia, pričom medziročný trend zmien efektívnej daňovej sadzby je rovnaký ako v predošlých sledovaných skupinách. V porovnaní so slovenským daňovníkom s extrémne vysokým platom je efektívna daňová sadzba až o 50 percentuálnych bodov vyššia.

400% PM, DK	2020	2021	2022	2023	2024
Hrubá mzda	272 000 €	276 000 €	288 000 €	296 000 €	300 000 €
ATP	150 €	150 €	155 €	160 €	160 €
Čiastkový ZD	271 850 €	275 850 €	287 845 €	147 840 €	299 840 €
Osobný daňový odpočet	6 071 €	6 071 €	6 058 €	6 240€	6 461 €
Pracovný daň.odp.	338 €	338 €	351 €	351 €	364 €
Zamestnanecký daň.odp.	5 278 €	5 278 €	5 655 €	5 863 €	7 454,29 €
Základ dane	260 163 €	264 163 €	275 781 €	283 386 €	285 560,71 €
Štátna daň dolná	9 311 €	9 311 €	9 446 €	9 719 €	9 986 €
Štátna daň horná	27 313,95 €	27 913,95 €	29 656,65 €	30 449,70 €	30 335,51 €
Miestna daň	61 918,79 €	62 870,79 €	65 635,88 €	67 162,48 €	67 392,33 €
Daň z trhu práce	20 813,04 €	21 133,04 €	22 062,48 €	22 670,88 €	22 844,86 €
Celková daň	119 356,41 €	121 228,41 €	126 801,48 €	130 001,97 €	130 558,69 €
Čistá mzda	152 493,59 €	154 621,59 €	161 043,52 €	165 838,03 €	169 281,31 €
Miera zdanenia (%)	43,9 %	43,9 %	44,0 %	43,9 %	43,5 %
Efektívna daňová sadzba (%)	78,3 %	78,4 %	78,7 %	78,4 %	77,1 %

Tabuľka 23: Schéma ročného vysporiadania dane extra vysokopríjmového daňovníka v Dánsku v sledovanom období

4.5.8 Zdaňovanie slovenskej FO s veľmi vysokým príjmom

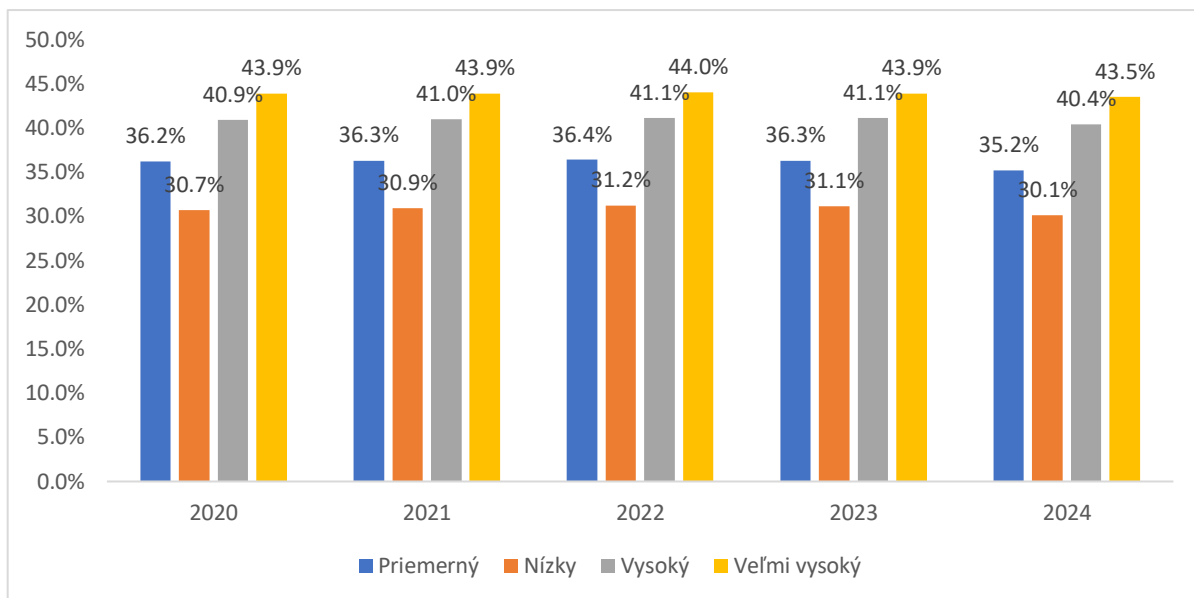
Aj pri fyzických osobách so štvornásobným priemerným príjmom je trend podobný ako pri ostatných skupinách. Táto príjmová skupina už nemá nárok na nezdaniteľnú časť základu dane na daňovníka a preto sa ich čiastkový základ dane rovná základu dane. Pri ich príjmoch sa používa progresia, čiže sa aplikujú obe sadzby pre výpočet daňovej povinnosti. Miera zdaňovania sa menila najmenej v tejto skupine (len o 0,3 percentuálne body)

s rovnakým trendom a s najnižšou hodnotou v roku 2021 a 2024, čo predstavovalo 17,7 % a s najvyššou hodnotou v rokoch 2022 a 2023 s 18,0 %.

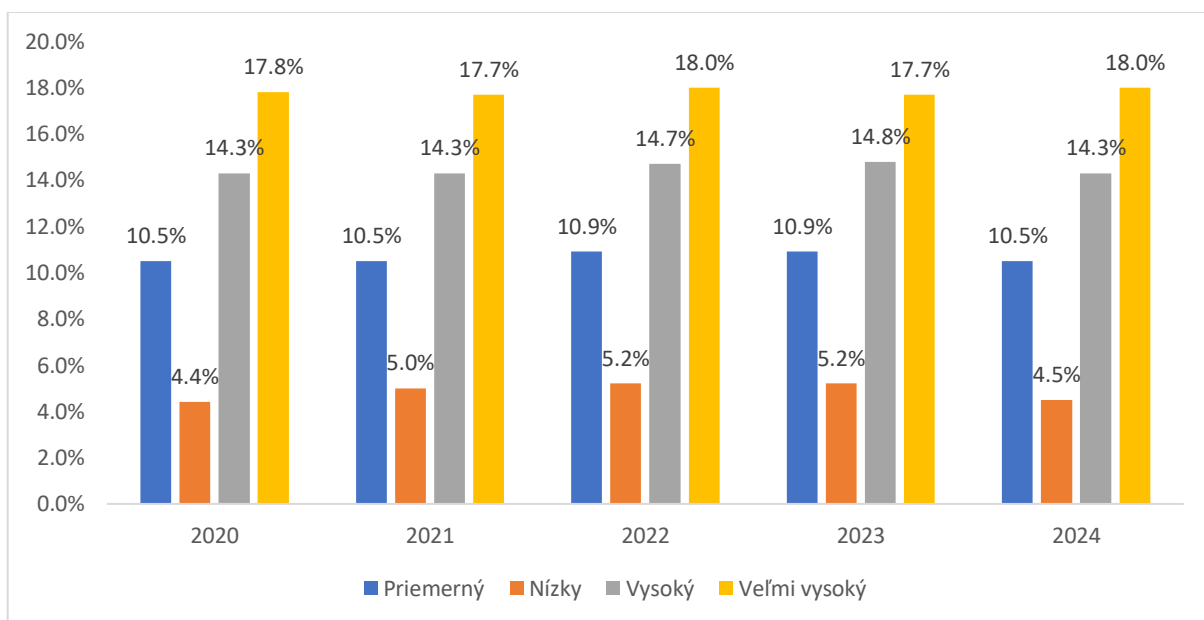
Ak porovnáme túto skupinu s vysokopříjmovou skupinou tak ich miera zdanenia je o 3 percentuálnych bodov nižšia, so skupinou s priemerným platom o 8 percentuálnych bodov vyššia a so skupinou nízkopříjmových o 14 percentuálnych bodov vyššia. Efektívna daňová sadzba v priemere za sledované obdobie dosahovala 26 %. Táto hodnota je o 6 p.b. vyššia ako pri vysokopříjmovom daňovníkovi, o 13 p.b. vyššia ako pri priemernom daňovníkovi a o 19 p.b. vyššia ako pri nízkopříjmovom daňovníkovi. Amplitúda zmeny efektívnej daňovej sadzby je nízka a pohybuje sa na hodnote 0,5 percentuálneho bodu. Trend medziročnej zmeny je obdobný s predošlými prípadmi.

400% PM, SR	2020	2021	2022	2023	2024
Hrubá mzda	56 000 €	58 000 €	62 800 €	68 800 €	72 000 €
Sociálne odvody	7 504 €	7 772 €	8 415 €	9 219 €	9 648 €
Čiastkový ZD	48 496 €	50 228 €	54 385 €	59 581 €	62 352 €
NČZDD	0 €	0 €	0 €	0 €	0 €
Základ dane	48 496 €	50 228 €	54 385 €	59 581 €	62 352 €
Daň, 19 %	6 888,71 €	7 216,45 €	7 325,07 €	7 874,64 €	9 032,22 €
Daň, 25 %	3 060,00 €	3 062,00 €	3 958,00 €	4 534,00 €	3 704,00 €
Celková DP	9 948,62 €	10 278,12 €	11 283,02 €	12 408,47 €	12 735,72 €
Čistá mzda	38 547,38 €	39 949,88 €	43 101,78 €	47 172,33 €	49 616,28 €
Miera zdanenia (%)	17,8 %	17,7 %	18,0 %	18,0 %	17,7 %
Efektívna daňová sadzba (%)	25,8 %	25,7 %	26,2 %	26,3 %	25,7 %

Tabuľka 24: Schéma ročného vysporiadania dane extravysokopříjmového daňovníka na Slovensku v sledovanom období

Graf 3: Vývoj zdanenia fyzických osôb v Dánsku od 2020 do 2024 podľa úrovni príjmov

Graf 4: Vývoj zdanenia fyzických osôb na Slovensku (2020 – 2024) podľa úrovni príjmov

4.6 Analýza a komparácia daňového zat'azenia v sledovaných krajinách

- **Daňovníci s priemerným platom** – daňovníci v Dánsku majú o 25 % vyššiu mieru zdanenia ako slovenskí daňovníci. Amplitúda miery zdanenia je však v Dánsku vyššia.

Miera zdanenia (%)	2020	2021	2022	2023	2024	AVG_5Y	Amplitúda	Min	Max
Dánsko	36,2 %	36,3 %	36,4 %	36,3 %	35,2 %	36,1 %	1,2 %	35,2 %	36,4 %
Slovensko	10,5 %	10,5 %	10,9 %	10,9 %	10,5 %	10,7 %	0,4 %	10,5 %	10,9 %

Tabuľka 25: Daňovníci s priemerným platom v skúmaných krajinách - prehľad

- **Daňovníci s nízkym platom** – daňovníci v Dánsku sa zdaňujú o 26 % vyššou mierou zdanenia ako slovenskí daňovníci. Amplitúda je už vyššia aj na Slovensku a porovnateľná s Dánskom.

Miera zdanenia (%)	2020	2021	2022	2023	2024	AVG_5Y	Amplitúda	Min	Max
Dánsko	30,7 %	30,9 %	31,2 %	31,1 %	30,1 %	30,8 %	1,1 %	30,1 %	31,2 %
Slovensko	4,4 %	5,0 %	5,2 %	5,2 %	4,5 %	4,9 %	0,8 %	4,4 %	5,2 %

Tabuľka 26: Daňovníci s nízkym platom v skúmaných krajinách - prehľad

- **Daňovníci s vysokým platom** – trend zdaňovania ostáva rovnaký – daňovník v Dánsku je zdanený o 26 % vyššou mierou ako daňovník na Slovensku. Amplitúda minimálnej a maximálnej hodnoty je nízka a vyrovnaná medzi analyzovanými krajinami.

Miera zdanenia (%)	2020	2021	2022	2023	2024	AVG_5Y	Amplitúda	Min	Max
Dánsko	40,9 %	41,0 %	41,1 %	41,1 %	40,4 %	40,9 %	0,7 %	40,4 %	41,1 %
Slovensko	14,3 %	14,3 %	14,7 %	14,8 %	14,3 %	14,5 %	0,5 %	14,3 %	14,8 %

Tabuľka 27: Daňovníci s vysokým platom v skúmaných krajinách - prehľad

- **Daňovníci s extra vysokým platom** – aj daňovník s extrémne vysokým platom v Dánsku preplatí na daniach o 26 % viac ako daňovník na Slovensku. Amplitúda medzi minimálnou a maximálnou veličinou je zanedbateľná a menšia na Slovensku.

Miera zdanenia (%)	2020	2021	2022	2023	2024	AVG_5Y	Amplitúda	Min	Max
Dánsko	43,9 %	43,9 %	44,0 %	43,9 %	43,5 %	43,8 %	0,5 %	43,5 %	44,0 %
Slovensko	17,8 %	17,7 %	18,0 %	18,0 %	17,7 %	17,8 %	0,3 %	17,7 %	18,0 %

Tabuľka 28: Daňovníci s veľmi vysokým platom v skúmaných krajinách - prehľad

System zdaňovania fyzických osôb je veľmi podobný, nakoľko obe krajiny používajú progresívne zdaňovanie príjmov fyzických osôb s dvoma daňovými pásmami. Rozdiel môžeme badať pri Dánsku, kde v rámci dvojstupňového progresívneho daňového systému sa používa pri štátnej dani aj miestna daň.

Rozdiely vidno aj pri daňových odpočtoch a úľavách, totiž kým na Slovensku sa nezdaniteľná časť základu dane na daňovníka so zvyšujúcim sa príjmom kráti alebo úplne ruší, v Dánsku sa zamestnanecký odpočet medziročne zvyšuje a nárok naň majú všetky fyzické osoby.

Dánsko má oveľa vyššie dane vo všetkých príjmových skupinách. Daňovníci s priemerným platom platia takmer štvornásobne viac ako na Slovensku, pri vysokých príjmoch je rozdiel medzi dvoma krajinami ešte výraznejší. Daňový systém Dánska je viac progresívny – vysokopríjmoví daňovníci platia až o 26 percentuálnych bodov viac ako nízkoopríjmoví, zatiaľ čo na Slovensku je tento rozdiel len 14 percentuálnych bodov. Slovensko má stabilnejší daňový systém skrz toho, že amplitúda zmien je nižšia. V Dánsku sa efektívne sadzby pohybujú v širšom rozpätí. Daňová záťaž v Dánsku mierne klesla v roku 2024, zatiaľ čo na Slovensku sa stabilizovala na nižších úrovniach.

Priemerná efektívna daňová sadzba je o 42,5 p.b. vyššia v Dánsku ako na Slovensku, čo je zreteľný rozdiel. Pre nízke príjmy je rozdiel efektívnej daňovej sadzby o niečo nižší a to 38,8 p.b. Rozdiely v efektívnej daňovej sadzbe sú vyššie pri daňovníkoch s vysokým príjmom sú o 50 percentuálneho bodu vyššie v Dánsku ako na Slovensku. Rozdiel pri daňovníkoch s veľmi vysokým príjmom je ešte väčší a predstavuje 53 p.b. vyššiu hodnotu v Dánsku ako na Slovensku.

Rozdiel medzi nízkoopríjmovými a vysokopríjmovými daňovníkmi je na Slovensku 14 %, pričom v Dánsku tento rozdiel je dvakrát väčší až 26 %. Toto naznačuje, že v Dánsku je vyššia miera progresivity ako na Slovensku v rámci zdaňovania fyzických osôb v päťročnom sledovanom období.

Ďalší rozdiel môžeme badať pri sociálnych odvodoch. Kým na Slovensku sociálne odvody sú významnou zložkou daňového zaťaženia, tak v Dánsku sú sociálne odvody relatívne nízke, nakoľko ich daňový systém je financovaný primárne z daní.

Trend aj amplitúda zmien je v Dánsku vyššia s výkyvmi, kým na Slovensku je aj amplitúda zmien nižšia a trend zmien je tiež vyrovnanejší v porovnaní s Dánskom.

Celkovo môžeme skonštatovať, že daňový systém Dánska je výrazne prísnejší, pričom efektívna sadzba je pre všetky príjmové skupiny výrazne vyššia ako na Slovensku. Aj popri poskytovaní mnohých daňových benefitoch a zamestnávateľských odpočtov v Dánsku, sa na Slovensku zdaňujú hlavne nízkopríjmoví daňovníci s oveľa nižšou efektívnou daňovou sadzbou.

4.7 Progresivita zdaňovania fyzických osôb v sledovaných krajinách

4.7.1 História progresívneho zdaňovania FO

Progresívne zdaňovanie fyzických osôb v Dánsku bolo už začiatkom 20. storočia. Prvý krát sa použila v modernom daňovom systéme v roku 1903. V rámci pokročilých rokov 20. storočia sa štát zameriaval na postupné znižovanie sadzieb, ale zároveň na rozšírenie daňového základu. V tomto období existovali 3 pásma pre zdanenie fyzických osôb. V rámci reformy na motiváciu pracujúcich sa v roku 2009 zrušila stredná vrstva a znížil limit pre najvyššiu vrstvu. V roku 2012 sa zvýšili odpočítateľné položky, čo ďalej znižuje daňové zaťaženie pracovníkov.

Na Slovensku sa progresívne zdaňovanie zaviedlo už v roku 1993, kedy sa vysokopríjmové fyzické osoby zdaňovali až 42 % sadzbou a existovalo 7 sadzieb. V rámci daňovej reformy pred vstupom do EÚ sa znížila najvyššia sadzba aj počet pásiem pre zdaňovanie fyzických osôb. Reforma v roku 2004 však zrušila mnoho daňových výnimiek a oslobodení, čím chcela prispieť k väčšej transparentnosti a rovnosti v rámci daňového systému Slovenska. Implementovala sa rovná daň a počas 9 rokov (2004 – 2013) sa na Slovensku nepoužívala progresia v rámci zdaňovania fyzických osôb. Návrat k dnes už populárnej forme prišiel v roku 2013, kedy sa zaviedli dnešné sadzby s dvoma pásmami, pričom limity sa menia podľa aktuálnej ekonomickej situácie krajiny.

4.7.2 Existencia progresivity zdaňovania FO v sledovaných krajinách

Pre Dánsko aj pre Slovensko vo všeobecnosti platí, že používajú progresivitu pri zdaňovaní fyzických osôb s dvoma pásmami. Pravidlo je, že ak daňovník presiahne limit pre zdaniteľné príjmy, tak rozdiel medzi celkovou čiastkou a limitom sa zdaňuje vyššou sadzbou a čiastka do výšky limitu sa zdaňuje nižšou sadzbou. Celková daňová povinnosť je súčtom dane cez vyššiu sadzbu a cez nižšiu sadzbu. Na Slovensku sa sadzba dane nemenila

v skúmanom päťročnom období. Platí, že nižšia sadzba je 19 % a vyššia je 25 %. V Dánsku sa používajú sadzby podobne ako na Slovensku vo dvoch pásmach, pričom nižšia sadzba je 12 % a vyššia je 15 %. Nižšia sadzba sa počas päťročného obdobia menila len minimálne cez 0,1 percenta. Dôležité je poznamenať, že progresivita sa uplatňuje len pri štátnej dani v Dánsku, pri miestnej dani sa používa paušálna sadzba dane.

Aby sme vedeli skúmať mieru progresivity zdanenia v analyzovaných krajinách pozrieme sa na aktuálny rok 2024 a štyri úrovne príjmov s aplikovaním príslušných sadziieb dane podľa ich výšky príjmov. V tabuľke nižšie načrtneme aká časť príjmu spadá do akej úrovne a podielovo koľko percent tvorí daný príjem na celkovom príjme.

Krajiny		Dánsko		Slovensko	
Progresivita	Ukazovateľ	12 %	15 %	19 %	25 %
Priemerný príjem	Zdaniteľný príjem	60 560,71 € (100 %)	0 € (0 %)	9 941,52 € (100 %)	0 € (0 %)
Nízky príjem		25 902,50 € (100 %)	0 € (0 %)	2 147,52 € (100 %)	0 € (0 %)
Vysoký príjem		83 214 € (61 %)	52 346,71 € (39 %)	27 085,50 € (100 %)	0 € (0 %)
Veľmi vysoký príjem		83 214 € (29 %)	202 346,71 € (71 %)	47 537,98 € (76 %)	14 814,02 € (24 %)

Tabuľka 29: Podiel príslušných sadziieb na príjmoch a efektívna daňová sadzba podľa úrovni príjmov v sledovaných krajinách za rok 2024

Z tabuľky č. 29. vidíme, že pri oboch krajinách sa priemerný aj nízky príjem zdaňuje výlučne nižšou sadzbou dane pre príjmy fyzických osôb. V Dánsku sa progresia uplatní skôr ako na Slovensku: to vidíme pri vysokopříjmových daňovníkoch, totiž kým na Slovensku sa používa výlučne nižšia sadzba dane pre túto skupinu, tak v Dánsku sa 61 % ich príjmu zdaňuje nižšou sadzbou a zvyšných 39 % príjmu, ktorá je nad limitom sa zdaňuje vyššou sadzbou 15 %. Pri skupine daňovníkov s veľmi vysokým príjmom sa pri oboch krajinách používajú obe sadzby dane, ale dôležité je poznamenať, že kým v Dánsku sa tento príjem zdaňuje vo väčšej časti vyššou sadzbou (až 71 % príjmu), tak na Slovensku sa tento príjem zdaňuje hlavne nižšou sadzbou (76 %) a vyššou sadzbou sa zdaňuje len 24 % tohto príjmu. Z tabuľky vidíme, že limity pre vyššiu úroveň zdanenia sú v Dánsku oveľa prísnejšie ako na Slovensku.

Príjm.skup._Dánsko	Celkový príjem	Zaplatená daň	ATR (%)	Delta ATR	MTR (%)
Nízky príjem	37 500 €	11 293,49 €	30,1 %	-	24,1 %
Priemerný príjem	75 000 €	26 404,47 €	35,2 %	5,1 %	25,8 %
Vysoký príjem	150 000 €	60 685,70 €	40,4 %	5,2 %	35,6 %
Veľmi vysoký príjem	300 000 €	130 558,69 €	43,5 %	3,1 %	40,0 %

Tabuľka 30: Priemerné a hraničné sadzby daní v Dánsku pre rôzne úrovne príjmu v 2024

Aby sme dokázali progresivitu pri zdaňovaní príjmov fyzických osôb v Dánsku, pozrieme sa na celkové príjmy a zaplatené dane pre rôzne úrovne príjmov v Dánsku za rok 2024. Pri vyčíslení priemernej daňovej sadzby (ATR) vypočítame podiel zaplatenej dane k celkovému príjmu. Ako vidíme v tabuľke, tak sa priemerná daňová sadzba so zvyšujúcim príjmom tiež zvyšuje, čo dedukuje progresívny daňový systém v Dánsku. Pri rôznych úrovniach príjmu sa priemerná daňová sadzba (ATR) menila od 3 do 5 %.

Pri hraničnej daňovej sadzbe (MTR) dávame do podielu zmenu zaplatenej dane (napríklad rozdiel daní v skupine priemerných daňovníkov za rok 2024 a 2023) k zmene v príjme (napríklad rozdiel príjmu v skupine priemerných daňovníkov za rok 2024 a 2023). Ak sa hraničná daňová sadzba so zvyšujúcim sa príjmom zvyšuje, znamená to progresiu daňového systému. V tabuľke sme porovnali hraničnú daňovú sadzbu za rok 2020 a 2024. Hraničné daňové sadzby sú kladné percentá od 24 % po 40 % zvyšujú sa zvyšujúcim príjmom, týmto vieme dokázať, že daňový systém Dánska v rámci štátnej dane fyzických osôb je progresívny.

Príjm.skup._SR	Celkový príjem	Zaplatená daň	ATR (%)	Delta ATR	MTR (%)
Nízky príjem	9 000 €	408,03 €	4,5 %	-	5,0 %
Priemerný príjem	18 000 €	1 888,89 €	10,5 %	6,0 %	10,6 %
Vysoký príjem	36 000 €	5 146,25 €	14,3 %	3,8 %	14,4 %
Veľmi vysoký príjem	72 000 €	12 735,72 €	17,7 %	3,4 %	17,4 %

Tabuľka 31: Priemerné a hraničné sadzby daní v SR pre rôzne úrovne príjmu v 2024

Podľa tabuľky sa aj na Slovensku zvyšuje priemerná daňová sadzba so zvyšujúcim sa príjmom. Týmto vieme dokázať progresivitu zdaňovania. Priemerná daňová sadzba sa zvyšuje v rámci skupín od 3 do 6 %. Pri hraničnej daňovej sadzbe sa tiež zvyšuje MTR so zvyšujúcim sa príjmom, s čím vieme podložiť progresivitu zdaňovania fyzických osôb na Slovensku.

4.7.3 Miera progresivity zdaňovania FO v sledovaných krajinách

Naším cieľom je dokázať, že tým že aj Dánsko aj Slovensko majú progresívny daňový systém, tak aj ich Kakwanio index bude pozitívny. Vychádzajúc z oficiálnych dánskych štatistických databáz Giniho koeficient pre príjmy v Dánsku je v rozmedzí od 0,25 až 0,3. Budeme pracovať teda s priemerom 0,275. Giniho koeficient pre daňové zaťaženie v Dánsku je nižší, v rozmedzí od 0,2 do 0,25, teda budeme pracovať s priemerom 0,225. To znamená, že Kakwanio index progresivity nadobúda hodnotu 0,05, čo naznačuje progresívny daňový systém.

Na Slovensku podľa štatistického úradu SR Giniho koeficient pre príjmy je 0,28, čo je približne rovnako ako v Dánsku, čiže obe krajiny sú pomerne rovnostárske. Giniho koeficient pre daňové zaťaženie na Slovensku je 0,22, tiež je to porovnateľné s Dánskom. Kakwanio index progresivity na Slovensku nadobúda hodnotu 0,06, čo vyjadruje progresivitu daňového systému Slovenska, o trochu väčšiu ako v Dánsku.

4.8 Výdavková štruktúra fyzických osôb v skúmaných krajinách

Po analýze hrubej mzdy podľa jednotlivých úrovní a časového vývoja v 5-ročnom okne, sme sa zamerali na výpočet daňovej povinnosti daňovníkov, na výšku daňových benefitov, odvodov aj daní. Dopracovali sme sa ku výške čistej mzdy, pričom sme použili na analýzu jednotlivé daňové ukazovatele pre lepšie porovnanie v čase aj naprieč skupín. Zanalyzovali sme progresiu zdanenia v skúmaných krajinách, aby sme pochopili existenciu aj mieru progresie. V tomto kroku sa pozrieme na to, ako môže vyzerat' modelová výdavková štruktúra fyzických osôb v daných krajinách, pričom budeme vychádzať z výpočtov vyššie.

Životné náklady sa líšia podľa výšky príjmu a podľa životného štýlu. Preto je dôležité rozanalyzovať jednotlivé kategórie príjmov (od nízko príjmových až po veľmi vysokopříjmových daňovníkov), lebo logicky tí, ktorí majú nižšie príjmy si môžu dovoliť menej a naopak. Budeme vychádzať z bežných výdavkov, ktoré sa môžu líšiť od

individuálnych preferencií ľudí. Výdavky sa môžu líšiť taktiež pre rôzne mestá, nakoľko hlavné mesto Kodaň je drahšia ako menšie mestá alebo vidiek. Daňovník v štandardnej situácii okrem príjmov zo závislej činnosti môže mať k dispozícii aj pasívne príjmy (ako napríklad príjem z prenájmu), my však kvôli jednoduchosti výpočtu sa budeme zameriavať na daňovníka, ktorý má len príjem zo závislej činnosti a je slobodný a bezdetný.

Kategórie výdavkovej štruktúry zahŕňajú:

- **Bývanie** – náklady pre opakujúce sa platby týkajúce sa nájmu alebo splátok hypoték a úverov na bývanie, taktiež nákladov pre používanie energií ako je voda, plyn, elektrina a manažment v rámci bytového domu a odvoz smetí.
- **Potraviny** – bežné nákupy v supermarketoch určené pre nákup jedla a pitia pre daňovníkov
- **Doprava** – platby týkajúce sa poistenia auta, kontroly a servis áut, náklady na palivo, lístky na verejnú dopravu
- **Zdravie a poistenie** – rôzne pripoistenia nad rámec štátneho poistenia, výdavky na lieky a lekárov a pre jednotlivé procedúry týkajúce sa zdravia obyvateľov
- **Úspory a investície** – odkladanie finančných prostriedkov pre budúcnosť / na starobu alebo investovanie finančných prostriedkov do rôznych investičných statkov pre účely vyššieho príjmu v budúcnosti
- **Voľný čas** – výdavky spojené s voľnočasovými aktivitami, ktoré môžu zahŕňať športové aktivity, reštaurácie, kaviarne, múzeá a iné ďalšie aktivity
- **Oblečenie a osobná starostlivosť** – zahŕňajú položky ako sú nákupy oblečenia, kaderníci alebo kozmetika
- **Rôzne** – faktúry týkajúce sa telekomunikačných služieb a internetu, drobné, spravidla neopakujúce sa nákupy pre rôzne účely
- **Operatívne** – nečakané výdavky, ktoré nie sú plánované a spájajú sa s nejakou náhlou udalosťou v živote daňovníka

4.8.1 Odhadovaná výška výdavkov priemerného daňovníka v Dánsku

Hrubá mzda pre priemerného daňovníka v Dánsku v roku 2024 predstavovala 75 000 eur za kalendárny rok. Daňovník odvedol na daniach 35 % svojho hrubého príjmu, čo predstavuje 26 400 eur. Čistá mzda priemerného daňovníka je okolo 48 400 eur, čo

predstavuje 4 000 eur na mesiac v priemere. Priemerný daňovník v Dánsku minie za mesiac v priemere okolo 2 000 eur (24 000 eur za rok). Daňovníkovi zostáva disponibilný mesačný príjem 2 000 eur na operatívne výdavky aj na investovanie a sporenie. To znamená, že daňovník v Dánsku má oveľa väčší budget pre úspory a investovanie ako priemerný daňovník na Slovensku, ktorý má o 1 700 eur menej na tieto účely.⁶²

Výdavková položka, 2023	Výška položky na mesiac / priemerný daňovník
Potraviny a nealkoholické nápoje	234,87 €
Odievanie a obuv	66,30 €
Bývanie a energie	1 000 €
Zdravie	58,00 €
Doprava	347,18 €
Služby	99,23 €
Voľný čas	138,50 €
Kultúra	138,50 €
Spolu	2 082,58 €

Tabuľka 62: Odhadovaná výška výdavkových položiek na priemerného daňovníka na mesiac v Dánsku, 2023, spracované podľa zdroja 62

4.8.2 Odhadovaná výška výdavkov priemerného daňovníka na Slovensku

Hrubý príjem daňovníka s priemerným príjmom na Slovensku je 18 000 eur ročne (1 500 eur mesačne) z čoho 10 % plynie na dane okolo 1 900 eur. Disponibilný dôchodok priemerného daňovníka je vyčíslený na 13 700 eur, čo je niečo cez 1 100 eur na mesiac. Podľa nižšie spracovanej tabuľky sa výdavky priemerného daňovníka pohybujú okolo 740 eur na mesiac, čo predstavuje 8 880 eur za rok. To znamená, že podľa tejto analýzy zostáva daňovníkovi zhruba 350 eur na mesiac (4 200 eur na rok) na operatívne výdavky, investovanie a úspory. Je to relatívne malá čiastka na kumulovanie peňažných prostriedkov na účely investovania a sporenia.⁶³

⁶²Danmarks Statistik. *Prieskum výdavkov domácností*. In: Danmarks Statistik [online]. Dostupné na: <https://www.dst.dk/en/Statistik/emner/oekonomi/forbrug/forbrugsundersoegelsen>.

⁶³Štatistický úrad Slovenskej republiky. *Výdavky domácností podľa účelu spotreby – 2023*. In: Štatistický úrad Slovenskej republiky [online]. Dostupné na: https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SLOVSTAT/ps2005rs/v_ps2005rs_00_00_00_sk.

Výdavková položka, 2023	Výška položky na mesiac / priemerný daňovník
Potraviny a nealkoholické nápoje	109,72 €
Odievanie a obuv	15,71 €
Bývanie a energie	500 €
Zdravie	11,11 €
Doprava	47,27 €
Služby	24,19 €
Voľný čas	16,53 €
Kultúra	16,53 €
Spolu	741,06 €

Tabuľka 63: Odhadovaná výška výdavkových položiek na priemerného daňovníka na mesiac na Slovensku, 2023, spracované podľa zdroja 63

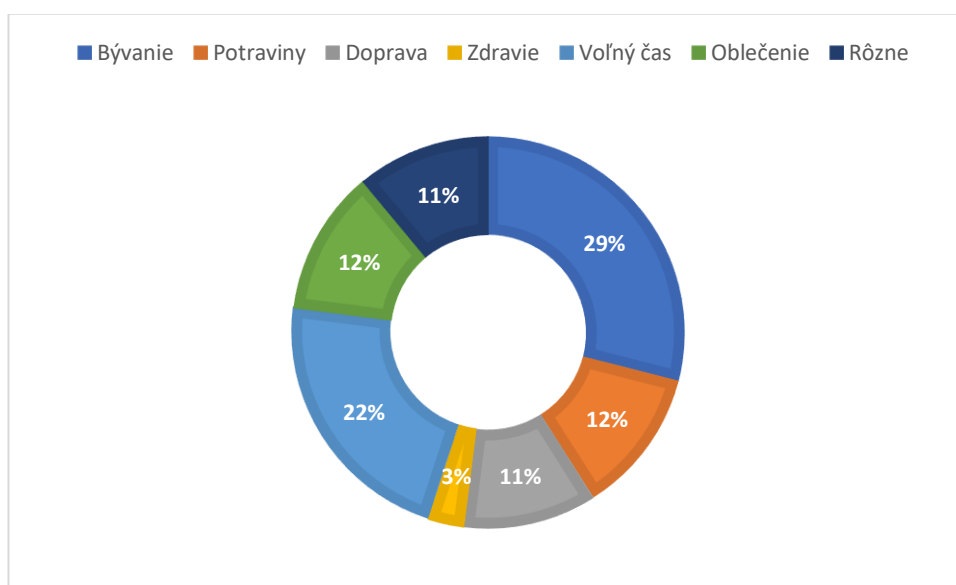
Daňovníci s nízkym platom si vedia znížiť výdavky, ktoré nie sú nevyhnutné pre život. To znamená, že menej budú míňať na kultúru a voľný čas, avšak nevyhnutné výdavky ako potraviny, bývanie alebo doprava budú predstavovať približne rovnakú čiastku ako u priemerných daňovníkov, nakoľko je nastavený nejaký štandard a zníženie môžeme docieľiť len znížením spotreby alebo kupovaním nekvalitných potravín. Na úspory a na investovanie im už veľa krát nezostanú finančné prostriedky

Naopak daňovníci s vysokým platom si doprajú viac relaxu aj luxusu, tým pádom sa ich výdavky na kultúru, voľný čas zvýšia. Kupujú taktiež kvalitnejšie potraviny, sú náročnejší na bývanie aj na kvalitné služby, čo všetko indikuje zvýšenie výšky mesačných výdavkov. Daňovníci s vysokým platom majú taktiež väčší dosah aj šancu na investovanie a kumulovanie úspor.

4.8.3 Štruktúra výdavkov v skúmaných krajinách a ich komparácia

Životné náklady v Dánsku sú relatívne vysoké, ale aj príjem daňovníka je vysoký v Dánsku s mnohými finančnými aj nefinančnými benefitmi – kvalitné zdravotníctvo, bezpečnosť, vzdelanie. Aj priemerný daňovník si musí strážiť financie, ak si chce vytvoriť

dostatočné úspory alebo investovať, totiž aj pri priemernom príjme sú už výdavky vyššie k príjmom. Životný štandard, výdavky aj disponibilné finančné prostriedky pre nízkopríjmových sú oveľa komfortnejšie a vyššie ako sme zvyknutí v iných krajinách s minimálnou mzdou. Najväčší podiel výdavkov smeruje na bývanie (29 %) a relatívne veľký podiel okolo 11 % smeruje na potraviny, služby, kultúru a dopravu. Komfortný život Dánov odzrkadľuje aj fakt, že priemerný daňovník v Dánsku minie na voľný čas až pätinu svojich výdavkov. Najmenej výdavkov priemerného daňovníka v Dánsku smeruje na vzdelávanie a zdravotníctvo, čo indikuje vysokokvalitné verejné služby, ktoré uhrádzajú väčšinu týchto výdavkov.⁶⁴

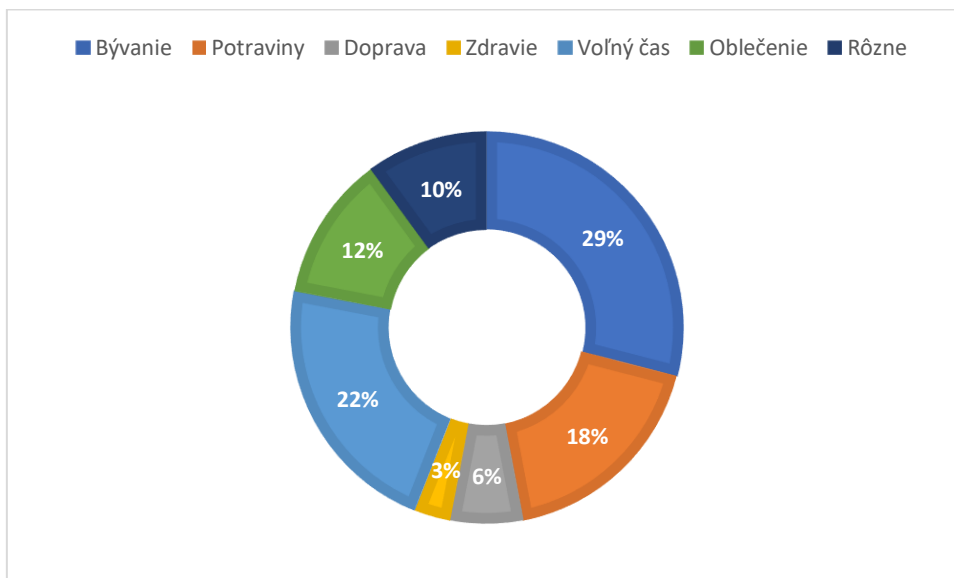

Graf 5: Skladba výdavkov v Dánsku, 2024

Ani priemerný Slovák si nevie usporiť väčší obnos finančných prostriedkov alebo investovať kvôli nízkym mzdám a vysokým výdavkom. Stredná trieda teda má obmedzený komfort a nemá priestor na luxus. Pre nízkopríjmových daňovníkov je ťažké vyskladať svoje výdavky tak, aby im zostali finančné prostriedky ku koncu obdobia na sporenie, mnohokrát sa musia obracať na pomoc tretích strán, aby nemali dlhy. Vysokopríjmoví obyvatelia si môžu dopriať už kvalitnejšie potraviny a služby, kultúra a výdavky na voľný čas. Ak to porovnáme s Dánskom, komfort priemerného Dána, je komfort vysokopříjmového Slováka.

⁶⁴Eurostat. *Vládne výdavky podľa funkcie – 2022*. In: Eurostat [online]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/infographs/hhexpcofog/hhexpcofog_2022/.

Najväčší podiel výdavkov tvorí podobne ako v Dánsku bývanie (29 %), avšak na Slovensku podiel výdavkov na potraviny je o dosť väčší na Slovensku (18%) ako v Dánsku (12%).⁶⁵

Graf 6: Skladba výdavkov na Slovensku, 2024

Dánsky priemerný pracovník zarába 4-násobne viac ako Slovák, pričom musíme počítať s vyššími cenami v Dánsku, ale rozdiely v kúpnej sile nie sú až také zreteľné. Pri bývaní je Slovensko lacnejšie, aj keď pre bežného daňovníka sú náklady na bývanie vysoké. V Dánsku sa dotujú bývania pre sociálne slabšie vrstvy obyvateľstva. V Dánsku sa potraviny pohybujú cenovo vyššie ako na Slovensku, ale aj kvalitnejšie.

Problémom je, že daňovníci na Slovensku veľakrát uprednostnia cenu pred kvalitou na úkor zdravia. Pri doprave v Dánsku sú ceny vyššie, ale infraštruktúra hromadnej dopravy je oveľa sofistikovanejšia ako na Slovensku. Veľa ľudí v Dánsku preferuje hromadnú dopravu pred individuálnou, čo na Slovensku neplatí. Daňovníci v Dánsku si viac doprajú na voľnočasové zážitky a cestovanie, pričom daňovníci na Slovensku si zriedkavejšie vedia použiť svoje finančné prostriedky na tieto účely.

Výdavky sú v Dánsku oveľa vyššie ako na Slovensku, avšak aj kvalita života je vyššia a občania majú k dispozícii mnoho bezplatných služieb, ktoré môžu využívať v každodennom živote, pričom na Slovensku sa za tieto služby platí.

⁶⁵Eurostat. *Vládne výdavky podľa funkcie – 2022*. In: Eurostat [online]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/infographs/hhexpcfog/hhexpcfog_2022/.

4.9 Odporúčania pre zlepšenie daňového systému SR

Po analýze daňového systému Dánska so zameraním na zdaňovanie fyzických osôb pokladáme daný daňový systém za efektívny a silne sociálny. V nasledujúcej časti by sme chceli odporučiť niekoľko aspektov, ktoré by mohli byť implementované do daňového systému Slovenska pre jeho zlepšenie inšpirované z Dánska:

1. **Zavedenie viacvrstvého modelu zdaňovania** – Do slovenského daňového systému by mohlo byť prínosné zaviesť miernu formu regionálnej (miestnej) dane, ktorá by zohľadňovala potreby konkrétnych regiónov a zvýšila ich finančnú autonómiu. Toto riešenie by mohlo viesť k spravodlivejšej redistribúcii verejných zdrojov a k lepšiemu financovaniu verejných služieb na Slovensku na príklad Dánska.
2. **Zvýšenie adresnosti daňových benefitov** – zavedenie viacerých typov odpočtov na Slovensku – ako napríklad odpočet pre zamestnancov, odpočet pre nízkopříjmové skupiny alebo odpočet pre daňovníkov s vyšším pracovným zaťažením. Tento prístup môže lepšie motivovať daňovníkov na prácu a zohľadniť ich individuálnu situáciu.
3. **Zreálnenie nezdaniteľnej časti daňovníka** – prehodnotiť mechanizmus krátenia a rušenia nezdaniteľnej časti daňovníka. Nahradit' ho postupnou, miernejšou redukciov alebo nahradením viacerými stupňami benefitov podľa príjmových pásiem ako v Dánsku.
4. **Zvýšenie transparentnosti a digitalizácie** – pokračovanie v digitalizácii Finančnej správy SR a zaviesť možnosť predvyplnených daňových priznaní aj pre fyzické osoby nepodnikateľov, čím by sa znížila byrokratická záťaž a zvýšilo by sa dobrovoľné plnenie daňových povinností

4.9.1 Očakávané prínosy pre Slovensko

- Zvýšenie daňovej spravodlivosti a adresnosti výhod
- Podpora motivácie pre prácu a znižovanie daňových únikov
- Zlepšenie daňovej disciplíny vďaka digitalizácii a transparentnosti
- Stabilnejší výber daní a nižšia administratívna náročnosť pre daňovníkov

4.9.2 Potenciálne riziká pre Slovensko

Zavedenie regionálnych daní na Slovensku so sebou prináša viacero potenciálnych rizík, ktoré si vyžadujú dôkladnú analýzu a zohľadnenie v rámci prípravných a implementačných fáz. Jedným z kľúčových problémov je administratívna náročnosť, ktorá by bola spojená s rozšírením kapacít daňových úradov na regionálnej úrovni. Zároveň by zavedenie rôznych sadzieb daní v jednotlivých regiónoch mohlo viesť k prehĺbeniu existujúcich regionálnych disparít, čím by sa narušila rovnováha v sociálno-ekonomickom rozvoji krajiny.

V kontexte návrhu na zvýšenie adresnosti daňových benefitov je potrebné zohľadniť riziko zníženia prehľadnosti daňového systému, čo by mohlo viesť k zvýšenej chybovosti pri vyplňaní daňových priznaní. Viacero typov odpočtov a ich viazanosť na individuálne charakteristiky daňovníkov by mohli zároveň predstavovať administratívnu záťaž pre daňovú správu a komplikovať samotný proces správy daní.

Pokiaľ ide o zvýšenie transparentnosti a digitalizácie daňového systému, významným rizikovým faktorom sú zvýšené nároky na ochranu osobných údajov a prevenciu kybernetických útokov. Digitalizácia procesov si vyžaduje nielen technologické investície, ale aj dôslednú implementáciu bezpečnostných opatrení. Okrem toho je potrebné počítať s problémom digitálnej nerovnosti, najmä medzi staršou populáciou, ktorá môže mať obmedzený prístup k digitálnym nástrojom a môže prejavovať odpor voči zmenám súvisiacim s digitalizáciou verejnej správy.

Záver

V záverečnej práci sme sa venovali daňovým systémom Škandinávie v porovnaní so Slovenskom. Analyzovali sme vývoj priemernej mzdy, jednotlivé položky vstupujúce do výpočtu ročnej dane, výšku aj limity sadzieb daní, daňové ukazovatele aj progresiu zdanenia. Následne sme sa pozreli na vysporiadanie ročnej daňovej povinnosti fyzických osôb v Dánsku verzus na Slovensku za štyri kategórie fyzických osôb podľa jednotlivých úrovní príjmov (od nízkopríjmových až po veľmi vysokopríjmových daňovníkov) za 5-ročné obdobie. Po vyčíslení základov daní, nárokov na odpočty, hraníc pre progresiu zdaňovania a čistej mzdy sme analyzovali daňové ukazovatele ako mieru zdanenia, efektívnu daňovú sadzbu alebo hraničnú daňovú sadzbu. Následne sme porovnali zdaňovania v skúmaných krajinách. Na záver sme sa pozreli na výdavkovú štruktúru Dánska aj Slovenska v rámci fyzických osôb a skúsili sme vyčísliť podľa príjmov, odhadovanú výšku mesačných výdavkových položiek podľa kategórií a zostatok disponibilných peňažných prostriedkov pre daňovníka.

Záveru vyplývajúce z analýzy praktickej časti danej diplomovej práce by sme chceli kategorizovať podľa nami položenými výskumnými otázkami:

1. Aký je vývoj priemernej mzdy v Dánsku a na Slovensku za posledných 5 rokov a aký vplyv má na výšku príjmu daňové zaťaženie jednotlivých príjmových skupín?

Priemerná mzda sa počas 5 ročného obdobia v oboch skúmaných krajinách zvyšovala: na Slovensku sa zvyšovala dynamicky, v priemere o 7 % medziročne. V Dánsku sa priemerná mzda zvyšovala len minimálne, v priemere o 2 % medziročne. Vplyv zmeny priemernej mzdy pocítujeme zvýšením základu dane, čo môže viesť ku vyššiemu daňovému zaťaženiu. Je to z charakteristiky daňového systému, ktorý je v oboch krajinách progresívny, tým pádom sa väčšia časť hrubého príjmu dostáva do hornej hranice zdanenia, čo sa odráža na vyššej daňovej povinnosti pri zohľadnení raste daňových pásiem. Nakoľko sa pri zdaňovaní fyzických osôb aplikujú aj jednotlivé odpočty a benefity, tak zvyšujúcou sa priemernou mzdou sa zvyčajne zvyšujú aj limity a sumy pre odpočty a benefity. V dôsledku týchto zvýšení benefitov je možné, že sa daňové zaťaženie daňovníka zvyšujúcim sa priemerným platom nezmení zásadne.

Priemerná mzda na Slovensku vzrástla o 29 %, zatiaľ čo v Dánsku o 10 %, pričom absolútny nárast bol v Dánsku 7 000 eur a na Slovensku 4 000 eur za posledných 5 rokov. V Dánsku je priemerná mzda o 55 720 eur vyššia ako na Slovensku, čo predstavuje rozdiel približne 4 600 eur mesačne.

Zároveň stanovenú nulovú hypotézu, ktorá znie „S rastom priemernej mzdy sa nezvyšuje miera zdanenia“ vieme zamietnuť a akceptovať alternatívnu hypotézu, ktorá tvrdí, že s rastom priemernej mzdy sa zvyšuje miera zdanenia. Tento fakt vieme podložiť aj dátami z výskumu: miera zdanenia fyzických osôb na Slovensku sa pohybovala od 4 do 18 % závisiace od výšky zdanenia so vzťahom čím vyššia mzda, tým vyššia miera zdanenia a opačne. V Dánsku vieme tie isté dáta podložiť s mierou zdanenia od 30 do 43 %.

2. Aké parametre vstupujú do schémy ročného vysporiadania dane a ako menia výšku zdanenia aj čistého príjmu?

Pri analyzovaných parametroch zisťujeme rozdiel pri štruktúre daní, nakoľko v Dánsku zaťažujú fyzické osoby tri typy daní: štátna, miestna daň a daň z trhu práce, kým na Slovensku je to jedna „štátna“ daň. Tieto typy daní zvyšujú daňové zaťaženie a znižujú konečný čistý príjem. Platí, že čím je vyššia sadzba dane, tým je nižší čistý príjem daňovníka. Sociálne a zdravotné odvody sú v Dánsku stanovené pevnou sumou, kým na Slovensku sú určené percentuálnou sadzbou. Tieto príspevky znižujú základ dane, ale aj čistú mzdu daňovníka. Daňové úľavy a odpočty znižujú základ dane daňovníka, ale neznižujú konečnú čistú mzdu daňovníka.

3. Ako indexácia daňových pásiem ovplyvňuje daňové zaťaženie daňovníka v sledovanom období? Ako sa menia limity a sadzby daní pre fyzické osoby?

Indexácia daňových pásiem predstavuje mechanizmus automatickej úpravy hraníc daňových pásiem v nadväznosti od vývoja ekonomických ukazovateľov, ktorá je najčastejšie inflácia. Jej cieľom je zachovať reálnu daňovú záťaž daňovníka. V Dánsku sa miera zdanenia v priebehu rokov 2020 až 2023 pohybovala mierne nad 36 %, pričom v roku 2024 došlo k poklesu na 35,2 %. Tento vývoj poukazuje na postupnú, miernu indexáciu daňových pásiem, ktorá tlmila rast efektívneho daňového zaťaženia aj napriek rastúcim mzdám. Výraznejší pokles v roku 2024 môže indikovať dôsledok reálnej valorizácie limitov pásiem a daňových odpočtov, čím sa znížil základ dane a aj daňová povinnosť. Na Slovensku je miera zdanenia pri priemernom daňovníkovi stabilnejšia a výrazne nižšia v rozmedzí 10,5 %

až 10,9 %. Tieto dáta nasvedčujú, že daňové pásma boli primerane indexované k rastu miezd. Následok je zabránenie výrazného zvyšovania daňového zaťaženia. Dánsky daňový systém, ktorý je založený na zložitosti má za potrebu väčšiu mieru indexácie, ako slovenský daňový systém, ktorý je jednoduchší.

Progresivitu daňových systémov (konkrétne Dánska a Slovenska) sme už viac krát podložili kvantitatívnymi analýzami aj argumentami, avšak z našej analýzy vyplýva tiež, že Dánsko má oveľa prísnejšie pravidlá pre fyzické osoby. To znamená, že má nastavené nižšie limity, tak kým sa na Slovensku vysokopríjmový daňovník s dvojnásobným priemerným platom zdaňuje len v dolnom pásme, tak v Dánsku sa vysokopríjmový daňovník zdaňuje aj v hornom pásme. Daňovník teda môže mať aj nižšie príjmy, ale oveľa skôr sa aplikuje horná sadzba v Dánsku ako na Slovensku.

Kakwaniho index pre Dánsko a Slovensko je pozitívny, čo potvrdzuje progresívny charakter ich daňových systémov. Kým na Slovensku je index o niečo vyšší (0,06) ako v Dánsku (0,05), obidve krajiny vykazujú podobnú úroveň rovnosti v príjmoch a daňovom zaťažení.

4. Ako sa líši daňové zaťaženie fyzických osôb pri rôznych príjmových úrovniach medzi Dánskom a Slovenskom?

Vývoj v rámci 5-ročného časového okna je na Slovensku stabilný s minimálnymi výkyvmi, pričom platí, že po roku 2020 sa miera zdanenia začala mierne zvyšovať a v roku 2024 sa znížila. V Dánsku vidíme viac fluktuujúce hodnoty, ktoré sa rovnako ako na Slovensku zvyšovali a boli na maxime v rokoch 2021 a 2022 a na rok 2024 sa opätovne znížili na stav z roku 2020 alebo ešte nižšie.

Aj v Dánsku ale aj na Slovensku rozdiel medzi dvoma extrémami v rámci skupín je 14 percentuálnych bodov. Pričom nízkopríjmoví daňovníci na Slovensku sa zdaňujú o 25 percentuálnych bodov nižšou sadzbou ako v Dánsku. Následne rozdiely medzi rovnakých príjmových úrovniach v sledovaných krajinách sú spravidla medzi 20 až 25 percentuálnych bodov, pričom v Dánsku existuje tá väčšia dosiahnutá miera zdanenia v porovnaní so Slovenskom.

Daňový systém Dánska je výrazne prísnejší než na Slovensku, s vyššími daňami pre všetky príjmové skupiny a výraznejšou progresivitou. Kým na Slovensku sú sociálne odvody významnou zložkou daňového zaťaženia, v Dánsku sa financovanie systému opiera viac o

dane. Rozdiely medzi týmito dvoma krajinami spočívajú v efektívnych daňových sadzbách, ktoré sú v Dánsku vyššie, najmä pre vysokopříjmových daňovníkov.

5. Aký je rozdiel vo výdavkovej štruktúre domácností v Dánsku a na Slovensku a ako tieto rozdiely ovplyvňujú reálne daňové zaťaženie daňovníkov?

Pri oboch skúmaných krajinách je najväčší podiel výdavkov pri položke bývanie a energie. Značný rozdiel môžeme badať pri výdavkovej položke potravín, kde na Slovensku potraviny tvoria podielovo o 6 percentuálnych bodov vyšší podiel na celkových výdavkoch ako v Dánsku. Následne ostatné kategórie sú viac-menej podobné v oboch krajinách. Značný rozdiel môžeme zbadáť pri pomere výdavkov a príjmov, pričom v Dánsku priemernému daňovníkovi zostáva 2 000 eur po plánovaných výdavkoch z disponibilného dôchodku, kým na Slovensku je to len suma 350 eur na mesiac. To vytvára veľký rozdiel medzi dvoma krajinami, nakoľko Dáni vedia usporiť ročne až o 21 000 eur viac, čo Slovákom tým pádom chýba. Má to negatívny dopad aj na investičné činnosti a úspory daňovníkov na Slovensku, nakoľko majú skrz analýzy menej disponibilných finančných prostriedkov na tieto účely. Problémom je aj fakt, že vysoké výdavky v Dánsku dopomáhajú aj kvalitným službám, ktoré sú na prospech daňovníkov pre zlepšenie ich kvality života a celkovej spokojnosti a šťastia v krajine.

Pri analýze komparácií rozdielov pri sledovaných krajinách sme dospeli k záverom, že daňový systém Dánska je komplexnejší ako slovenský. Fyzické osoby sú zaťažené viacerými daňami, ktoré môžeme rozdeliť do kategórií: štátna daň, miestna daň a daň z trhu práce. Oproti Dánska na Slovensku máme jedinou daň z príjmov fyzických osôb a to v štátnej forme. Obe krajiny aplikujú progresivitu v rámci zdaňovania fyzických osôb. Miera progresivity je v Dánsku vyššia ako na Slovensku, ale treba poznamenať, že miestna daň a daň z trhu práce sú paušálne dane. Limity pre pásma dane z hľadiska progresie sa zvyšovali medziročne v oboch krajinách približne rovnakým tempom absolútne približne o 8 000 až 9 000 eur. Pri indexácii pásiem prebieha pravidelná valorizácia limitov podľa výšky inflácie kvôli stabilite miery zdanenia daňovníkov vo výraznejšej miere v Dánsku ako na Slovensku. Efektívna miera zdanenia je v Dánsku o 25 % vyššia ako na Slovensku, pričom medziročné zmeny sú stabilné. Sociálne a zdravotné odvody sú v Dánsku dané fixným ročným poplatkom, čo je priaznivý stav aj pre nízkopříjmové skupiny daňovníkov. Na druhej strane v daňovom systéme Slovenska sú odvody počítané percentuálne z hrubej mzdy, čo je naopak nepriaznivá

situácia pre nízkopríjmových daňovníkov. Benefity sú adresované v Dánsku univerzálne, nezávisle od výšky príjmu, naopak na Slovensku sa nezdanieľná časť daňovníka kráti s nárastom príjmu, čo spôsobuje progresivitu a opak univerzálnosti. Nakoľko je daňové zaťaženie vyššie pri daňovníkoch v Dánsku ako na Slovensku, tak platí, že Dáni majú nižší čistý disponibilný dôchodok z ich hrubých príjmov ako Slováci. Špecifiká dánskeho daňového systému zahŕňajú tiež silný dôraz na sociálnosť a adresovanie benefitov pre motiváciu daňovníkov na prácu. Slovenský daňový systém naopak nekladie dôraz na sociálnu funkciu a absentujú miestne dane aj s adresovaním benefitov na motiváciu daňovníkov a sociálnosť.

Zoznam použitej literatúry

- Hilson, M. (2019). *The Nordic region*. [online] nordics.info. Dostupné na: <https://nordics.info/show/artikel/the-nordic-region>
- DYVIK, Einar H. Geography of the Nordics. Statista, 5. júla 2024. Dostupné na: <https://www.statista.com/topics/9316/geography-of-the-nordics/>
- OECD. Measuring the attractiveness of regions. OECD, 9 septembra 2022. Dostupné na: https://www.oecd.org/en/publications/measuring-the-attractiveness-of-regions_fbe44086-en.html
- FELLMAN, Susanna. Economic development in the Nordic countries [online]. Nordics.info, 13. júna 2019. Dostupné na: <https://nordics.info/show/artikel/economic-development-in-the-nordic-countries>
- CORPORATE FINANCE INSTITUTE. Nordic Model [online]. Corporate Finance Institute. Dostupné na: <https://corporatefinanceinstitute.com/resources/economics/nordic-model/>
- NYSTRÖM, Lars. From farms to firms: rural industrialisation under the “Swedish model” of organised capitalism. *Ager. Revista de Estudios sobre Despoblación y Desarrollo Rural*, č. 26, s. 67–102, 2019. Dostupné na: <https://www.redalyc.org/journal/296/29659260003/>
- Mjøset, Lars. *Nordic economic policies in the 1970s and 1980s*. In: International Organization. Cambridge: Cambridge University Press, 1987, roč. 41, č. 3, s. 403–456.
- Fellman, Susanna. *Economic development in the Nordic countries*. In: nordics.info [online]. 13. jún 2019. Dostupné na: <https://nordics.info/show/artikel/economic-development-in-the-nordic-countries>.
- IMF.– *Reálny rast HDP (v %) – Celosvetovo*. In: IMF Data Mapper [online]. Washington, D.C.: Medzinárodný menový fond. Dostupné na: https://www.imf.org/external/datamapper/NGDP_RPCH@WEO/OEMDC/ADVEC/WEOORLD.
- OECD. *Miera nezamestnanosti – aktualizácia: december 2024*. In: OECD [online]. 11. december 2024. Dostupné na: <https://www.oecd.org/en/data/insights/statistical-releases/2024/12/unemployment-rates-updated-december-2024.html>
- Trading Economics. *Miera inflácie – podľa krajín*. In: Trading Economics [online]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/country-list/inflation-rate>.
- OECD. *Revenue Statistics 2023: Tax Revenue Buoyancy in OECD Countries*. 2023. Dostupné na: <https://doi.org/10.1787/9d0453d5-en>
- Kleven, Henrik Jacobsen. *How Can Scandinavians Tax So Much?* In: Journal of Economic Perspectives, 2014, roč. 28, č. 4, s. 77–98.
- Tax Foundation. *Iceland: Tax Rates & Rankings*. In: Tax Foundation [online]. Dostupné na: <https://taxfoundation.org/location/iceland/>.
- Tax Foundation. *Norway: Tax Rates & Rankings*. In: Tax Foundation [online]. Dostupné na: <https://taxfoundation.org/location/norway/>.
- Tax Foundation. *Finland: Tax Rates & Rankings*. In: Tax Foundation [online]. Dostupné na: <https://taxfoundation.org/location/finland/>.

- OECD. *Consumption Tax Trends 2024: VAT/GST and Excise, Core Design Features and Trends*. 2024. Dostupné na: <https://doi.org/10.1787/dcd4dd36-en>
- Einhorn, Eric S. *Overview of taxation in the Nordics*. In: Nordics.info [online]. 2019. Dostupné na: <https://nordics.info/show/artikel/overview-of-taxation-in-the-nordic-region>
- World Bank Open Data. *Celková daňová záťaž ako percento HDP* In: World Bank Open Data [online]. Dostupné na: <https://data.worldbank.org/indicator/GC.TAX.TOTL.GD.ZS>.
- Tax Foundation. *Sadzby korporátnych daní v Európe 2024*. In: Tax Foundation [online]. Dostupné na: <https://taxfoundation.org/data/all/eu/corporate-tax-rates-europe-2024/>.
- Trading Economics. *Sadzby dane z príjmu fyzických osôb v Európe*. In: Trading Economics [online]. Dostupné na: <https://tradingeconomics.com/country-list/personal-income-tax-rate?continent=europe>.
- OECD. *Štatistiky príjmov 2023*. In: OECD [online]. Dostupné na: https://www.oecd.org/en/publications/2023/12/revenue-statistics-2023_6ee814f4.html.
- Európska komisia. *Spravodlivé a jednoduché zdaňovanie: Komisia navrhuje nový balík opatrení na podporu obnovy Európy*. In: Európska komisia [online]. 15. júl 2020. Dostupné na: https://taxation-customs.ec.europa.eu/news/fair-and-simple-taxation-commission-proposes-new-package-measures-contribute-europes-recovery-and-2020-07-15_en.
- Fínska daňová správa. *Dodatočný odpočet na výskum a vývoj v daňových rokoch 2021–2027*. In: Fínska daňová správa [online]. Dostupné na: <https://www.vero.fi/en/detailed-guidance/guidance/90739/additional-deduction-for-research-and-development-in-tax-years-20212027/>
- Medzinárodná energetická agentúra (IEA). *Dočasná podpora spotrebiteľov elektriny v roku 2023*. In: IEA [online]. Dostupné na: <https://www.iea.org/policies/16881-2023-temporary-electricity-consumer-support>.
- Publications Office of the European Union. *Annual report on taxation 2024 : review of taxation policies in the European Union*. In: Publications Office of the EU. [online] dostupné na: <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/154705e0-38ef-11ef-b441-01aa75ed71a1/language-en>
- European Union. *Denmark – EU country profile*. In: Európska únia [online]. Dostupné na: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/eu-countries/denmark_en
- Dánska štatistická agentúra. *Prehľad dánskej ekonomiky*. In: Dánska štatistická agentúra [online]. Dostupné na: <https://www.dst.dk/en/Statistik/temaer/overblik-dansk-oekonomi>.
- Dánske ministerstvo financií. *Kapitola 3 z Regnemeter*. In: Dánske ministerstvo financií [online]. Dostupné na: https://skm.dk/media/Skatteministeriet/Dokumenter/PDF'er/Regnemeter_-_kapitler_af_Skatteoekonomisk_Redegorelse/sr21-kap-3.pdf.
- Tax Foundation. *Dánsko: Sadzby a hodnotenia daní*. In: Tax Foundation [online]. Dostupné na: <https://taxfoundation.org/location/denmark/>.

- OECD. *Štatistiky príjmov: Dánsko (edícia 2021)*. In: OECD [online]. Dostupné na: https://www.oecd-ilibrary.org/taxation/data/oecd-tax-statistics/revenue-statistics-denmark-edition-2021_5caea926-en.
- OECD. *Zdanenie miezd: Dánsko*. In: OECD [online]. Dostupné na: <https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/topics/policy-issues/tax-policy/taxing-wages-denmark.pdf>.
- Dánske ministerstvo financií. *Kapitola 3 z Regnemetoder*. In: Dánske ministerstvo financií [online]. Dostupné na: https://skm.dk/media/Skatteministeriet/Dokumenter/PDF'er/Regnemetoder_-_kapitler_af_Skatteøkonomisk_Redegørelse/sr21-kap-3.pdf.
- Dánska daňová správa. *Daňová povinnosť v Dánsku*. In: Dánska daňová správa [online]. Dostupné na: <https://skat.dk/en-us/individuals/taxation-in-denmark/tax-liability>.
- Dánska daňová správa. *Daň z príjmu fyzických osôb v Dánsku*. In: Dánska daňová správa [online]. Dostupné na: <https://skat.dk/en-us/individuals/taxation-in-denmark/income-tax>.
- Dánska daňová správa. *Daňová povinnosť v Dánsku*. In: Dánska daňová správa [online]. Dostupné na: <https://skat.dk/en-us/individuals/taxation-in-denmark/tax-liability>.
- Dánska daňová správa. *Zdanenie zahraničných pracovníkov v Dánsku*. In: Dánska daňová správa [online]. Dostupné na: <https://skat.dk/en-us/individuals/taxation-in-denmark/taxation-of-foreign-workers>.
- OECD. *Štatistiky korporátnych daní 2023*. In: OECD [online]. 21. november 2023. Dostupné na: <https://doi.org/10.1787/f1f07219-en>.
- Dánska daňová správa. *Daň z dedičstva a darov v Dánsku*. In: Dánska daňová správa [online]. Dostupné na: <https://skat.dk/en-us/tax-legal-inheritance-tax>.
- PwC. *Dane z príjmu fyzických osôb v Dánsku*. In: PwC [online]. Dostupné na: <https://taxsummaries.pwc.com/denmark/individual/taxes-on-personal-income>.
- Dánska daňová správa. *Daň z príjmu právnických osôb v Dánsku*. In: Dánska daňová správa [online]. Dostupné na: <https://skat.dk/en-us/businesses/corporate-income-tax>.
- Dánska daňová správa. *Daň z príjmu právnických osôb v Dánsku*. In: Dánska daňová správa [online]. Dostupné na: <https://skat.dk/en-us/businesses/corporate-income-tax>.
- Dánske ministerstvo financií. *Kapitola 3 z Regnemetoder*. In: Dánske ministerstvo financií [online]. Dostupné na: https://skm.dk/media/Skatteministeriet/Dokumenter/PDF'er/Regnemetoder_-_kapitler_af_Skatteøkonomisk_Redegørelse/sr21-kap-3.pdf.
- IHNATIŠINOVÁ, Denisa: *Daňové systémy v EÚ. 2024 (podľa prednášky z predmetu)*
- Dánska daňová správa. *Sadzby a prahové hodnoty v legislatíve*. In: Dánska daňová správa [online]. Dostupné na: <https://skm.dk/tal-og-metode/satser/satser-og-beloebgraenser-i-lovgivningen>.
- Dánska daňová správa. *Daň z pridanej hodnoty (DPH) v Dánsku*. In: Dánska daňová správa [online]. Dostupné na: <https://skat.dk/en-us/businesses/vat>.
- Ministerstvo životného prostredia Dánska. Energy and Utilities. (2014). *Climate change legislation and green transition*. [online]. Dostupné na: <https://kefm.dk/english>

- Ministerstvo životného prostredia Dánska. *Oficiálna stránka*. In: Ministerstvo životného prostredia Dánska [online]. Dostupné na: <https://www.m.dk/environment>.
- Dánska daňová správa. *Registrácia vozidiel v Dánsku*. In: Dánska daňová správa [online]. Dostupné na: <https://www.skat.dk/vehicle-registration>
- Nordic Council of Ministers. *Štatistiky Dánska*. In: Nordic Council of Ministers [online]. Dostupné na: <https://pub.norden.org/temanord2023-520/2-denmark.html>.
- Dánske ministerstvo financií. In: Dánske ministerstvo financií [online]. Dostupné na: <https://skm.dk/english>
- Švédsky ekonomický ústav. *Správa o švédskej ekonomike, september 2024*. In: Švédsky ekonomický ústav [online]. Dostupné na: <https://www.konj.se/download/18.fd7ff2d1922f1c211d90cb/1727420189530/Swedish-Economy-Report-September-2024-new.pdf>.
- OECD. *Štatistiky príjmov: Švédsko (edícia 2023)*. In: OECD [online]. Dostupné na: <https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/topics/policy-sub-issues/global-tax-revenues/revenue-statistics-sweden.pdf>.
- OECD. *Zdanenie miezd: Švédsko*. In: OECD [online]. Dostupné na: <https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/topics/policy-issues/tax-policy/taxing-wages-sweden.pdf>.
- PwC. *Dane z príjmu fyzických osôb v Švédsku*. In: PwC [online]. Dostupné na: <https://taxsummaries.pwc.com/sweden/individual/taxes-on-personal-income>.
- PwC. *Daňová správa právnických osôb a DPH vo Švédsku*. In: PwC [online]. Dostupné na: <https://www.pwc.se/en/business-sweden/taxes-sweden.html>
- CBD. *Daňové stimuly a subvenčné opatrenia v Švédsku*. In: CBD [online]. Dostupné na: <https://www.cbd.int/financial/fiscalenviron/sweden-taxsubsidies.pdf>.
- PwC. *Daňová správa právnických osôb v Švédsku*. In: PwC [online]. Dostupné na: <https://taxsummaries.pwc.com/sweden/corporate/tax-administration>.
- Danmarks Statistik. *Prieskum výdavkov domácností*. In: Danmarks Statistik [online]. Dostupné na: <https://www.dst.dk/en/Statistik/emner/oekonomi/forbrug/forbrugsundersoegelsen>.
- Štatistický úrad Slovenskej republiky. *Výdavky domácností podľa účelu spotreby – 2023*. In: Štatistický úrad Slovenskej republiky [online]. Dostupné na: https://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SLOVSTAT/ps2005rs/v_ps2005rs_0_00_00_sk.
- Eurostat. *Vládne výdavky podľa funkcie – 2022*. In: Eurostat [online]. Dostupné na: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/infographs/hhexpcofog/hhexpcofog_2022/.
- Helle, J. *Taxation in the Nordic countries: An overview*. Kodaň: Scandinavian University Press, 2001.
- Johansson, L. *Sweden's Public Finances and Taxation Policies*. Štokholm: Swedish Government Press, 2008.
- Sørensen, P. B. *The Danish Tax System: A Guide to Efficiency and Fairness*. Kodaň: University of Copenhagen Press, 2010.
- Olsson, T., & Nilsson, S. (2017). *Modern Tax Systems in the Nordic Region: Challenges and Opportunities*. Copenhagen: Nordic Policy Institute.